Anexa la Ordinul MADR nr. ...../.....2026

GHID DE IMPLEMENTARE

Intervenția DR 36 LEADER-Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

Editia I Revizia 03

LEADER
Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

PS 2023 – 2027

PLAN cofinanţat de Uniunea Europeană și Guvernul României prin
FONDUL EUROPEAN AGRICOL PENTRU DEZVOLTARE RURALĂ și BUGETUL DE STAT

EUROPA INVESTEȘTE ÎN ZONELE RURALE

GHIDUL DE IMPLEMENTARE A INTERVENTIEI DR 36 LEADER-Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

Ghidul de implementare este un material de informare tehnică a beneficiarilor Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) şi constituie un suport informativ complex pentru depunerea cererilor de finanțare, precum și pentru contractarea și implementarea angajamentelor legale conform cerinţelor specifice ale PS PAC 2023-2027

Ghidul de implementare prezintă regulile pentru depunerea, contractarea şi derularea proiectului dumneavoastră. De asemenea, conţine informații privind condițiile generale de eligibilitate a cheltuielilor, pentru care se acordă fonduri nerambursabile, documentele pe care trebuie să le prezentaţi, precum și alte informaţii utile realizării proiectului şi completării corecte a documentelor.

Ghidul de implementare, precum şi documentele anexate pot suferi rectificări din cauza actualizărilor legislative naţionale şi ale Uniunii Europene sau procedurale – varianta actualizată se publică pe pagina de internet www.afir.ro.

PREVEDERILE PREZENTULUI GHID SE COMPLETEAZĂ CU REGLEMENTĂRILE CUPRINSE ÎN LEGISLAȚIA EUROPEANĂ ȘI NAȚIONALĂ APLICABILĂ, ÎN MANUALUL DE PROCEDURĂ PENTRU INTERVENȚIA DR 36 LEADER-Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității ȘI ÎN SCHEMA DE AJUTOR DE MINIMIS "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității" WWW.AFIR.RO.

IMPORTANT!

Pentru a obţine informaţiile cu caracter general, consultaţi pliantele şi îndrumarele editate de MADR și AFIR, disponibile la sediile AFIR din fiecare judeţ și din regiunile de dezvoltare ale României, precum și pe paginile de internet ***www.afir.ro*** și ***www.madr.ro***.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

De asemenea, pentru a obţine informaţii despre FEADR ne puteţi contacta direct la sediile noastre, prin telefon, prin e-mail sau prin pagina de internet – vezi datele de contact de la finalul Ghidului de implementare.

CUPRINS

CAPITOLUL 1 PREVEDERI GENERALE 4
1.1 PREZENTAREA INTERVENȚIEI DR 36 - LEADER- ”DEZVOLTAREA LOCALĂ PLASATĂ SUB RESPONSABILITATEA COMUNITĂȚII” 4
1.2 BENEFICIARII FONDURILOR NERAMBURSABILE 5
1.3.1 Categorii de proiecte 6
1.3.2 Proiectele de cooperare între GAL-uri 7
1.3.3 Proiectele umbrelă 7
CAPITOLUL 2 CONDIȚII DE ELIGIBILITATE 7
2.1 ASPECTE GENERALE 7
2.2 TIPURI DE CHELTUIELI ELIGIBILE ȘI NEELIGIBILE 16
2.3 SUME (APLICABILE) ȘI RATA SPRIJINULUI 20
2.4 CRITERII DE ELIGIBILITATE GENERALĂ 22
2.4.1 Criterii de eligibilitate generală pentru proiectele de servicii, cu excepția proiectelor de cooperare între GAL-uri 22
2.4.2 Criterii de eligibilitate generală pentru proiectele de investiții 24
2.4.3 Criterii de eligibilitate generală pentru proiectele de tip start-up neagricol 32
2.4.4 Criterii de eligibilitate pentru proiectele depuse în cadrul intervențiilor mixte 36
CAPITOLUL 3 ACCESAREA FONDURILOR NERAMBURSABILE 36
3.1 LANSAREA APELURILOR DE SELECȚIE DE CĂTRE GAL-URI 36
3.2 COMPLETAREA ȘI DEPUNEREA DOSARULUI CERERII DE FINANȚARE DE CĂTRE SOLICITANȚI 37
3.3 VERIFICAREA PROIECTELOR LA NIVELUL GAL 40
3.3.1 Evaluarea si selecția proiectelor la nivelul GAL 40
3.3.2 Întocmirea rapoartelor de selecție 42
3.4 VERIFICAREA PROIECTELOR LA NIVELUL AFIR 42
3.4.1 Verificarea încadrării proiectelor 43
3.4.2 Verificarea criteriilor de eligibilitate generale 45
CAPITOLUL 4 CONTRACTAREA FONDURILOR 47
4.1 PREVEDERI GENERALE PENTRU PROIECTELE DE INVESTIȚII/START-UP 47
4.1.1 Prevederi generale pentru proiectele de investiții 48
4.1.2 Prevederi generale pentru proiectele de tip start-up neagricol 50
4.2 PREVEDERI GENERALE PENTRU PROIECTELE DE SERVICII 51
4.3 PREVEDERI GENERALE PRIVIND MODIFICAREA CONTRACTULUI DE FINANȚARE 53
4.4 ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE FINANȚARE 55
CAPITOLUL 5 IMPLEMENTAREA CONTRACTELOR 56
5.1 Achizițiile 56
5.2 Plata 57
5.2.1 Plata pentru proiectele de investiții/ start-up neagricol 58
5.2.2 Plata pentru proiectele de servicii 61

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

5.3 Derularea contractelor de servicii și de cooperare.....62
CAPITOLUL 6 INFORMAŢII UTILE 65
6.1 LISTA DOCUMENTELOR ȘI FORMULARELOR DISPONIBILE PE PAGINILE DE INTERNET ALE MADR şi AFIR.....65
6.2 DICȚIONAR DE TERMENI.....66
6.3 ABREVIERI.....69
6.4 LEGISLAŢIE EUROPEANĂ ŞI NAŢIONALĂ APLICABILĂ.....70
6.5 AFIR ÎN SPRIJINUL DUMNEAVOASTRĂ.....72

ANEXE LA GHIDUL SOLICITANTULUI

Anexa 1 - Proiectele de cooperare dintre GAL-uri
Anexa 2 - Detalii privind proiectele umbrelă
Anexa 3 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de investiţii
Anexa 4 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte start-up neagricol
Anexa 5 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de servicii
Anexa 6 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte mixte (investiţii şi servicii)
Anexa 7 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de cooperare între GAL-uri
Anexa 8 - Model Acord de Parteneriat
Anexa 9 - Model Plan de Afaceri
Anexa 10.1 - Model Memoriu Justificativ
Anexa 10.2 –Anexa B
Anexa 10.3 – Anexa C
Anexa 11 - Declaratie incadrare in categoria de micro-intreprindere si intreprindere mica
Anexa 12 - Declaratie privind respectarea regulii de cumul (minimis)
Anexa 13 - Lista codurilor CAEN aferente activităților neagricole eligibile la finanțare în cadrul intervenției DR 36
Anexa 14 – Model Ghidul solicitantului - elaborat de GAL
Anexa 15 – Model Fișa de verificare a criteriilor de eligibilitate locale și a criteriilor de selecție – elaborată de GAL
Anexa 16 – Model Raport de Selectie
Anexa 17 - Instrucţiuni privind evitarea creării de condiţii artificiale în accesarea intervenției DR 36

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

CAPITOLUL 1 PREVEDERI GENERALE

1.1 PREZENTAREA INTERVENȚIEI DR 36 - LEADER- ”DEZVOLTAREA LOCALĂ PLASATĂ SUB RESPONSABILITATEA COMUNITĂȚII”

Interventia DR 36 ”Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității” se încadreaza la Art. 77 – Cooperare lit. (b) - pregătirea și punerea în aplicare a inițiativei LEADER din Reg. 2021/2115 .

Intervenţia DR-36 are ca **scop** realizarea obiectivului transversal și a obiectivelor specifice PAC, respectiv:

- SO8 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, incluzând participarea femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare și a silviculturii sustenabile;
- SO3 Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric;
- XCO Obiectiv transversal al modernizării sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri.

Prin această intervenție se acordă sprijin financiar pentru crearea și dezvoltarea de activități neagricole, susținerea lanțurilor alimentare și investiții în infrastructura la scară mică, exploatarea potențialului istoric și cultural și sprijin pentru locuitorii din zonele acoperite de Strategiile de Dezvoltare Locală. În plus față de cele menționate, inițiativele pot viza și următoarele:

- Intervenții colective în domeniul agricol și agro-alimentar;
- Intervenții de tip social care sprijină multiplicarea în sectorul zootehnic;
- Investiții în domeniul neagricol;
- Investiții în economia circulară / gestionarea deșeurilor / ecologizare, inclusiv sprijin pentru unități de ecarisaj;
- Intervenții privind activitățile de mediu, inclusiv în ceea ce privește energia verde/regenerabilă;
- Acțiuni pregătitoare pentru aderarea la scheme de calitate și sprijin pentru participarea la acestea;
- Activități de formare/educative în domenii prioritare teritoriului;
- Activități de susținere a patrimoniului local material și imaterial, clasificat și neclasificat (obiective de patrimoniu cultural local de clasă B și obiective de patrimoniu neclasificat la nivel local - mobil, imobil și imaterial);
- Acțiuni de consolidare a GAL-urilor ca centre de resurse locale/facilitatori locali;
- Acțiuni de cooperare și acțiuni care sprijină asocierea;
- Investiții în infrastructura socială și în domeniul sănătății;
- Investiții în infrastructura locală și servicii destinate comunității, inclusiv achiziționarea mijloacelor de transport persoane utilizate în cadrul proiectelor negeneratoare de venit, desfășurate în interesul comunității, finanțate prin SDL. Mijloacele de transport persoane trebuie să fie utilizate în mod frecvent și continuu, astfel încât achiziția acestora să fie justificată;
- Activități ale start-up-urilor neagricole - în baza unui plan de afaceri;
- Acțiuni privind atenuarea fenomenului de depopulare;
- Operațiuni specifice conceptul de ”Sate inteligente”, etc.;

În cadrul Strategiilor de Dezvoltare Locală poate fi sprijinit conceptul de ”Sate inteligente”, care presupune proiecte de dezvoltare inteligentă a satelor ce vizează valorificarea cunoștințelor comunităților locale pentru a identifica soluții utilizând tehnologia și inovarea în scopul îmbunătățirii calității vieții în mediul rural în domenii precum reducerea depopulării și a handicapurilor demografice,

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

îmbunătățirea calității serviciilor locale în domeniul sănătății și a siguranței cetățenilor, tranziția către o economie circulară, cu emisii reduse de carbon sau digitalizarea socială/ administrativă/educațională etc.

Sprijinul financiar se acordă intervențiilor stabilite în cadrul SDL, dezvoltate pe baza nevoilor locale.

Având în vedere prevederile art. 9 din Regulamentul (UE) 2021/2115 principiile Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene se respectă pe tot parcursul fluxului administrativ.

GAL-urile și beneficiarii sunt informați că datele prevăzute la art. 98 din Regulamentul (UE) 2021/2.116 se publică ex-post anual pe site-ul AFIR și pot fi prelucrate de către organisme de audit și de investigare ale Uniunii Europene și ale statelor membre în vederea protejării intereselor financiare ale Uniunii Europene, potrivit prevederilor art. 99 și art. 101 din același regulament.

Atenţie! Beneficiarii au obligația de a respecta vizibilitatea și recunoașterea sprijinului financiar obținut prin accesarea intervențiilor din cadrul PS PAC 2023-2027, conform Regulamentului (UE) 2022/129 al Comisiei din 21 decembrie 2021 de stabilire a unor norme pentru tipurile de intervenții privind plantele oleaginoase, bumbacul și subprodusele vitivinicole, în temeiul Regulamentului (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului, precum și cerințele privind informarea, publicitatea și vizibilitatea legate de sprijinul din partea Uniunii și de planurile strategice PAC.

1.2 BENEFICIARII FONDURILOR NERAMBURSABILE

Sprijinul în cadrul DR 36 se acordă pentru implementarea intervențiilor din cadrul Strategiilor de Dezvoltare Locală (SDL) ale Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) selectate și autorizate de către DGDR AM PS.

În contextul fișei intervenției DR 36, solicitanții/beneficiarii eligibili ai proiectelor implementate prin LEADER pot fi entități publice/private, inclusiv Grupurile de Acțiune Locală autorizate/ constituite juridic la momentul depunerii cererii de finanțare, precum și formele de asociere neconstituite juridic (parteneriate informale), așa cum sunt stabilite prin fișa intervenției din SDL.

Pentru proiectele de investitii, o persoană fizică poate să fie membru în parteneriatul informal. În cadrul parteneriatului o persoana fizică poate beneficia de activitățile acestuia. De exemplu, poate utiliza echipamentele achiziționate, însă nu poate efectua achiziția lor. Aceasta trebuie făcută de un membru sau de liderul de parteneriat, cu formă de organizare cel puțin PFA, II, IF.

Beneficiarii proiectelor colective în domeniul agricol și agro-alimentar pot fi:

- constituiti juridic ca o formă asociativă;
- neconstituiți juridic ca parteneriat informal, din care unul dintre parteneri este desemnat pentru depunerea cererii de finanțare – acesta este obligat sa fie constituit juridic - cel putin PFA; cel puțin unul dintre parteneri trebuie să fie fermier.

În cazul parteneriatului informal, nu exista obligatia sa se constituie juridic sub o forma asociativa la finalizarea proiectului.

Beneficiarii operațiunilor colective din toate sectoarele non-agricole pot fi parteneriate informale, cu desemnarea unui partener lider constituit juridic pentru depunerea cererii de finanțare, precum și structuri asociative publice sau private constituite juridic, care activează în domenii precum cel social, cultural, economic, de mediu sau în alte domenii relevante.

Nu pot beneficia de ajutor de minimis solicitanţii/beneficiarii împotriva cărora a fost emisă o decizie de recuperare a unui ajutor de stat/minimis, dacă această decizie de recuperare nu a fost deja executată.

Pentru toate tipurile de proiecte (investitii, start-up, mixte, cooperare, dupa caz) depuse de orice tip de solicitant eligibil, care propun investitii în producerea şi utilizarea energiei (electrice și/sau

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

termice) din surse regenerabile (solară, eoliană, aerotermală, hidrotermală, geotermală etc), energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu. Solicitantul nu trebuie să aibă statut de prosumator la momentul depunerii cererii de finanțare și nu poate dobândi acest statut pe durata implementării și monitorizării proiectului. Soluțiile tehnice propuse în aceste proiecte trebuie să fie exclusiv de tip off-grid .

Pentru proiectele depuse de UAT care vizează înființarea, modernizarea sau dotarea unui serviciu destinat comunității, solicitantul are obligația de a demonstra că desfășurarea respectivului serviciu se regăsește în atribuțiile legale ale UAT.

1.3 TIPOLOGIA PROIECTELOR

1.3.1 Categorii de proiecte

În funcție de tipologia activităților prevăzute, proiectele depuse în cadrul interventiei DR36 se pot încadra într-una dintre următoarele categorii:

a) **proiecte de investiții** în active corporale și necorporale care contribuie la îndeplinirea unuia sau mai multora dintre obiectivele specifice prevăzute în SDL ca de exemplu: investiții în domeniul neagricol, investiții în economia circulară/ gestionarea deșeurilor/ ecologizare, investiții pentru unități de ecarisaj, investiții în domeniul agricol doar pentru proiecte colective, investiții în infrastructura socială și în domeniul sănătății, investiții în infrastructura locală și servicii destinate comunității etc. Perioada de monitorizare a acestor contracte este de 5 ani;

b) **proiecte de servicii**, respectiv proiecte care vizează operațiuni necorporale, ca de exemplu: organizarea de evenimente, instruiri, formare profesională, informare etc. Proiectele umbrelă se încadrează în categoria proiectelor de servicii. Beneficiarii proiectelor de servicii au obligația de a păstra documentele pe o perioadă de 5 ani de la finalizarea contractului. Beneficiarii finali ai proiectelor umbrelă au obligația de a asigura sustenabilitatea afacerii pentru o perioadă de minimum 36 de luni, în cazul subproiectelor de antreprenoriat de tip start-up și de minimum 5 ani în cazul proiectelor investiționale.

c) **proiecte mixte** (investiții și servicii), care includ atât investiții în active corporale și necorporale, cât și operațiuni necorporale. Existența unei componente de investiții conduce la obligația menținerii obiectivelor investiției pentru o perioadă de minimum 5 ani, stabilită în cadrul de implementare național;

d) **proiecte de tip start-up** în cadrul cărora sprijinul se acordă sub formă de sumă forfetară, în cuantum de maximum 70.000 euro/ plan de afaceri, în tranșe cu o valoare prestabilită (procentual), în baza unui plan de afaceri, care vizează înființarea și diversificarea (doar în sensul finanțării unei activități diferite de cea desfășurată anterior) activităților neagricole. Perioada de monitorizare a acestor contracte este de 3 ani.

În funcție de obiective, proiectele depuse în cadrul interventiei DR36 se pot încadra într-unul dintre următoarele tipuri:

- De tip social/ în interesul comunității/ neproductive;
- De tip competitiv/ economic;
- De cooperare între GAL-uri (transnațională sau interteritorială);
- De cooperare conform art.77 din RUE 1021/2115;
- Proiecte de tip umbrela.

În cadrul intervențiilor trebuie să existe o corelare a tipului proiectului cu intensitatea sprijinului (respectiv pentru investițiile de tip social/în interesul comunității poate fi stabilită o intensitate a

Informațiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

sprijinului de până la 100%, iar pentru investițiile de tip competitiv/ economic poate fi stabilită o intensitate a sprijinului în conformitate cu art. 73 – Investiții din Reg. (UE) nr. 2021/2115).

1.3.2 Proiectele de cooperare între GAL-uri

Cooperarea interteritorială și transnațională este un mod de a îmbunătăți perspectivele și strategiile locale, de a obține acces la informații și idei noi, de a învăța din experiența altor regiuni sau țări, de a stimula și sprijini inovarea, de a dobândi aptitudini și a obține mijloace pentru îmbunătățirea calității serviciilor furnizate, ridicând astfel calitatea vieții în mediul rural și a da plus valoare implementării strategiilor de dezvoltare locală de către GAL-uri.

Având în vedere importanța acestor inițiative pentru întărirea principiilor LEADER, în această perioadă de programare constituie criteriu de eligibilitate al Strategiilor de Dezvoltare Locală includerea unei intervenții FEADR care vizează implementarea proiectelor de cooperare între GAL-uri.

Având în vedere specificul acestor proiecte, detaliile aferente proiectelor de cooperare între GAL-uri se regăsesc în Anexa 1 la prezentul Ghid.

1.3.3 Proiectele umbrelă

Proiectele de tip umbrelă sunt proiecte finantate prin intervenția DR 36 cu un scop/ obiectiv comun, care cuprind mai multe sub-proiecte, dar nu mai putin de 3 proiecte cu o valoare prestabilită de GAL de maximum 30.000 euro/ proiect. Proiectul de tip umbrelă va avea ca beneficiar direct GAL-ul (similar cu un administrator de grant), care stabilește obiectivul proiectului, criteriile de admisibilitate, domeniul specific și se ocupă de evaluarea, selectarea sub-proiectelor, monitorizarea implementării lor și efectuarea plăților în calitate de promotor al proiectului.

Beneficiarul contractului de grant este beneficiarul final al grantului, iar data acordării grantului este data semnării contractului de grant încheiat între GAL și beneficiarul final.

Aceste proiecte vor fi încadrate ca proiecte de servicii, iar plățile vor fi rambursate pe principiul rambursării, în baza documentelor prezentate la plată. Intensitatea sprijinului pentru aceste tipuri de proiecte este de maximum 100%.

Detaliile legate de modul de implementare al proiectelor umbrelă se regăsesc în Anexa 2 la prezentul Ghid.

CAPITOLUL 2 CONDIȚII DE ELIGIBILITATE

2.1 ASPECTE GENERALE

Conform prevederilor PS 2023-2027, operațiunile implementate prin LEADER trebuie să îndeplinească cel puțin condițiile generale de eligibilitate prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/ 2115, Regulamentul (UE) 2021/ 2116 și cele prevăzute pentru intervenția DR 36 din PS 2023-2027, precum și regulile ajutoarelor de minimis pentru proiectele care nu intră în domeniul de aplicare al art. 42 din TFUE și care vor fi finanțate în baza schemei de ajutor de minimis "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității" , elaborate în baza Regulamentului (UE) 2023/2831 al Comisiei din 13 decembrie 2023 privind aplicarea articolelor 107 şi 108 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis, aprobate prin Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr.206/2025 și să contribuie la atingerea obiectivelor stabilite în SDL.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Verificarea criteriilor de eligibilitate locale și selectarea proiectelor este sarcina exclusivă a GAL-urilor, iar la nivelul AFIR se verifică doar criteriile generale de eligibilitate.

Criteriile de eligibilitate locale și de selecție sunt prevăzute în Ghidul solicitantului elaborat de GAL pentru fiecare intervenție inclusă în SDL. Criteriile de eligibilitate locale se completează cu criteriile de eligibilitate generale prevăzute în prezentul ghid, specifice în funcție de tipul proiectului și al beneficiarului.

Solicitantul trebuie să se regăsească în categoria de beneficiari eligibili menționați în fișa intervenției din SDL aprobată.

Valoarea proiectului trebuie să fie fundamentată în raport cu durata, acțiunile și rezultatele proiectului, iar categoriile de cheltuieli să fie încadrate corect în bugetul indicativ. Costurile prevăzute în proiect trebuie să fie rezonabile, justificate şi să corespundă principiilor unei bune gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preţ-calitate şi al rentabilităţii.

Pentru toate proiectele depuse în cadrul DR 36 se vor respecta prevederile aplicabile LEADER (în funcție de tipul de proiect) din cadrul HG nr. 1570/2022, cu modificările și completările ulterioare, privind stabilirea cadrului general de implementare a intervenţiilor specifice dezvoltării rurale cuprinse în Planul Strategic 2023-2027, inclusiv, după caz, prevederile Schemei de ajutor de minimis - "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității" aprobată prin OMADR nr. 206/2025.

Un solicitant poate depune şi derula în acelaşi timp mai multe proiecte finanţate în cadrul intervenţiei LEADER din cadrul PS 2023-2027, cu îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiţii:

a) să facă dovada, dacă este cazul, a existenţei cofinanţării private, cumulată pentru toate proiectele;
b) să respecte condiţiile generale de eligibilitate ale intervenţiei LEADER;
c) să respecte condiţiile de eligibilitate şi selecţie stabilite de GAL în fişele intervenţiilor din SDL;
d) să respecte, dacă este cazul, regulile ajutorului de minimis, conform schemei de ajutor de minimis "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității";
e) nu creează artificial condiţiile necesare pentru a obţine în mod necuvenit un avantaj, cu respectarea prevederilor legale în vigoare. În conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021, nu sunt eligibili beneficiarii care au creat în mod artificial condițiile necesare pentru a beneficia de finanțare în cadrul intervenției DR36 din PS 2023-2027. În cazul constatării unor astfel de situații, în orice etapă de derulare a proiectului, acesta este declarat neeligibil și se procedează la recuperarea sprijinului financiar, dacă s-au efectuat plăți.
   În cazul în care se constată crearea în mod artificial a condiţiilor pentru acordarea sau pentru creşterea intensităţii sau a nivelului sprijinului, nu se acordă niciun sprijin financiar pentru cererea respectivă. Pentru evitarea oricăror situaţii conflictuale cu organismele de control, se poate consulta Anexa 17 - *„Instrucţiuni privind evitarea creării de condiţii artificiale în accesarea PS 2023-2027”* a Ghidului de implementare .

Pentru a evita crearea de condiții artificiale, în cazul proiectelor de servicii, un solicitant poate depune mai multe proiecte simultan la două sau mai multe GAL-uri sau la același GAL, în cadrul unor apeluri de selecție diferite, respectând, pe lângă condițiile minime menționate mai sus, următoarele condiții:

- acțiunile proiectului să nu vizeze aceiași participanți care au mai beneficiat de aceleași acțiuni în cadrul altui proiect similar (cu aceeași tematică), inclusiv proiecte finanțate în perioada de programare 2014 - 2020;
- acțiunile propuse prin noul proiect să nu fie identice cu acțiunile unui proiect anterior depus de către același solicitant în cadrul aceluiași GAL și finanțat.

f) nu mai mult de un proiect pe o intervenţie din SDL în cadrul aceleiaşi sesiuni lansate de GAL.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Prezentarea dovezii cofinanţării private a investiţiei, prin extras de cont (în original) şi/sau contract de credit (în copie) acordat în vederea implementării proiectului, reprezintă condiție de eligibilitate care se verifică la momentul contractării. Atât extrasul de cont, cât şi contractul de credit, trebuie să menţioneze valoarea totală a cofinanţării private. În cazul în care dovada cofinanţării se prezintă prin extras de cont, acesta va fi emis de instituția financiară cu cel mult 5 zile lucrătoare înainte de data depunerii și va fi însoţit şi de angajamentul solicitantului (model afișat pe site www.afir.ro) că minimum 50% din disponibilul de cofinanțare privată prezentat va fi destinat plăţilor aferente implementării proiectului.

Documentele doveditoare se vor prezenta în etapa de contractare (documente care dovedesc capacitatea şi sursa de cofinanţare, documente de la bancă/ trezorerie) în termenul de maxim 3 luni pentru proiecte cu achiziții simple (proiecte cu investiții în achiziții simple de servicii, bunuri sau echipamente cu sau fără montaj, pentru care lucrările aferente montajului nu implică emiterea autorizației de construire, în conformitate cu prevederile Legii nr. 169/2026 privind Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor, cu modificările și completările ulterioare, *denumite în continuare proiecte simple*, respectiv, în termenul de maxim 6 luni pentru proiecte cu construcții-montaj (proiecte cu investiții în achiziții complexe care prevăd lucrări de construcții-montaj și care necesită autorizaţie de construire, în conformitate cu prevederile Legii nr. 169/2026, cu modificările şi completările ulterioare), *denumite în continuare proiecte complexe*, de la transmiterea Notificării beneficiarului privind semnarea contractului de finanțare.

În cazul depunerii a două sau mai multor cereri de finanțare pe intervenții diferite, solicitantul/ beneficiarul, după caz, trebuie să dovedească, în etapa de contractare, existența cofinanțării private pentru toate proiectele care au fost selectate și notificate, pentru care solicitantul are în vedere încheierea contractelor de finanțare în limita impusă de prevederile HG 1570/2022.

Pentru interventiile de tip investitii, mixte si start-up neagricol, în cazul tuturor solicitanților, cu excepția PFA, II și IF, AFIR va verifica situațiile financiare ale acestora, după cum urmează:

- rezultatul din exploatare din situatiile financiare (bilanţul - formularul 10, contul de profit și pierdere - formularul 20), precedent anului depunerii proiectului să fie pozitiv (inclusiv 0).

În cazul în care anul precedent depunerii Cererii de Finanţare este anul înființării, nu se analizează rezultatul operaţional care poate fi negativ.

Este acceptată pierderea din exploatare pe anul anterior depunerii cererii de finanțare

Pentru solicitanții PFA, II și IF, se verifică în Declarația privind veniturile realizate în anul precedent depunerii proiectului înregistrată la Administraţia Financiară, în cazul în care solicitantul nu este înființat în anul depunerii cererii de finanțare, dacă rezultatul brut obţinut anual nu este negativ.

În cazul solicitantilor înființați în anul depunerii proiectului, aceștia nu vor depune situațiile financiare.

Situațiile financiare precum și Declarațiile (de inactivitate/privind veniturile realizate) se vor descărca, de către experții AFIR, din PATRIMVEN.

În cazul solicitanţilor care nu au desfăşurat activitate anterioară depunerii proiectului şi au depus la Administraţia Financiară Declaraţia de inactivitate (conform legii) în anul anterior depunerii proiectului, se va verifica documentul precum și înregistrarea aceastuia la Administraţia Financiară.

In raport cu **respectarea cadrului legislativ national aplicabil pentru proiectele de tip investiţii**, în cazul **proiectelor care vizează modernizări** solicitanții vor avea urmatoarele obligatii (aplicabile strict în funcție de specificul și tipul investiției, fără a fi necesară prezentarea de documente sau negații de la instituții a căror arie de competență nu vizează activitatea respectivă):

a) prezentarea la momentul depunerii Cererii de finanțare a documentelor care atestă funcționarea obiectivelor existente şi functionalitatea conform legislației nationale: DSP, DSVSA, Autorități competente de mediu (autorizațiile de funcționare/ Notificare de

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

constatare a conformităţii cu legislaţia sanitară emisă pentru unitățile care se autorizează/ avizează conform legislației în vigoare, certificatul de acreditare ca furnizor de servicii sociale, dupa caz, etc.), care vor face obiectul modernizării prin proiect şi ulterior; in cazul in care proiectele de modernizare a unor locaţii/ obiective a căror activitate este supervizată şi de alte autorităţi decât cele menţionate sau doar de alte autorităţi decât cele menţionate, solicitanţii vor prezenta la momentul depunerii şi/ doar documentele doveditoare care atestă funcționarea obiectivelor existente şi funcţionalitatea conform legislației nationale aplicabile, după caz.

b) depunerea și verificarea la momentul primei tranșe de plată a actelor de reglementare necesare implementării proiectului, emise de către instituțiile mai sus menționate. Din perspectiva legislației privind mediul, beneficiarul va prezenta la prima tranșă Clasarea notificării, Decizia etapei de încadrare ca document final sau Acordul de mediu.

c) La ultima cerere de plată vor fi prezentate documentele care atestă autorizarea obiectivului de investiții realizat prin proiect din punct de vedere al normelor de mediu, sanitar-veterinar și de sănătate publică, după caz.

Pentru proiectele care propun investiții noi, la prima cerere de plată se vor depune și verifica Avize/acte de reglementare necesare implementării proiectului, emise de către instituțiile mai sus menționate, dupa caz. Din perspectiva legislației privind mediul, beneficiarul va prezenta la prima tranșă Clasarea notificării, Decizia etapei de încadrare ca document final sau Acordul de mediu. La ultima cerere de plată vor fi prezentate documentele care atestă autorizarea obiectivului de investiții realizat prin proiect din punct de vedere al normelor de mediu, sanitar-veterinar și de sănătate publică **sau a altor autorităţi de supervizare a activităţii, după caz.**

Schimbarea destinației unei locuințe în structură de primire turistică este considerată investiţie nouă.

În cazul **proiectelor de investiții** care vizează obiective de patrimoniu se va demonstra valoarea arhitecturală sau culturală a obiectivului prin:

- încadrarea în Lista Monumentelor Istorice, categ. B conform Anexei nr.1 la Ordinul ministerului culturii și cultelor nr. 2314/2004, cu modificările și completarile ulterioare (doar pentru obiectivele de patrimoniu din clasa/ grupa B) – verificare realizată de AFIR

  și/sau

- Certificat emis de Institutul Național al Patrimoniului (INP) - pentru obiectivele de patrimoniu neclasificate în conformitate cu protocolul de colaborare încheiat între Institutul Național al Patrimoniului si AFIR care să confirme faptul că obiectivul propus spre finanțare face parte din patrimoniul cultural de interes local și că prin măsurile propuse se asigură respectarea/păstrarea autenticității cultural locale - document anexat de solicitant la cererea de finanțare.

În cazul **proiectelor de tip investitii în sectorul turistic și alimentație publică clasificate conform Ordinului ANT 65/2013,** beneficiarii vor avea obligatia prezentarii la depunerea proiectului:

- Avizul specific in baza HG 31/1996 cu modificările şi completările ulterioare, privind amplasamentul conformarea şi funcţionalitatea, eliberat de Ministerul Economiei, Digitalizarii, Antreprenoriatului si Turismului (MEDAT) pentru construcţia/ modernizarea structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare sau alimentatie publica clasificate conform Ordinului ANT 65/2013 cu modificările şi completările ulterioare
- Certificatul de clasificare eliberat de Ministerul Economiei, Digitalizarii, Antreprenoriatului si Turismului (MEDAT) pentru structura de primire turistică cu funcțiuni de cazare sau alimentatie publica clasificată conform Ordinului ANT 65/2013 cu modificările şi completările ulterioare (în cazul modernizărilor)

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

În raport cu respectarea cadrului legislativ national aplicabil **pentru proiectele de tip start-up** beneficiarii vor avea obligaţia de a prezenta la contractare Clasarea notificării sau Decizia etapei de evaluare iniţială şi până la prima tranşă de plata documentul final respectiv:

- **Decizia etapei de încadrare ca document final**
- **Acord de mediu (dacă e cazul)**

Atenţie! În cazul proiectelor de tip start-up care propun și achizitie de teren suplimentar, la contractare și la prima transa de plata beneficiarii vor prezenta documentele obligatorii de la mediu menționate mai sus.

Dupa achizitia terenului prevazut in proiect, beneficiarii se vor adresa autoritatii de mediu pentru revizuirea documentelor de mediu cu luarea in considerare a locatiei suplimentare. In maximum 6 luni de la data acordării primei tranșe de plată beneficiarii vor avea obligatia prezentarii documentelor de mediu revizuite sub rezerva rezilierii contractului, cu posibilitate de prelungire în cazuri justificate de întârziere a obținerii avizului de mediu, deși demersurile au fost inițiate.

Pentru proiectele de tip start-up în sectorul turistic și alimentație publică clasificate conform Ordinului ANT 65/2013, beneficiarii vor avea obligatia prezentării la contractare sau cel târziu până la prima tranșă de plată a avizului specific in baza HG 31/1996 cu modificările şi completările ulterioare, privind amplasamentul conformarea şi funcţionalitatea, eliberat de Ministerul Economiei, Digitalizarii, Antreprenoriatului si Turismului (MEDAT) pentru construcţia structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare sau alimentatie publica clasificate conform Ordinului 65/2013.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 31/1996, documentația necesară în vederea obținerii avizului conține certificatul de urbanism și documentația tehnică, partea scrisă și desenată, corespunzătoare fiecărei faze a documentației, respectiv: „faza pentru autorizare de construire", „studiu de fezabilitate", „documentație pentru avizarea lucrărilor de intervenție” și „studiu de fezabilitate, completat cu elementele specifice din documentația de avizare a lucrărilor de intervenții", după caz.

În cazul proiectelor de tip investiţii, AFIR va verifica la ultima cerere de plată documentele care atestă autorizarea obiectivului realizat prin proiect, din punct de vedere al normelor de mediu, sanitar-veterinar și de sănătate publică sau a altor autorităţi de supervizare a activităţii, după caz. Neprezentarea acestor documente va conduce la rezilierea proiectului şi recuperarea fondurilor pătite.

În cazul proiectelor de tip forfetar, AFIR va verifica la a doua cerere de plată existenţa autorizaţiei de funcţionare emisă de autoritatea administrației publice locale sau a negaţiei, după caz. Neprezentarea acestui document va conduce la rezilierea proiectului şi recuperarea fondurilor plătite.

Condiția de eligibilitate se consideră îndeplinită în urma verificării Avizelor necesare implementării proiectului/documentelor finale doveditoare functionării DSP, DSV, Autoritatea competentă de mediu, etc la momentele precizate mai sus.

În raport cu **documentele pentru terenurile și/sau clădirile aferente realizării investiției/ locaţia de implementare a proiectului** se vor depune la Cererea de Finanţare urmatoarele documente:

Pentru proiectele de investiţii:

A) <u>Pentru beneficiari privaţi:</u>

i) Pentru proiecte complexe cu construcţii-montaj (pot include dotări şi echipamente fără montaj) care necesită Autorizaţie de construire

a) Dreptul de proprietate privată
b) Dreptul de concesiune
c) Dreptul de superficie;

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Actele doveditoare ale dreptului de proprietate privată, reprezentate de înscrisurile constatatoare ale unui act juridic civil, jurisdicțional sau administrativ cu efect constitutiv translativ sau declarativ de proprietate, precum:

- Actele juridice translative de proprietate, precum contractele de vânzare-cumpărare, donație, schimb, etc;
- Actele juridice declarative de proprietate, precum împărțeala judiciară sau tranzacția;
- Actele jurisdicționale declarative, precum hotărârile judecătorești cu putere de res-judicata, de partaj, de constatare a uzucapiunii imobiliare, etc.
- Actele jurisdicționale, precum ordonanțele de adjudecare.
- Contract de concesiune care acoperă o perioadă de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii cererii de finanţare, corespunzătoare asigurării sustenabilității investiției şi care oferă dreptul titularului de a executa lucrările de construcție prevăzute prin proiect, în copie.

În cazul contractului de concesiune pentru clădiri, acesta va fi însoțit de o adresă emisă de concedent care să specifice dacă pentru clădirea concesionată există solicitări privind retrocedarea. În cazul contractului de concesiune pentru terenuri, acesta va fi însoțit de o adresă emisă de concedent care să specifice:

- suprafaţa concesionată la zi - dacă pentru suprafaţa concesionată există solicitări privind retrocedarea sau diminuarea şi dacă da, să se menţioneze care este suprafaţa supusă acestui proces;
- situaţia privind respectarea clauzelor contractuale, dacă este în graficul de realizare a investiţiilor prevăzute în contract, dacă concesionarul şi-a respectat graficul de plată a redevenţei şi alte clauze.

Contract de superficie care acoperă o perioadă de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii cererii de finanţare, corespunzătoare asigurării sustenabilității investiției şi care oferă dreptul titularului de a executa lucrările de construcție prevăzute prin proiect, în copie.

Solicitantul trebuie să se asigure că are înscrise documentele la OCPI, fiind obligatorie completarea datelor cadastrale în cererea de finanțare.

AFIR va obține Extrasul de Carte Funciară aferent imobilului (teren/ clădire) pe baza datelor cadastrale înscrise de către solicitant in Cererea de Finanţare în secţiunea dedicată.

În situația în care în Extrasul de Carte Funciară este notat sechestru judiciar asupra imobilului pe care se propune a se realiza investiția, solicitantul va depune dovada ridicării sechestrului sau AFIR va solicita informații suplimentare cu privire la ridicarea sau menținerea sechestrului, acest aspect fiind element de eligibilitate a proiectului.

Extrasul de carte funciară pentru informare trebuie să conţină planul parcelar cu localizare certă. **NU se acceptă la depunerea Cererii de finanţare Extras de carte funciară pentru informare cu menţiunea <u>"imobil înregistrat în planul cadastral fără localizare certă datorită lipsei planului parcelar"</u>.**

ii) Pentru proiecte cu construcţii și echipamente cu montaj care *nu* necesită Autorizaţie de construcţie (pot include şi dotări şi echipamente fără montaj) se vor prezenta înscrisuri valabile pentru o perioadă de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii cererii de finanţare care să certifice, după caz:

a) dreptul de proprietate privată,
b) dreptul de concesiune,
c) dreptul de superficie,
d) dreptul de uzufruct;
e) dreptul de folosinţă cu titlu gratuit/ comodat;
f) dreptul de închiriere/locațiune

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

De ex.: contracte de: vânzare-cumpărare, donație, schimb, concesiune, locațiune/ închiriere, comodat, etc .

Atentie! În situatia în care documentele de la punctele a, b, c, d, e, f de mai sus NU sunt încheiate în formă autentică de către un notar public sau NU sunt emise de o autoritate publică sau NU sunt dobândite printr-o hotărâre judecătorească, atunci înscrierea la OCPI în Cartea funciară este obligatorie. În această situație, la data depunerii proiectului solicitantul trebuie să se asigure că are înscrise documentele la OCPI, fiind obligatorie completarea datelor cadastrale în cererea de finanțare.

În cazul în care Extrasul de Carte Funciară pentru informare nu este depus de solicitant la dosarul cererii de finanțare, dar sunt completate datele cadastrale, AFIR va obține Extrasul de Carte Funciara pentru informare aferent imobilului (teren/clădire) pe baza datelor cadastrale înscrise de către solicitant în Cererea de finanţare în secţiunea dedicată.

În cazul în care sistemului informatic ANCPI este indisponibil, solicitantul va completa secțiunile corespunzătoare cu informațiile cadastrale aferente imobilului/ imobilelor, dacă acestea se cunosc. In situaţia in care Numărul de Carte Funciară/ Numărul cadastral nu se cunosc, secţiunile respective se vor completa cu 0. AFIR își rezervă dreptul de a verifica informațiile prin consultarea bazei de date a Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI), în vederea obținerii extrasului de carte funciară, ulterior restabilirii funcționalității accesului sistemului informatic al ANCPI.

Nu se acceptă documente cu încheiere de dată certă emise de către un notar public, ci doar acte autentificate de către notar (adică întocmite și autentificate direct de către notar).

Atentie! În situaţia în care imobilul pe care se execută investiţia nu este liber de sarcini (ipotecat pentru un credit) se va depune acordul creditorului privind execuţia investiţiei şi graficul de rambursare a creditului.

Atentie! În cazul solicitanţilor Persoane Fizice Autorizate, Intreprinderi Individuale sau Intreprinderi Familiale, care deţin în proprietate terenul aferent investiţiei, în calitate de persoane fizice împreună cu soţul/soţia, se vor depune atât documentul prin care a fost dobândit terenul de persoana fizică, cât şi declaraţia soţului/soţiei prin care îşi dă acordul referitor la realizarea şi implementarea proiectului de către PFA, II sau IF, pe toată perioada de valabilitate a contractului cu AFIR. Ambele documente vor fi încheiate la notariat în formă autentică.

B) **<u>Pentru beneficiarii publici, ONG-urile, unităţile de cult,</u>** etc. care propun proiecte ce includ bunuri/ imobile aparţinând domeniului public al statului sau al unităţilor administrativ-teritoriale, indiferent daca necesită sau nu emiterea Autorizatiei de construire, se vor depune, după caz:

- Documente doveditoare privind dreptul de proprietate sau dreptul de administrare pe o perioadă de 10 ani, asupra bunurilor imobile la care se vor efectua lucrări/dotări/etc conform cererii de finanţare

Atenție! Pentru imobilele cu lucrările de cadastru finalizate se va completa secțiunea aferentă din Cererea de finanțare, cu informațiile cadastrale, AFIR rezervându-și dreptul de a consulta baza de date ANCPI, în vederea obținerii extrasului de carte funciară.

- Extras de carte funciară din care să reiasă intabularea în domeniul public a dreptului de proprietate asupra bunului pentru unitatea administrativ teriorială (terenului pe care urmează a se realiza investiția) care face obiectul Cererii de finanțare pentru unitatea administrativ-teritorială.

Atenție! Pentru imobilele cu lucrările de cadastru finalizate se va completa secțiunea aferentă din Cererea de finanțare, cu informațiile cadastrale, AFIR rezervându-și dreptul de a consulta baza de date ANCPI, în vederea obținerii extrasului de carte funciară.

sau

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

- Inventarul bunurilor care aparțin domeniului public al UAT/UAT-urilor, atestat prin HG sau HCL. Se va atașa inventarul bunurilor aparținâd domeniului public al UAT atestat prin Hotărâre a Guvernului şi publicat în Monitorul Oficial al României (copie după Monitorul Oficial)/Hotărârea de Consiliu Local privind inventarul bunurilor care alcătuiesc domeniul public al unității administrativ-teritoriale, întocmită conform OUG nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare,

şi (dacă este cazul)

- Hotărârea Consiliului Local privind actualizarea inventarului bunurilor care alcătuiesc domeniul public al unității administrativ-teritoriale (modificării şi/sau completării acestuia), în care se regăsesc și bunurile/terenurile pe care urmeaza a se realiza investitia propusa în proiect (se prezinta doar in cazul în care inventarul bunurilor unui UAT nu a fost atestat înainte de intrarea în vigoare a OUG nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare)".

Pentru proiectele de tip start-up

1) Pentru proiectele care presupun realizarea de lucrări de construcție sau achiziția de utilaje/ echipamente cu montaj, iar lucrările aferente construcției/ montajului acestor echipamente necesită obținerea autorizației de construire, beneficiarii au obligația de a dovedi unul dintre următoarele:

a) Dreptul de proprietate privată

Actele doveditoare ale dreptului de proprietate privată, reprezentate de înscrisurile constatatoare ale unui act juridic civil, jurisdicțional sau administrativ cu efect constitutiv translativ sau declarativ de proprietate, precum:

- Actele juridice translative de proprietate, precum contractele de vânzare-cumpărare, donație, schimb, etc;

- Actele juridice declarative de proprietate, precum împărțeala judiciară sau tranzacția;

- Actele jurisdicționale declarative, precum hotărârile judecătorești cu putere de res-judicata, de partaj, de constatare a uzucapiunii imobiliare,etc.

- Actele jurisdicționale, precum ordonanțele de adjudecare;

b) Dreptul de concesiune - Contract de concesiune, încheiat în conformitate cu legislaţia în vigoare, care acoperă o perioadă de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii cererii de finanţare, corespunzătoare asigurării sustenabilității investiției şi care oferă dreptul titularului de a executa lucrările de construcțieprevăzute prin proiect, în copie. În cazul contractului de concesiune pentru clădiri, acesta va fi însoțit de o adresă emisă de concedent care să specifice dacă pentru clădirea concesionată există solicitări privind retrocedarea.

În cazul contractului de concesiune pentru terenuri, acesta va fi însoțit de o adresă emisă de concedent care să specifice:

- suprafaţa concesionată la zi - dacă pentru suprafaţa concesionată există solicitări privind retrocedarea sau diminuarea şi dacă da, să se menţioneze care este suprafaţa supusă acestui proces;

- situaţia privind respectarea clauzelor contractuale, dacă este în graficul de realizare a investiţiilor prevăzute în contract, dacă concesionarul şi-a respectat graficul de plată a redevenţei şi alte clauze.

c) Dreptul de superficie - contract de superficie - care acoperă o perioadă de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii Cererii de Finanţare, corespunzătoare asigurării sustenabilității investiției şi care oferă dreptul titularului de a executa lucrările de construcție prevăzute prin proiect, în copie.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

AFIR va obține Extrasul de Carte Funciară aferent imobilului (teren/clădire) pe baza datelor cadastrale înscrise de către solicitant în Cererea de Finanţare în secţiunea dedicată. Solicitantii trebuie să se asigure ca vor introduce datele corecte in sectiunea A10 dedicata din Cererea de Finantare.

Atentie! Verificarea extrasului de carte funciara este necesara pentru toate proiectele de la punctul 1, respectiv pentru proiectele care presupun realizarea de lucrări de construcție sau achiziția de utilaje/ echipamente cu montaj, iar lucrările aferente construcției/ montajului acestor echipamente necesită obținerea autorizației de construire.

Extrasul de carte funciară pentru informare trebuie să conţină planul parcelar cu localizare certă. NU se acceptă la depunerea Cererii de finanţare Extras de carte funciară pentru informare cu menţiunea "imobil înregistrat în planul cadastral fără localizare certă datorită lipsei planului parcelar".

2) Pentru proiectele care propun lucrări de construcții, achiziție de mașini și/ sau utilaje fără montaj sau al căror montaj NU presupune lucrări care necesită obținerea autorizației de construire, se vor prezenta înscrisuri valabile pentru o perioada de cel puțin 10 ani începând cu anul depunerii cererii de finanţare, corespunzătoare asigurării sustenabilității investiției care să certifice, după caz

a) dreptul de proprietate privată,
b) dreptul de concesiune,
c) dreptul de superficie,
d) dreptul de uzufruct;
e) dreptul de folosință cu titlul gratuit/ comodat;
f) dreptul de închiriere / locațiune

De ex.: contracte de: vânzare-cumpărare, donație, schimb, concesiune, locațiune/închiriere, comodat, etc .

Definițiile drepturilor reale/ de creanță și ale tipurilor de contracte din cadrul acestui criteriu trebuie interpretate în accepţiunea Codului Civil în vigoare la data lansării prezentului ghid.

Atenţie! În situatia în care documentele de la punctele a, b, c, d, e, f de mai sus NU sunt încheiate în formă autentică de către un notar public sau NU sunt emise de o autoritate publică sau NU sunt dobândite printr-o hotărâre judecătorească, atunci înscrierea la OCPI în Cartea funciară este obligatorie.

În această situație, solicitantul are obligația ca, anterior depunerii cererii de finanțare, să înscrie documentele la OCPI și să completeze în Cererea de finanțare datele cadastrale aferente imobilului (teren/clădire) unde se implementeaza proiectul. În cazul în care Extrasul de Carte Funciară pentru informare nu este depus de solicitant la dosarul cererii de finanțare, AFIR va obține Extrasul de Carte Funciara pentru informare aferent imobilului (teren/clădire) pe baza datelor cadastrale înscrise de către solicitant în Cererea de finanţare în secţiunea dedicată.

În cazul în care sistemului informatic ANCPI este indisponibil, solicitantul va completa secțiunile corespunzătoare cu informațiile cadastrale aferente imobilului/ imobilelor, dacă acestea se cunosc. In situaţia in care Numărul de Carte Funciară/ Numărul cadastral nu se cunosc, secţiunile respective se vor completa cu 0. AFIR își rezervă dreptul de a verifica informațiile prin consultarea bazei de date a Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI), în vederea obținerii extrasului de carte funciară, ulterior restabilirii funcționalității accesului sistemului informatic al ANCPI.

Nu se acceptă documente cu încheiere de dată certă emise de către un notar public, ci doar acte autentificate de către notar (adică întocmite și autentificate direct de către notar).

Atenţie! În cazul solicitanţilor Persoane Fizice Autorizate, Intreprinderi Individuale sau Intreprinderi Familiale, care deţin în proprietate terenul aferent investiţiei, în calitate de persoane fizice împreună cu soţul/soţia, se vor depune atât documentul prin care a fost dobândit terenul de persoana fizică, cât şi declaraţia soţului/soţiei prin care îşi dă acordul referitor la realizarea şi implementarea proiectului

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

de către PFA, II sau IF, pe toată perioada de valabilitate a contractului cu AFIR. Ambele documente vor fi încheiate la notariat în formă autentică.

În raport cu **asigurarea utilităţilor** (alimentare cu apa, electricitate, canalizare, gaze, etc, după caz) necesare implementarii proiectului şi funcţionării investiţiei propuse, solicitantul are obligaţia de a prezenta situaţia locaţiei propuse pentru implementarea proiectului în documentele anexe ale Cererii de finanţare (SF/MJ/etc, după caz). Totodată, solicitantul are obligaţia de a avea la depunerea ultimei tranșe de plată utilităţile necesare pentru funcţionarea investiţiei.

2.2 TIPURI DE CHELTUIELI ELIGIBILE ȘI NEELIGIBILE

CHELTUIELI ELIGIBILE

În cadrul unui proiect, cheltuielile pot fi eligibile și neeligibile. Finanțarea va fi acordată doar pentru rambursarea cheltuielilor eligibile, cu o intensitate a sprijinului stabilită în conformitate cu fișa intervenției din SDL aprobată de către AM PS, în limita valorii maxime a sprijinului din Regulamentul (UE) nr. 2021/2115, pentru tipul de proiect.

Dispoziţii privind eligibilitatea cheltuielilor:

Cheltuieli eligibile generale vor respecta prevederile din:

- Cap. 4.7.3 *Elemente comune suplimentare pentru intervențiile sectoriale pentru intervențiile de dezvoltare rurală sau comune atât pentru intervențiile sectoriale*, cât și pentru cele de dezvoltare rurală din PS 2023-2027 – Cheltuieli eligibile generale aferente proiectelor finanțate din FEADR;
  Prin derogare de la prevederile referitoare la neeligibilitatea cheltuielilor de informare, publicitate și vizibilitate, în cazul operațiunilor sprijinite prin LEADER – inclusiv pentru funcționarea GAL și pentru cooperare – sunt eligibile cheltuielile prevăzute la Anexa III, punctul 2 lit. a), b) și e) din Regulamentul (UE) 2022/129.
- Hotărârea Guvernului nr. 1570/2022 - Art. 2 punctul f), g), Art.18;
- Schema de ajutor de minimis - "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității" aprobată prin OMADR nr. 206/2025;
- Regulamentul (UE) 2021/2115 - Art. 86 - Eligibilitatea cheltuielilor

Cap.4.7.3 - Elemente comune suplimentare pentru intervențiile sectoriale pentru intervențiile de dezvoltare rurală sau comune atât pentru intervențiile sectoriale, cât și pentru cele de dezvoltare rurală din PS PAC 2023-2027, menţionează următoarele Cheltuieli eligibile generale aferente proiectelor finanțate din FEADR:

1. Costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, pentru obținerea avizelor și autorizațiilor necesare, inclusiv studiile de fezabilitate.
2. Cheltuieli cu achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci, etc.
3. Cheltuielile generate ca urmare a impunerii de noi cerințe ale UE, fermierilor, în vederea conformării respectivelor cerințe, pe o perioadă de maximum 24 de luni de la data la care acestea au devenit obligatorii pentru exploatație în acord cu Art 73 alin.(5) din R(UE) 2115/2021.

   Atentie!

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Valoarea cheltuielilor eligibile de la Capitolul 3 din bugetul indicativ trebuie sa se încadreze în următoarele limite:

- maximum 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd constructii-montaj și necesită obținerea autorizației de construire;
- maximum 5% pentru proiectele care prevad investitii neproductive cu impact pozitiv asupra mediului (inclusiv investitii destinate beneficiarilor publici), care indeplinesc cumulativ urmatoarele:
    - se incadreaza in interventii cu codificare L803 sau L804;
    - sunt insotite la depunere de Memoriu justificativ;
    - Memoriul justificativ evidentiaza modul în care investitia propusa contribuie pozitiv la protectia mediului, precum integrarea acesteia într-un cadru mai amplu de investitii de mediu, complementar coerent cu alte initiative și strategii de sustenabilitate locale/nationale sau propria strategie de sustenabilitate prevazuta in proiect;
- maximum 3% pentru investitiile in achizitii, altele decat cele de mai sus.

Cheltuielile eligibile specifice fiecărei intervenții vor respecta prevederile fișei intervenției din SDL aprobată de către AM PS. Tipurile de cheltuieli eligibile se vor raporta la tipurile de investiții eligibile aferente intervenției.

Prevederi privind mijloacele de transport marfă:

Vor fi considerate ca şi cheltuieli eligibile numai, mijloacele de transport marfă necesare bunei desfășurări a activităților proiectului, respectiv pentru transportul rutier in cont propriu aferent producției proprii.

Caracteristicile si utilizarea acestora trebuie să se încadreze in definiţia de la punctul **41 *transport rutier în cont propriu de mărfuri*** din Ordonanţa Guvernului nr. 27/2011 privind transporturile rutiere, cu modificările şi completările ulterioare - transportul rutier de mărfuri efectuat cu respectarea condiţiilor prevăzute la art. 1 alin. (5) lit. d) din Regulamentul (CE) nr. 1.072/2009, respectiv cu indeplinirea urmatoarelor conditii:

(i) mărfurile transportate aparţin întreprinderii sau au fost vândute, cumpărate, date spre închiriere sau închiriate, produse, extrase, transformate sau reparate de întreprinderea respectivă;

(ii) deplasarea are drept scop transportarea mărfurilor din sau către întreprindere ori mutarea acestora, fie în cadrul întreprinderii, fie în afara acesteia, în scopuri proprii;

(iii) autovehiculele utilizate pentru astfel de transporturi sunt conduse de personal angajat de către întreprindere sau pus la dispoziţia acesteia în temeiul unei obligaţii contractuale;

(iv) vehiculele care transportă mărfurile sunt în proprietatea întreprinderii sau au fost cumpărate în rate

si

(v) transportul nu constituie decât o activitate auxiliară ansamblului de activităţi desfășurate de întreprindere;

Beneficiarii publici pot achiziționa mijloace de transport, utilaje și alte echipamente necesare desfășurării propriei activități sau activităților desfășurate în cadrul serviciilor publice aflate în subordinea acestora, cu condiția justificării necesității și oportunității achiziției, în concordanță cu acțiunile propuse. Sunt eligibile atât cele specializate, cât și cele cu utilizare generală, indiferent de regimul lor de omologare, dacă natura activității pentru care sunt destinate impune utilizarea acestora.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Pentru activitățile neagricole în scop economic se acceptă ca fiind cheltuieli eligibile **mijloacele de transport specializate** necesare pentru activitatea proiectului cum ar fi:

- Ambulanța umană/ veterinară ;
- Autospecială pentru salubrizare;
- Maşină specializată pentru intervenții, prevăzută cu nacelă pentru execuția de lucrări la înalțime;
- Mașină specializată tip vehicul-platformă şi șasiu, prevazută cu carlig şi macara hidraulică pentru reciclare;
- Autocisternă pentru produse nealimentare (doar autocisternă pe autoşasiu - exclus cap tractor și remorca autocisterna sau una din ele separat);
- Mașina de măturat carosabilul;
- Auto betonieră;
- Autovidanjă;
- Utilaj specializat pentru împrăștiere material antiderapant (este eligibil doar dacă echipamentul este montat direct pe autoșasiu, fară a putea fi detașat);
- Mijloc de transport de agrement (ex.: ATV, biciclete, snowmobile, trotinete etc.);
- Masină de transport funerar.
- Food-truck;
- Cabinet medical/veterinar/stomatologic mobil
- etc.

Pentru aceste activități (neagricole în scop economic), mijloacele de transport de mai sus trebuie să fie compacte, specializate, să fie justificate prin activitățile propuse la finantare şi să deservească exclusiv activităţile propuse prin proiect. Nu se accepta mijloace de transport de tip tractor/ cap tractor cu remorcă/ semiremorcă (capul tractor poate fi folosit si pentru alte tipuri de activități). **Se va aduce obligatoriu omologarea RAR la ultima tranșă de plată.**

CHELTUIELI NEELIGIBILE

Cheltuielile neeligibile vor fi suportate integral de către beneficiarul finanțării.

Cheltuielile neeligibile sunt:

(a) achiziţia de drepturi de producţie agricolă;

(b) achiziţia de drepturi la plată;

(c) achizitia de terenuri:

  i) pentru proiectele de tip start up este neeligibilă achiziţia de terenuri cu un cuantum mai mare de 10 % din cheltuielile totale eligibile ale operaţiunii în cauză;

  ii) pentru proiectele de tip investiţtii este neeligibila achiziţia de terenuri construite/ neconstruite;

(d) achiziţia de animale, achiziţia de plante anuale și plantarea acestora în alte scopuri decât:

  (i) cel al refacerii potenţialului agricol sau forestier în urma unor dezastre naturale, a unor fenomene climatice nefavorabile sau a unui eveniment catastrofal;

  (ii) cel al protejării efectivelor de animale de prădătorii mari sau cel al utilizării animalelor în silvicultură în locul utilajelor;

  (iii) cel al creșterii raselor pe cale de dispariţie, astfel cum sunt definite la articolul 2 punctul 24 din Regulamentul (UE) 2016/1012 al Parlamentului European și al Consiliului, în cadrul angajamentelor menţionate la articolul 70; sau

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

(iv) cel al conservării soiurilor de plante aflate în pericol de eroziune genetică în temeiul angajamentelor menţionate la articolul 70;

(v) în scop social pentru multiplicare zootehnică;

(e) rata dobânzii debitoare, cu excepţia celei referitoare la granturi acordate sub forma unei subvenţii pentru rata dobânzii sau a unei subvenţii pentru comisioanele de garantare;

(f) investiţiile în infrastructuri de mare amploare, astfel cum sunt stabilite de statele membre în planurile lor strategice PAC, care nu fac parte din strategiile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunităţii prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) 2021/1060, cu excepţia investiţiilor în banda largă și în măsuri preventive de protecţie costieră și împotriva inundaţiilor destinate să reducă efectele dezastrelor naturale, ale fenomenelor climatice nefavorabile și ale evenimentelor catastrofale probabile;

g) investiţiile în împădurire care nu sunt coerente cu obiectivele în materie de mediu și de climă conforme cu principiile gestionării durabile a pădurilor, dezvoltate în Orientările paneuropene privind împădurirea și reîmpădurirea; În cadrul proiectului nu pot fi incluse operațiuni asimilabile intervențiilor excluse de la finanțare prin DR 36 - LEADER, în conformitate cu prevederile fișei tehnice a acestei intervenții.

Conform fișei tehnice a DR 36 - LEADER nu pot fi finanțate următoarele tipuri de operațiuni:

- Intervenții aferente Pilonului I;
- Intervențiile aferente Art. 70 - Angajamente în materie de mediu și de climă și alte angajamente în materie de gestionare, Art. 71 - Constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice anumitor zone, Art. 72 - Dezavantaje specifice anumitor zone, generate de anumite cerinţe obligatorii, Art. 74 - Investiţii în irigaţii si Art.76 - Instrumente de gestionare a riscurilor din R(UE)2021/2115;
- Instalarea tinerilor fermieri;
- Investiții în exploatații agricole/pomicole, **cu excepția celor realizate în scop colectiv sau social**;
- Investiții în crearea/ modernizarea infrastructurii de acces agricolă/ forestieră și infrastructurii rutiere de bază din spațiul rural;

În cadrul proiectului nu pot fi incluse cheltuielile neeligibile generale, așa cum sunt acestea prevăzute în Capitolul 4.*7 Elemente comune pentru tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală* din PS 2023-2027. Acestea sunt următoarele:

- cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente ”second hand”;
- cheltuielile efectuate înainte de depunerea solicitării de sprijin și înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului, cu excepția:
  - cheltuielilor cu întocmirea și depunerea proiectelor
  - cheltuielilor necesare implementării proiectelor care presupun înființare/reconversie plantații pomicole, plantații de struguri de masă, hamei și înființare perdele de protecție, în cadrul intervențiilor a cărei arie de eligibilitate permite aceste culturi, pot fi realizate după depunerea cererii de finanțare;
- cheltuielile cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane.

Prin excepție, sunt eligibile mijloacele de transport persoane utilizate în cadrul proiectelor negeneratoare de venit, desfășurate în interesul comunității, finanțate prin SDL.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Atenţie! Mijloacele de transport persoane trebuie să fie utilizate în mod frecvent și continuu, astfel încât achiziția acestora să fie justificată. În Cererea de Finanțare/MJ/SF, solicitantul descrie modalitatea de utilizare a mijlocului de transport, astfel încât să justifice frecvența și continuitatea utilizării în corelare cu activitățile desfășurate în interesul comunității (nr. estimativ de deplasări/an, pentru toată perioada de implementare și monitorizare a proiectului.

- cheltuielile cu investițiile ce fac obiectul dublei finanțări care vizează aceleași costuri eligibile;
- taxa pe valoarea adăugată, cu excepția cazului în care aceasta nu se poate recupera în temeiul legislației naționale privind TVA-ul sau eligibilă conform prevederilor specifice pentru instrumente financiare;
- în cazul contractelor de leasing, celelalte costuri legate de contractele de leasing, cum ar fi marja locatorului, costurile de refinanțare a dobânzilor, cheltuielile generale și cheltuielile de asigurare.

Atenţie! Nu este eligibilă achiziționarea utilajelor agricole în cadrul proiectelor de tip start-up non-agricol şi nici in cazul proiectelor de investiţii care vizează activităţi non-agricole cu scop economic.

Utilajele agricole sunt eligibile in cadrul proiectelor de investiţii care vizează activităţi agricole propuse de solicitanţii organizaţi in forme asociative, inclusiv parteneriate informale, din care cel puțin unul dintre parteneri desfășoară activitate agricolă. Fondurile nerambursabile vor fi acordate beneficiarilor eligibili, conform listelor indicative de cheltuieli eligibile aferente intervenției din SDL.

Utilajele care pot avea utilizare si in sectorul agricol (de ex. tractor, încărcător frontal, etc) sunt eligibile în cazul proiectelor depuse de autoritățile publice doar cu condiția justificării în cadrul proiectului a necesitatii si oportunitatii achiziției si indicarea activitatilor aferente domeniului public pentru care sunt solicitate.

2.3 SUME (APLICABILE) ȘI RATA SPRIJINULUI

Valoarea maximă eligibilă (sumă nerambursabilă) nu poate depăși cuantumul maxim de 200.000 de euro/proiect, respectiv cuantumul maxim de 70.000 de euro/plan de afaceri pentru proiecte de tip start-up neagricol.

În cazul intervențiilor de tip start-up GAL **va stabili** in Ghidul solicitantului si **în documentele de accesare**, **un cuantum fix** pentru finanțarea planurilor de afaceri, care poate fi mai mic sau egal cu cuantumul prevăzut în fișa intevenției din SDL.

În cazul parteneriatelor informale care depun proiecte de investiții sau proiecte care au componentă de investiții, intensitatea sprijinului trebuie să fie unică pentru toate investițiile propuse prin proiect.

Rate maxime de finanţare/valoare maximă a sprijinului forfetar, per categorie proiect

În funcție de tipologia proiectelor	**INVESTIŢII**	**START UP**	**SERVICII**	**INVESTIŢII ŞI SERVICII**	**Model cerere de finanţare utilizat**

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

În funcție de obiective					
Investiţii de tip social/în interesul comunității /neproductive	Aplicabil/ rata max 100%	Nu se aplică	Aplicabil/ rata max 100%, inclusiv în cazul subproiectelor din cadrul proiectelor umbrelă dacă acestea prevăd investiţii de tip social/ în interesul comunității/ neproductive	Aplicabil -rata componentă investiţii max 100% -rata componentă servicii max 100%	1. Cerere de finanţare investiţii 2. Cerere de finanțare servicii, în cazul proiectelor umbrelă
Investiţii de tip competitiv/ economic	Aplicabil/ rata max 65%; max 80% doar pentru investiţii pentru protecţia mediului	Nu se aplică	Aplicabil doar pentru subproiectele din cadrul proiectelor umbrelă de tip competitiv care vizează dezvoltarea unor întreprinderi existente sau sprijinirea sectorului agricol/ rata max 65%; max 80% pentru investiţii pentru protecţia mediului	Aplicabil/ -rata componentă investiţii max 65%; max 80% doar pentru investiţii pentru protecţia mediului; - rata componentă servicii max 100%	1. Cerere de finanţare investiţii 2. Cerere de finanțare servicii, în cazul proiectelor umbrelă
Activităţi neagricole in baza unui plan de afaceri	Nu se aplică	Sprijin forfetar in limita de max.70. 000 euro/ proiect	Aplicabil doar pentru subproiectele din cadrul proiectelor umbrelă dacă acestea prevăd sprijinirea unor start-up-uri în domeniul nonagricol în baza unui plan de afaceri, în limita a 30.000 euro per destinatar final	Nu se aplica	1.Cerere de finanţare start-up 2. Cerere de finanțare servicii, în cazul proiectelor umbrelă
Cooperare între GAL-uri (transnațională sau interteritorială)	Nu se aplică	Nu se aplică	Aplicabil/ rata max 100%,	Aplicabil/ -rata componentă investitii max 65%; max 80% doar pentru investitii pentru protectia mediului - rata componentă servicii și investiții de tip social/ în interesul comunității/ neproductive max 100%	Cerere de finanțare Cooperare
Cooperare conform art. 77 din Reg. (UE) 2021/2115	Nu se aplică	Nu se aplică	Aplicabil/ rata max 100%,	Aplicabil/ -rata componentă investiţii max 65%; max 80% doar pentru investiţii pentru protectia mediului - rata componentă servicii max 100%	1. Cerere de finanţare investiţii 2. Cerere de finantare mixte 3. Cerere de finantare servicii

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

2.4 CRITERII DE ELIGIBILITATE GENERALĂ

2.4.1 Criterii de eligibilitate generală pentru proiectele de servicii, cu excepția proiectelor de cooperare între GAL-uri

Pentru proiectele de servicii, cu excepția proiectelor de cooperare, criteriile de eligibilitate generale vizează atât solicitantul, cât și cererea de finanțare depusă, astfel:

I. Pentru verificarea eligibilității solicitantului, criteriile generale sunt:

EG1. Solicitantul aparține categoriei solicitanților/beneficiarilor eligibili aşa cum sunt aceştia definiţi in Fişa intervenţiei elaborată de către GAL.

EG2. Solicitantul nu este înregistrat în Registrul debitorilor AFIR atât pentru Programul SAPARD, cât și pentru FEADR și EURI.

EG3. Solicitantul și-a însușit în totalitate angajamentele luate în Declarația pe proprie răspundere aplicabile proiectului.

EG4. Solicitantul nu este în stare de faliment ori lichidare.

EG5. Solicitantul nu a creat condiţii artificiale pentru accesarea sprijinului în cazul proiectelor prezentate de solicitanti privaţi.

EG6. Solicitantul nu a depus mai mult de un proiect pe o intervenţie din SDL în cadrul aceleiaşi sesiuni lansate de GAL.

II. Pentru verificarea eligibilității cererii de finanțare, criteriile generale sunt:

EG7. Solicitantul demonstrează în cererea de finanțare, prin activitățile propuse și resursele umane alocate pentru realizarea acestora, oportunitatea și necesitatea proiectului.

EG8. Solicitantul are prevăzut în obiectul de activitate activități specifice domeniului

EG9. Solicitantul dispune de capacitate tehnică și financiară necesare derulării activităților specifice.

EG10. Solicitantul dispune de personal calificat, propriu sau cooptat în domeniu.

EG11. Grupul țintă respectă condițiile de eligibilitate și este format din persoane care își desfășoară activitatea sau au domiciliul pe teritoriul GAL.

EG12. Intensitatea sprijinului este de până la 100%, cu o valoare maximă nerambursabilă de 200.000 euro/proiect.

În funcție de tipul proiectelor de servicii, criteriile de eligibilitate pentru verificarea cererii de finanțare se vor completa cu următoarele:

- În cazul proiectelor care prevăd promovarea patrimoniului, se va verifica dacă Solicitantul și-a luat angajamentul că va valorifica, disemina, promova către publicul larg rezultatele obținute în urma implementării proiectului (materiale rezultate: ex. studiu, monografie, album, broșură, film etc.).

- În cazul proiectelor depuse în parteneriat, se va verifica dacă există un Acord de parteneriat prin care este desemnat partenerul lider cu care se va încheia contractul de finanțare și prin care se stabilesc drepturile și obligațiile partenerilor.

- În cazul proiectelor care prevăd activități de informare și promovare a unor produse/ servicii, se va verifica dacă există un Program de promovare care include un plan de informare defalcat pe acțiuni, mijloace, perioade și activități de promovare cu rezultate scontate pentru proiectul depus.

- În cazul proiectelor de tip umbrelă, se va verifica dacă există Metodologia de selecție a sub-proiectelor și dacă aceasta prevede condițiile minime obligatorii.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Având în vedere specificul proiectelor de cooperare între GAL-uri, criteriile de eligibilitate generale care vizează cererile de finanțare se regăsesc detaliate în Anexa 1 la prezentul Ghid.

De asemenea, se va verifica bugetul indicativ al proiectelor care va consta în:

- Asigurarea că toate costurile de servicii propuse pentru finanţare sunt eligibile şi calculele sunt corecte. Bugetul indicativ este structurat pe două capitole – cheltuieli cu personalul și cheltuieli pentru derularea proiectelor, cu excepția proiectelor umbrelă care vor conține un capitol separat pentru cheltuielile cu granturile oferite.

- Verificarea bugetului indicativ privind corectitudinea informațiilor furnizate, analizând și fundamentarea bugetară (document obligatoriu anexă la cererea de finanțare), care privește corelarea dintre activitățile și resursele umane alocate acestora prin proiect cu sumele prevăzute în capitolele din buget pentru aceste activități.

- Toate cheltuielile trebuie să fie justificate și să corespundă principiilor unei bune gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preț-calitate.

Criteriile care vor fi verificate pentru fiecare proiect, în legătură cu bugetul indicativ, sunt următoarele:

1. Informaţiile furnizate în cadrul bugetului indicativ din Cererea de finanțare sunt corecte şi sunt în conformitate cu Fundamentarea Bugetului (document obligatoriu anexă la cererea de finanțare) pe categorii de cheltuieli eligibile?
2. Cheltuielile propuse sunt eligibile și sunt în concordanță cu activitățile eligibile din proiect?
3. TVA-ul aferent cheltuielilor eligibile este corect încadrat în coloana cheltuielilor neeligibile/ eligibile, dacă este cazul?
4. Verificarea rezonabilităţii preţurilor prin analiza bazei de date existente la nivelul AFIR și/ sau a ofertelor depuse.
5. Planul financiar este corect completat şi respectă gradul de intervenţie publică așa cum este prevăzut în Fișa intervenției din Strategia de Dezvoltare Locală?

Pentru proiectele de formare se pot utiliza ambele tipuri de sprijin:

- rambursarea sprijinului – pentru cursuri informale sau formarea profesională pentru competențe-cheie.
- Cost unitar standard pentru cursurile de inițiere, perfecționare sau specializare (cost/oră/persoană), respectiv pentru cursurile de calificare/ recalificare de nivel 2 (360 ore), nivel 3 (720 ore) sau nivel 4 (1080 ore) (cost/persoană), astfel:

Nivel curs	**Cost unitar/ persoană/ oră programată de curs**	**Documente suport solicitate la rambursare**
cursuri de formare profesională cu recunoaștere națională în conformitate cu prevederile OG 129/2000 privind formarea profesionala a adulților de inițiere, perfecționare sau specializare	24,81 lei	• certificat de absolvire a unui program de formare profesională de inițiere, perfecționare sau specializare • acte de identitate ale participanților

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Nivel curs calificare/ recalificare	Cost unitar/ persoană	Documente suport solicitate la rambursare
nivel 2 (360 ore)	3002,18 lei	• certificat de calificare profesională • acte de identitate ale participanților
nivel 3 (720 ore)	4971,91 lei	
nivel 4 (1080 ore)	9635,63 lei	

În cazul proiectelor de formare pentru care se utilizează costuri unitare standard, costurile sunt exprimate în lei și reprezintă valorile maxime eligibile conform plafoanelor aprobate de MIPE. Respectarea plafoanelor maxime se verifică prin raportare la valorile exprimate în lei.

Atenție! Având în vedere că, în cadrul cererii de finanțare, bugetul proiectului se exprimă în euro, pentru elaborarea bugetului, valorile în lei vor fi convertite în euro utilizând cursul EURO-RON stabilit de Banca Centrală Europeană, publicat pe pagina web: http://www.ecb.int/index.html, valabil la data de 01 ianuarie a anului depunerii cererii de finanțare.

Pentru anul 2026, se va utiliza cursul lei/euro de 5,0968.

În cadrul unui proiect poate fi folosit un singur tip de sprijin, conform mențiunilor din fișa intervenției din SDL.

Pentru acțiunile de consiliere, costul pe participant nu va depăși 1500 euro.

Metodologia de verificare a fiecărui criteriu de eligibilitate se regăsește în Manualul de procedură pentru implementarea intervenției DR36.

2.4.2 Criterii de eligibilitate generală pentru proiectele de investiții

Obiectivele proiectelor de investiții se încadrează în prevederile Art. 73 - Investiţii din Reg. (UE) nr. 2115 din 2021.

Proiectele de investiții vor respecta criteriile de eligibilitate generale aplicabile conform regulamentelor europene, cadrului national de implementare și Art. 73 din Reg UE 2115/2021 și vor fi verificate de către AFIR în baza fișei de evaluare generală a proiectului, respectiv E1.2L - FIȘA DE EVALUARE GENERALĂ a proiectului tip investiţii.

Criteriile de eligibilitate generale se aplica şi pentru componenta de investiţii a proiectelor mixte (investiții și servicii).

Solicitanţii eligibili sunt cei prevăzuţi in fișa intervenției din SDL, iar proiectele depuse vor propune investiţii.

Verificările aferente eligibilităţii generale pentru acest tip de proiecte vor viza:

EG 1 - Verificarea eligibilităţii solicitantului in ceea ce priveşte:

EG 1.1 Solicitantul proiectului trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili aşa cum sunt aceştia definiţi în Fişa intervenţiei elaborată de către GAL;

EG 1.2 Solicitantul nu este înregistrat în Registrul debitorilor AFIR, atât pentru Programul SAPARD, cât și pentru FEADR şi EURI;

EG 1.3 Solicitantul şi-a însuşit în totalitate angajamentele aplicabile din Declaraţia pe proprie raspundere F, aplicabile proiectului;

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

EG 1.4 Solicitantul a respectat condiția de a depune un singur proiect pe o intervenţie din SDL în cadrul aceleiaşi sesiuni lansate de GAL? (conform HG 1570/2022)

EG 1.5 Solicitantul nu trebuie să fie în insolventa, în conformitate cu legislația în vigoare;

EG 1.6 Solicitantul a prezentat dovada cofinanţării private a investiţiei, prin extras de cont şi/sau contract de credit acordat în vederea implementării proiectului, cu exceptia proiectelor pentru care se aplica o rată de finantare de 100%;

EG 1.7 Cheltuielile propuse în proiect nu fac obiectul dublei finanţări cu alte cheltuieli finanţate din FEADR/ EURI sau din alte fonduri publice;

EG 1.8 Solicitantul nu a creat condiţii artificiale pentru accesarea sprijinului în cazul proiectelor prezentate de solicitanti privaţi;

EG 1.9 Solicitantul a aplicat o semnătura electronică validă și emisă în baza unui certificat calificat furnizat de un furnizor de servicii de încredere calificat care se află în lista oficială a Uniunii Europene pe documentele emise.

Atenţie! Pentru toate proiectele de investitii depuse de orice tip de solicitant eligibil, care propun investitii în producerea şi utilizarea energiei (electrice și/sau termice) din surse regenerabile (solară, eoliană, aerotermală, hidrotermală, geotermală etc), energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu. Solicitantul nu trebuie să aibă statut de prosumator la momentul depunerii cererii de finanțare și nu poate dobândi acest statut pe durata implementării și monitorizării proiectului. Soluțiile tehnice propuse în aceste proiecte trebuie să fie exclusiv de tip off-grid. Incalcarea conditiilor conduce la declararea solicitantului ca fiind neeligibil.

EG 2 - Verificarea eligibilităţii proiectului:

1. Solicitantul a prezentat SF/DALI/PT/MJ/CF in conformitate cu prevederile legale în vigoare şi documentele obligatorii aferente imobilului unde se realizează investiţia;

2. Investiţiile propuse de solicitant prin proiect NU se încadreaza într-una din categoriile:

- Intervenții aferente Pilonului I (plăți directe);
- Intervențiile aferente Art. 70 - Angajamente în materie de mediu și de climă și alte angajamente în materie de gestionare, Art. 71 - Constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice anumitor zone, Art. 72 - Dezavantaje specifice anumitor zone, generate de anumite cerinţe obligatorii, Art. 74 - Investiţii în irigaţii si Art.76 - Instrumente de gestionare a riscurilor din Regulamentul privind PS PAC nr. 2115/2021;
- Instalarea tinerilor fermieri;
- Investiții în exploatații agricole/ pomicole, cu excepția celor realizate în scop colectiv sau social;
- Investiții în crearea/modernizarea infrastructurii de acces agricolă/forestieră și infrastructurii rutiere de bază din spațiul rural. Nu sunt eligibile investițiile care vizează partea carosabilă a drumurilor comunale. Nu sunt eligibile investițiile care vizează intervenții de orice natură asupra drumurilor județene și naționale.
- obiectivele de patrimoniu cultural de clasă A

Atenţie! Pistele de biciclete, investițiile destinate mobilității pietonale, siguranței rutiere sau amenajarea domeniului public adiacent drumurilor comunale sunt eligibile.

Proiectele depuse de UAT pentru construire/modernizarea/dotarea dispensarelor locale/cabinete medicale care asigură servicii medicale pentru comunitate sunt eligibile. La depunere, solicitantul (UAT) trebuie să facă dovada proprietății imobilului vizat de proiect, iar la ultima tranșă de plată va prezenta contractul de dare în folosință a dispensarului către un medic și documentele doveditoare privind funcționarea emise pentru medic (de ex.: DSP).

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Din punct de vedere al prevederilor şi cerintelor HG 907/2016 şi Legii 169/2026, proiectele de investiţii se împart în următoarele categorii:

a) **proiecte cu construcţii-montaj care necesită emiterea Autorizaţie de construire** (pot include dotări şi echipamente fără montaj) - pentru acest tip de proiecte se vor depune următoarele documente, după caz:

- În cazul construcţiilor noi:

  ☑ Studiu de Fezabilitate;
  ☑ Certificat de Urbanism/ Autorizația de construire (dacă solicitantul a obținut Autorizația de construire).

- Pentru modernizări/ intervenţii la construcţii existente, care necesită emiterea unei Autorizaţii de construire/ desfiinţare:

  ☑ DALI;
  ☑ Certificat de Urbanism/Autorizația de construire (dacă solicitantul a obținut autorizația de construire);
  ☑ Expertiza tehnică de specialitate asupra construcţiei existente.

b) **proiecte cu construcţii-montaj care NU necesită Autorizaţie de construire** (pot include şi dotări şi echipamente fără montaj) - pentru acest tip de proiecte se vor depune următoarele documente:

  ☑ Memoriu Justificativ;
  ☑ Negația din partea autorității competente (Consiliul județean/Consiliul local) cu privire la faptul că pentru proiectul depus nu se emite autorizație de construire.
  ☑ Expertiza tehnică de specialitate asupra construcţiei existente (în cazul proiectelor care prevăd modernizarea cu schimbarea de destinație a clădirii/ achiziţii de utilaje cu montaj care schimbă regimul de exploatare a construcţiei existente);

c) **proiecte de dotări şi/sau cu echipamente fără montaj** (în cazul în care există cheltuieli eligibile și neeligibile numai pe liniile bugetare 4.4, 4.5, 4.6, 5.4, 3.6 și 3.7.1 din bugetul Indicativ). In cazul acestor proiecte nu se va depune SF/ MJ/ DALI. Solicitantul va completa secţiunea A6 din Cererea de finanţare, cu respectarea cerinţelor din secțiunea REGULI DE COMPLETARE.

Pentru toate tipurile de proiecte (de la punctele a, b și c), pentru investiţiile de tip economic competitiv se va depune Anexa B/Anexa C, dupa caz.

Pentru proiectele de investiţii, finanțarea proiectului este eligibilă cu condiția ca solicitantul să aibă sediul social sau punctul/ punctele de lucru unde se implementează proiectul pe teritoriul acoperit de GAL. Aceste condiții trebuie respectate inclusiv în cazul solicitanților parteneri intr-un proiect colectiv agricol cu exploatații agricole amplasate atât pe teritoriul GAL, cât și în zona adiacentă acestuia. În situația în care solicitantul nu are deschis punctul de lucru unde se va realiza investiția – la momentul depunerii proiectului, sediul social trebuie să fie în teritoriul GAL – la momentul depunerii proiectului.

3. În cazul proiectelor care propun activități neagricole cu scop economic, codul CAEN se încadrează în Anexa 13 – Lista codurilor CAEN aferente activităților neagricole eligibile la finanțare în cadrul intervenției DR 36? În situația în care nu este clară încadrarea activității solictantului în codul CAEN eligibil menționat în Anexa 13, se va solicita acestuia, prin informații suplimentare, o adresă emisă de Institutul Național de Statistică privind menționarea explicită a încadrării activității în codul CAEN respectiv detaliat la nivel de sub-clasă.

În situația în care, în cadrul procesului de evaluare, persistă neclaritățile referitoare la încadrarea în codul CAEN, atât reprezentanții GAL cât și experții AFIR pot solicita direct, de la nivelul central al INS, un punct de vedere oficial privind încadrarea corespunzătoare a activității propuse prin proiect.

EG 3 - Investiţia propusă este în conformitate cu prevederile legislaţiei specifice aplicabile, respectiv:

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

EG 3.1 Au fost prezentate documente doveditoare privind funcționarea obiectivelor existente şi funcţionale conform legislației naționale: DSP, DSVSA, Autorității competente de mediu, etc (autorizațiile de funcționare/ Notificare de constatare a conformității cu legislaţia sanitară emisă pentru unitățile care se autorizează/ avizează conform legislației în vigoare, certificatul de acreditare ca furnizor de servicii sociale, etc, după caz), care vor face obiectul lucrărilor de modernizare prin proiect (doar în cazul modernizărilor);

EG 3.2 Investiţia propusă este în conformitate cu prevederile legislației în vigoare privind **construcţia/ modernizarea sau extinderea structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare sau restaurante clasificate conform Ordinului 65/2013 cu completările și modificările ulterioare** - numai pentru proiectele care prevăd construcţia/modernizarea sau extinderea structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare sau restaurante clasificate conform Ordinului ANT 65/2013 cu completările si modificările ulterioare)

EG 3.3 Investiţia propusă este în conformitate cu prevederile legislaţiei nationale privind **protejarea patrimoniului local (material și imaterial)** (dacă este cazul)

EG 3.4 În cazul proiectelor care propun activități desfășurate în arii naturale protejate s-a prezentat acordul custodelui

EG 4 - Viabilitatea economică/ Necesitatea și oportunitatea investiției

Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza documentației tehnico-economice pentru beneficiari privaţi / Investiția trebuie să demonstreze **necesitatea și oportunitatea** acesteia (pentru beneficiari publici şi parteneriate public-privat) respectiv:

EG 4.1 Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată în baza documentației tehnico-economice (pentru beneficiarii privati care propun investitii de tip competitiv/economic);

EG 4.2 Investiția trebuie să demonstreze necesitatea și oportunitatea acesteia (pentru beneficiari publici și parteneriate public-privat).

EG 5 - Solicitantul îndeplinește condițiile de acordare a ajutoarelor de minimis? (în cazul intervențiilor care fac obiectul respectarii conditiei de minimis)

EG 6 - Solicitantul îndeplinește condiția de IMM, astfel cum este definită în Legea nr.346/2004 privind stimularea înființării şi dezvoltării întreprinderilor mici şi mijlocii, cu modificările și completările ulterioare (dacă este cazul)

În cazul proiectelor care propun activității neagricole, solicitanţii eligibili pentru sprijinul financiar nerambursabil sunt micro-întreprinderile şi întreprinderile mici.

Atenţie! Statutul de IMM se va verifica și în etapa de contractare. În situația în care la momentul semnării contractului de finanțare, beneficiarul nu se mai încadrează în categoria IMM, este declarat neeligibil și se va urma procedura de neîncheiere contract.

Verificările Bugetului Indicativ in conformitate cu prevederile fişei intervenției DR 36 LEADER, prevederilor PS 2023-2027 aplicabile costurilor eligibile/ neeligibile şi prevederilor RUE 2115/2021 vor viza:

a) Verificarea intensităţii sprijinului

Intensitatea sprijinului nerambursabil este de **maximum 65%** din totalul cheltuielilor eligibile, în limita intensităţii prevăzute prin Fişa intervenţiei din SDL aprobat şi fără a depăși 200.000 euro/ proiect.

Prin excepție, rata de sprijin maxim poate fi majorată până la **maximum 80%** pentru următoarele tipuri de investiţii:

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

i) **Investiţii în activităţi economice care vizează protecţia mediului prin propunerea unor surse alternative de energie din surse regenerabile (energie durabilă) -** solară, eoliană, pompe de caldură, etc.- care să deservească activitatea economică existentă. Aceste proiecte pot beneficia de rată de sprijin de până la 80% in următoarele condiţii:

- solicitantul desfăşoară o activitate comercială (producţie/ servicii);
- capacitatea lunară de producţie energie regenerabilă propusa nu depăşeşte consumul lunar maxim al solicitantului din ultimele 12 luni;
- toate investiţiile propuse prin proiect sunt legate numai de producerea de energie regenerabilă;
- soluţia propusă este de tip off-grid

ii) **Investiţii in activitati economice care vizează protecţia mediului prin propunerea de măsuri pentru colectare selectivă a deşeurilor** rezultate din activitatea economică existentă. Aceste proiecte pot beneficia de rata de sprijin de pana la 80% in următoarele condiţii:

- solicitantul desfăşoară o activitate comercială (producţie/ servicii);
- toate investiţiile propuse prin proiect sunt legate de colectarea selectivă a deşeurilor rezultate din procesele de lucru;
- deşeurile colectate selectiv sunt predate unor centre de colectare/ unor operatori care le valorifică.

Atenţie! Pentru proiectele aferente categoriilor i) si ii) nu se verifică viabilitatea economică

iii) **Investiţii în activităţi noi economice cu impact pozitiv asupra mediului** –activităţile propuse spre finanţare se regăsesc marcate ca fiind „activități care au ca scop acțiuni de protecția mediului;" în Anexa 13- Lista codurilor CAEN aferente activităților neagricole eligibile la finanțare în cadrul intervenției DR 36.

Rata de finanţare poate fi majorată **până la 100%** în următoarele cazuri:

i) **investiții neproductive** și proiecte ale grupurilor operaționale din cadrul PEI;

ii) **împădurirea, crearea de sisteme agrosilvice și regenerarea acestora, consolidarea terenurilor în silvicultură și investițiile neproductive** aferente unuia sau mai multora dintre obiectivele specifice prevăzute la articolul 6 alineatul (1) literele (d), (e) și (f) din R(UE) 2021/2115**;**

iii) **investițiile neproductive menite să protejeze efectivele de animale și culturile de daune provocate de animale sălbatice**;

iv) **investiții în servicii de bază în zonele rurale**;

v) **investiții în refacerea potențialului agricol sau forestier în urma unor dezastre naturale**, a unor fenomene climatice nefavorabile sau a unor evenimente catastrofale și investiții în acțiuni preventive adecvate, precum și **investiții în menținerea sănătății pădurilor.**

Investițiile neproductive sunt investitii realizate de beneficiari publici sau privati, pe terenuri agricole, forestiere sau alte suprafete rurale eligibile, care nu generează venituri, profit sau avantaje economice directe ori indirecte pentru beneficiar, nu conduc la creșterea capacității productive și nu sporesc valoarea economică a activelor, fiind destinate exclusiv atingerii obiectivelor de mediu, climă și biodiversitate, precum protectia și refacerea ecosistemelor, conservarea peisajului, protectia solului, a apei și a biodiversității, in conformitate cu Regulamentul (UE) 202112115.

Aceste investitii pot viza, printre altele, investitiile in refacerea potentialului agricol sau forestier (ex.: perdele forestiere) în urma unor dezastre naturale, a unor fenomene climatice nefavorabile sau a unor evenimente catastrofale, inclusiv incendiu, furtuni, inundatii, dăunători și boli, investiții menite să protejeze efectivele de animale si culturile de daune provocate de animate sălbatice, precum și refacerea sau crearea elementelor de peisaj și a habitatelor naturale sau semi-naturale cu valoare ecologică ridicată, incluzand zonele umede, pajiștile permanente bogate in specii, gardurile

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

vii, limitele traditionale ale terenurilor agricole, benzile de vegetatie de protectie și alte elemente de infrastructură verde fără caracter productiv.

Investitiile neproductive cu impact pozitiv asupra mediului (inclusiv investitii destinate beneficiarilor publici), indeplinesc **cumulativ** urmatoarele:

- se încadrează în interventii cu codificare L803 sau L804;
- sunt insotite la depunere de Memoriu justificativ;
- Memoriul justificativ evidentiaza modul în care investitia propusa contribuie pozitiv la protectia mediului, precum integrarea acesteia într-un cadru mai amplu de investitii de mediu, complementar, coerent cu alte initiative strategii de sustenabilitate locale/nationale sau propria strategie de sustenabilitate prevazuta in proiect;

Pentru investițiile neproductive, solicitanții nu vor depune anexele pentru verificarea viabilității economice (Anexa 10.2 – Anexa B/Anexa 10.3 - Anexa C la Ghidul de implementare).

Atenţie! În cazul proiectelor care, conform Cererii de finanțare, se încadrează la punctele 9.4.1 – „Pentru proiecte cu construcții-montaj (pot include dotări și echipamente fără montaj) care necesită Autorizație de construire" sau 9.4.3 – „Pentru proiecte de dotări și/sau echipamente fără montaj (în situația în care există cheltuieli eligibile și neeligibile doar pe liniile bugetare 4.4, 4.5, 4.6, 5.4, 3.6 și 3.7.1)", este obligatorie depunerea unui Memoriu justificativ (în conformitate cu prevederile menționate anterior), în cazul în care se dorește încadrarea proiectului în categoria „investiție neproductivă".

Memoriul justificativ se va depune în cadrul Cererii de finanțare, la secțiunea „Alte documente".

b) Verificarea bugetului indicativ conform HG 907/2016, inclusiv a cheltuielilor eligibile/ neeligibile

Verificarea bugetului indicativ, inclusiv a cheltuielilor eligibile/neeligibile, se va face cu încadrarea în (fără a depăși) valoarea totală eligibilă a proiectului, respectiv valoarea eligibilă nerambursabilă selectate de către GAL prin Raportul de selectie/Raportul de selectie suplimentar.

Atenţie! În cazul proiectelor pentru care solicitantul prezintă drept de creanță pentru terenurile și/ sau clădirile aferente realizării investiţiilor (inchiriere, comodat, etc.) și care prevăd **cheltuieli cu montaj/ lucrări de construcţii care nu necesită obţinerea unei Autorizaţii de construire**, **acestea vor fi încadrate obligatoriu în buget în categoria cheltuielilor neeligibile,** având în vedere faptul că nu vor intra in patrimoniul beneficiarului şi nu pot fi relocate.

Se va depune obligatoriu acordul expres al proprietarului de drept al imobilului cu privire la lucrările/ modificările care sunt permise a se realiza asupra imobilului.

In cazul parteneriatelor informale cheltuielile cu montajul/ lucrările de construcţii care nu necesită obţinerea unei Autorizaţii de construire pot fi eligibile dacă intră în patrimoniul oricărui partener.

Prevederi privind elaborarea Devizului general:

Având în vedere modificarea la HG 907/ 2016 și introducerea capitolului 7 *Cheltuieli aferente marjei de buget* și pentru constituirea rezervei de implementare pentru ajustarea de preț este necesară detalierea destinației sumelor/ cheltuielilor care vor fi cuprinse în liniile bugetare 7.1 și 7.2.

Cap 7.1 Cheltuieli aferente marjei de buget 25% din (1.2 + 1.3 + 1.4 + 2 + 3.1 + 3.2 +3.3 + 3.5 + 3.7 + 3.8 + 4 + 5.1.1)

Din HG 907/2016 - Art. 10 alin. (2^1):

În cadrul devizului general se vor cuprinde cheltuieli destinate acoperirii eventualelor diferenţe de costuri determinate de lucrările care pot apărea pe parcursul fazelor de proiectare şi asistenţei tehnice pe durata de execuţie, ca urmare a completării sau optimizării soluţiilor tehnice stabilite la fazele anterioare. Sumele cu această destinaţie constituie marja de buget şi pot fi utilizate potrivit

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

prevederilor art. 12, până la finalizarea, elaborării/definitivării proiectului tehnic de execuţie şi a detaliilor de execuţie.

EXEMPLU: DEVIZ GENERAL

Nr. crt.	Denumirea capitolelor şi a subcapitolelor de cheltuieli	Valoare faza SF/DALI	Valoare faza PTH
1	CAPITOLUL 1 Cheltuieli pentru obţinerea şi amenajarea terenului	5	5
2	CAPITOLUL 2 Cheltuieli pentru asigurarea utilităţilor necesare obiectivului de investiţii	5	5
3	CAPITOLUL 3 Cheltuieli pentru proiectare şi asistenţă tehnică	10	10
4	CAPITOLUL 4 Cheltuieli pentru investiţia de bază	**100**	**120**
5	CAPITOLUL 5 Alte cheltuieli	0	0
6	CAPITOLUL 6 Cheltuieli pentru probe tehnologice şi teste	0	0
7	CAPITOLUL 7 Cheltuieli aferente marjei de buget şi pentru constituirea rezervei de implementare pentru ajustarea de preţ	**30**	**10**
7.1.	Cheltuieli aferente marjei de buget 25% din (1.2 + 1.3 + 1.4 + 2 + 3.1 + 3.2 +3.3 + 3.5 + 3.7 + 3.8 + 4 + 5.1.1)	25	5
7.2.	Cheltuieli pentru constituirea rezervei de implementare pentru ajustarea de preţ	5	5
	TOTAL GENERAL	**150**	**150**

La Faza PT componenta tehnologică a soluţiei tehnice poate fi definitivată ori adaptată tehnologiilor adecvate aplicabile pentru realizarea obiectivului de investiţii, în condiţiile respectării indicatorilor tehnico-economici aprobaţi şi a autorizaţiei de construire (art.12 alin. (1)).

EXEMPLU: În cazul de față, după întocmirea proiectului tehnic, ca urmare a optimizării soluţiilor tehnice stabilite la faza SF /DALI și adaptării la tehnologiile aplicabile pentru realizarea obiectivului, o parte (20 unități) din suma de la cap. 7.1 aferente marjei de buget a fost transferată la cap 4. Cheltuieli pentru investiţia de bază, noua structură a devizului general fiind în coloana faza PT.

În exemplul dat, suma rămasă la cap 7.1 (5 unități) aferente marjei de buget este destinată acoperirii în timpul execuției a eventualelor modificări ale detaliilor de execuție de către proiectant pe perioada cât asigură asistența tehnică de specialitate ((art. 12 alin. (6):... anumite detalii de execuţie se pot elabora/definitiva, în funcţie de complexitatea proiectului şi de natura lucrărilor de *intervenţii, precum şi în cazul obiectivelor de investiţii a căror funcţionare implică procese tehnologice specifice, pe parcursul execuţiei lucrărilor la obiectivul de investiţie*).

Nu este obligatoriu ca în urma întocmirii proiectului tehnic să mai rămână vreo sumă la cap. 7.1, ea putând fi transferată integral la cap.4, în funcție de soluțiile stabilite la faza PT.

Deoarece valoarea maximă a devizului nu se măreste, nu este necesară aprobarea noilor indicatori tehnico-economici (art 7 alin. (6)) de către beneficiar, dar odată cu înaintarea spre avizare a proiectului tehnic către AFIR, se va înainta și propunerea de modificare a bugetului indicativ al proiectului prin act adițional, conform noii structuri a bugetului.

Suma aferenta *Cap 7.2 Cheltuieli pentru constituirea rezervei de implementare* este destinată pentru ajustarea preţului contractului de lucrări, conform clauzelor de ajustare fi incluse în documentația de atribuire și în contractul de lucrări/bunuri.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Dacă sumele nu sunt utilizate pentru ajustarea prețurilor, beneficiarii pot face actualizări ale capitolelor corespunzătoare din devizul general, prin transferarea valorilor necesare din cadrul cap. 7.2 pentru implementarea unor optimizări în legătură cu obiectul contractului.

- La achiziţiile publice: Autoritatea contractantă este obligată să includă clauze de ajustare/ revizuire a preţului, în conformitate cu prevederile alin. (3), pentru contractele de servicii sau furnizare care se derulează pe o perioadă ce depăşeşte 24 de luni şi pentru contractele de lucrări care se derulează pe o perioadă ce depăşeşte 6 luni (art. Art. 222² alin. (9) din Legea 98/2016).
- La achiziții privați: Beneficiarul are dreptul să includă clauze de ajustare/revizuire a preţului, pentru contractele care se derulează pe o perioadă ce depăşeşte 6 luni (Instructiuni de achizitii pentru beneficiarii privati ai PS 2023– 2027).

Economiile rezultate în urma finalizării procedurilor de achiziţii se pot redistribui la orice capitol/subcapitol din devizul general în funcție de necesități, pentru implementarea unor optimizări în legătură cu obiectul contractului.

IMPORTANT!

Art. 10 (5) Pe parcursul execuţiei obiectivului de investiţii, devizul general se poate revizui prin grija beneficiarului investiţiei/ investitorului, prin compensarea cheltuielilor între capitolele/ subcapitolele de cheltuieli care intră în componenţa lucrărilor de construcţii-montaj din devizul general, cu încadrarea în valoarea totală de finanţare.

(5^1) În limita indicatorilor tehnico-economici prevăzuţi în documentaţiile tehnico-economice aprobate potrivit dispoziţiilor art. 7 alin. (7) şi art. 9 alin. (4), diferenţele de sume rezultate la capitolele/subcapitolele din devizul general întocmit la faza studiu de fezabilitate sau documentaţie de avizare a lucrărilor de intervenţii şi capitolele/subcapitolele din devizul general rezultat în urma finalizării procedurilor de achiziţii se pot utiliza pentru majorarea sumelor prevăzute la orice capitol/subcapitol din devizul general, cu respectarea prevederilor din legislaţia în domeniul achiziţiilor publice*.

*prevederea a fost adaptată si pt beneficiarii privați (vezi cap. 4.7 MODIFICAREA CONTRACTELOR DE ACHIZIȚII punctul 2 din Instructiunile de achizitii pentru beneficiarii privati ai PS 2023– 2027).

NOTĂ: Stabilirea/aprobarea bugetelor proiectelor cu referire la CAP. 7 și cu precădere la cap 7.2 - Cheltuieli pentru constituirea rezervei de implementare trebuie să se facă încă de la faza de evaluare/selectare sau cel mai târziu la faza de contractare (pentru beneficiarii publici), unde conform art. 222² alin. (9) din Legea 98/2016 beneficiarii sunt obligați să includă clauze de ajustare/revizuire a preţului contractului pentru contractele de lucrări care se derulează pe o perioadă ce depăşeşte 6 luni (proiectele cu construcții montaj de obicei depășesc această durată). Pentru acest tip de proiecte înainte de lansarea achiziției de lucrări este obligatorie alocarea unei sume la cap 7.2 destinată rezervei de implementare, pentru acoperirea ajustării preţului contractului pe perioada execuției lucrărilor.

Atenţie! Nu se acceptă includerea de cheltuieli (eligibile și/sau neeligibile) în subcapitolul 4.1 *Construcţii şi instalaţii* fără detalierea în devizele pe obiect a lucrărilor corespunzătoare spațiilor / instalaţiilor ce se vor executa. Pentru restul subcapitolelor din cadrul capitolului 4, se vor preciza care sunt echipamentele, utilajele / montajul care sunt neeligibile.

c) Verificarea rezonabilităţii preţurilor

Ofertele sunt documente obligatorii care trebuie avute în vedere la stabilirea rezonabilității preţurilor şi trebuie să aibă cel puțin următoarele caracteristici:

- să fie datate, personalizate şi semnate;
- să conțină detalierea unor specificații tehnice minimale, comparabile cu cele prevazute prin MJ;
- să conţină preţul de achiziţie pentru serviciile respective.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Pot fi acceptate şi facturile proforme sau preţurile din alte surse disponibile pe internet (PrintScreen – uri de pe site –urile furnizorilor) pentru bunuri de acelaşi tip, dacă acestea respectă toate caracteristicile ofertelor (cuprind furnizorul, caracteristicile tehnice precum şi preţurile valabile la data întocmirii Bugetului indicativ).

d) Verificarea Planului Financiar

Metodologia de verificare a fiecărui criteriu de eligibilitate se regăsește în Manualul de procedură pentru implementarea intervenției DR36.

2.4.3 Criterii de eligibilitate generală pentru proiectele de tip start-up neagricol

Proiectele de tip **start-up neagricol** au obiective care se încadrează în prevederile art. 75 alin.(2). lit. (b)-parţial, doar pentru diversificarea veniturilor gospodăriei agricole prin desfăşurarea de activităţi neagricole şi lit. (c) pentru domeniul non-agricol din Reg (UE)2021/ 2115. În cadrul acestor proiecte sprijinul se acordă în tranșe cu o valoare prestabilită (procentual), în baza unui plan de afaceri.

Proiectele de tip **start-up neagricol** depuse în cadrul intervenției DR 36 vor respecta criteriile de eligibilitate generale aplicabile conform regulamentelor europene, a cadrului national de implementare și art. 75 din Reg (UE)2021/ 2115. Acestea vor fi verificate de către AFIR în baza Procedurii operaționale pentru verificarea statutului IMM, com manual PO-IMM, aprobată prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, respectiv în baza fișei *de evaluare generală a proiectului E1.2L Fișa de evaluare generală a proiectului de tip start-up neagricol.*

Solicitanţii eligibili pentru sprijinul financiar nerambursabil acordat prin acest tip de proiect sunt:

☑ **Micro-întreprinderi şi întreprinderi mici existente**, **care îşi propun activităţi neagricole pe care nu le-au mai efectuat până la data aplicării pentru sprijin;**

☑ **Micro-întreprinderi şi întreprinderi mici noi, înfiinţate în anul depunerii aplicaţiei de finanţare sau cu o vechime de maximum 3 ani fiscali consecutivi, care nu au desfăşurat activităţi până în momentul depunerii acesteia (start-ups**).

Sprijinul va viza crearea de noi activități non-agricole, pentru micii întreprinzători din mediul rural, promovând dezvoltarea economică și socială în zonele rurale.

Pentru microintrepriderile si intreprinderile mici existente nu este permisă finanțarea prin Interventia DR 36-LEADER pentru proiecte start-up neagricol a unor activitäti complementare activităţilor neagricole desfăşurate de solicitant. Prin activitate complementară se înțelege activitatea care se desfăşoară în scopul completării/dezvoltării/optimizării activităţii principale sau activitatii de bază a solicitantului (pentru care are codurile CAEN autorizate), desfăşurată de acesta anterior depunerii proiectului.

Sprijinul sub formă de sumă forfetară destinat înfiinţării de activităţi neagricole din teritoriul LEADER se acordă în baza unui plan de afaceri, în două tranşe de plată, stabilite de GAL, din care cea de-a doua tranşă reprezintă minimum 10% din valoarea sprijinului.

Prima tranşă de plată se acordă după semnarea contractului de finanţare și numai după prezentarea documentelor finale de la APM, iar a doua tranşă de plată se acordă sub condiţia îndeplinirii obiectivelor specifice din planul de afaceri. GAL va stabili un număr minim (dar nu mai puțin de două) și un număr maxim (dar nu mai mult de 10) de obiective specifice. Solicitantul trebuie să prevadă in Planul de afaceri un numar de obiective specifice in conformitate cu cerintele GAL. Ponderea unui obiectiv specific este de minimum 10% din totalul obiectivelor specifice și va fi stabilita de solicitant în funcție de importanța acestuia pentru realizarea obiectivului general propus. Suma procentelor tuturor obiectivelor specifice trebuie să fie 100%.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

În cazul neimplementării corecte a Planului de afaceri sumele plătite vor fi recuperate proporţional cu ponderea aferentă a acţiunilor/ obiectivelor specifice nerealizate, raportat la întreaga valoare a sprijinului.

Verificarile aferente eligibilităţii generale vor viza:

EG 1- Verificarea eligibilităţii solicitantului

EG 1.1 Solicitantul proiectului trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili, aşa cum aceştia sunt definiţi in Fişa intervenţiei elaborată de GAL;

EG 1.2 Solicitantului nu este înregistrat în Registrul debitorilor AFIR, atât pentru Programul SAPARD, cât și pentru FEADR şi EURI;

EG 1.3 Solicitantul şi-a însuşit în totalitate angajamentele aplicabile din Declaraţia pe proprie raspundere F, aplicabile proiectului;

EG 1.4 Solicitantul a depus un singur proiect pe o intervenţie din SDL în cadrul aceleiaşi sesiuni lansate de GAL (conform Art. 37 lit. (f) din HG 1570/2022);

EG 1.5 Proiectul nu face obiectul dublei finanţări cu o altă intervenţie finanţată din FEADR sau din alte fonduri publice;

EG 1.6 Solicitantul a aplicat o semnătura electronică validă și emisă în baza unui certificat calificat furnizat de un furnizor de servicii de încredere calificat care se află în lista oficială a Uniunii Europene pe documentele emise?

EG 1.7 Solicitantul nu a creat condiţii artificiale pentru accesarea sprijinului.

Atenţie! Pentru toate proiectele de start up depuse de orice tip de solicitant eligibil, care propun investitii în producerea şi utilizarea energiei (electrice și/sau termice) din surse regenerabile (solară, eoliană, aerotermală, hidrotermală, geotermală etc), energia obținută va fi destinată exclusiv consumului propriu. Solicitantul nu trebuie să aibă statut de prosumator la momentul depunerii cererii de finanțare și nu poate dobândi acest statut pe durata implementării și monitorizării proiectului. Soluțiile tehnice propuse în aceste proiecte trebuie să fie exclusiv de tip off-grid. Incalcarea conditiilor conduce la declararea solicitantului ca fiind neeligibil.

EG 2 - Solicitantul se încadrează în categoria microintreprindere și întreprinderi mici, respectă regulile ajutorului de minimis şi nu este în insolventa?

EG 3 - Planul de afaceri prezentat îndeplinește cumulativ cerinţele minimale

În cadrul proiectelor, achiziţia de teren este eligibilă in Planul de Afaceri în limita a 10% din valoarea sprijinului acordat, ca acţiune in cadrul unui obiectiv, cu îndeplinirea cumulativă a următoarelor cerinţe:

- **terenul achiziționat suplimentar pentru activitățile propuse prin Planului de afaceri va fi în același UAT** unde este locaţia de implementare a proiectului, pentru care solicitantul a prezentat la Cererea de Finanţare documente de drept real/de creanță.
- în Planul de afaceri se va menţiona obligatoriu localitatea (la nivel de UAT comună) în care va fi achiziţionat terenul aferent realizării activităților propuse prin proiect;
- în Planul de afaceri se demonstrează necesitatea achiziţionării terenului **în vederea dezvoltării afacerii şi realizării unui obiectiv specific al proiectului**;
- o acţiune din cadrul unui obiectiv specific asumat in Planul de afaceri va fi achiziţionarea terenului;

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

- solicitantul/ beneficiarul se angajează în Planul de Afaceri sa realizeze investiția propusă prin proiect în localitatea respectivă, menționată în Planul de afaceri;
- în cazul în care, prin Planul de afaceri se propune achiziționarea unei construcții, aceasta poate fi eligibilă numai împreună cu terenul aferent, valoarea totală teren+construcție trebuie să se încadreze în limita a 10% din valoarea sprijinului acordat.

In maximum 6 luni de la data acordării primei tranșe de plată beneficiarii vor avea obligatia prezentarii documentelor de mediu din etapa de contractare sau de la prima tranșă de plată, dupa caz, revizuite cu luarea in considerare a locatiei suplimentare, sub rezerva rezilierii contractului.

Atenţie! Nu se acceptă achiziția apartamentelor/ birourilor în spații rezidențiale, respectiv, de birouri.

Achiziția de teren construit/ neconstruit poate fi facută strict în limita valorii maxime de 10% din valoarea sprijinului acordat, chiar daca se utilizeaza si alte surse de finanțare private. În cazul în care valoarea terenului construit/ neconstruit depășește limita de 10%, diferența va fi recuperată la tranșa a doua de plată. În cazul în care diferența este mai mare decât cea de-a doua tranșă de plată, se constituie, în completare, un **debit de recuperat din prima tranșă de plată**. Suma recuperată de la solicitant nu va putea depăși valoarea proiectului.

Atenţie! *Pentru îndeplinirea condiției de prezentare a documentului final de la mediu, este important ca solicitanţii, imediat dupa primirea primei transe de plata si după achizitionarea terenului propus prin Planul de afaceri sa notifice APM cu privire la adaugarea unei locatii suplimentare astfel incat APM sa revizuiasca documentele de mediu.*

Menționăm că, potrivit prevederilor legii 292/2018 art.23, pentru proiectele care se supun procedurii de evaluare a impactului asupra mediului este interzisă realizarea acestora fără obținerea deciziei etapei de încadrare/ acordului de mediu. Pentru lucrări de investiţii iniţiate sau realizate este interzisă emiterea deciziei etapei de încadrare/ acordului de mediu.

EG 4 - Investiția trebuie să se încadreze in "Activități ale start-up-urilor neagricole - în baza unui plan de afaceri''

4.1 Solicitantul nu a mai beneficiat de sprijin in cadrul sub-măsurii 6.2 (naţional sau ITI) sau de același tip de finanțare (sprijin forfetar pentru activități neagricole) obținut prin sub-măsura 19.2 din PNDR 2014-2020 sau intervenția DR 36 din PS 2023-2027

4.2 Asociaţii/ acționarii solicitantului nu au sau au avut această calitate în altă întreprindere care a primit sprijin financiar nerambursabil în cadrul sub-măsurii 6.2 (national sau ITI), sau nu a obținut același tip de finanțare (sprijin forfetar pentru activități neagricole) prin sub-măsura 19.2 din PNDR 2014-2020 sau intervenția DR 36 din PS 2023-2027

4.3 Solicitantul a propus prin Planul de afaceri activităţi aferente unui cod/unor coduri CAEN care este/ a fost sunt/ au fost autorizate la ONRC (pentru solicitanţii inregistraţi la ONRC)

4.4 Codul CAEN se încadrează în Anexa 13 – Lista codurilor CAEN aferente activităților neagricole eligibile la finanțare în cadrul intervenției DR 36?

În situația în care nu este clară încadrarea activității solictantului în codul CAEN eligibil menționat în Anexa 13, se va solicita acestuia, prin informații suplimentare, o adresă emisă de Institutul Național de Statistică privind menționarea explicită a încadrării activității în codul CAEN respectiv detaliat la nivel de sub-clasă.

În situația în care, în cadrul procesului de evaluare, persistă neclaritățile referitoare la încadrarea în codul CAEN, atât reprezentanții GAL cât și experții AFIR pot solicita direct, de la nivelul central al INS, un punct de vedere oficial privind încadrarea corespunzătoare a activității propuse prin proiect.

4.5 CMI/ CMV și solicitanții care au/ au avut coduri CAEN autorizate la ONRC până la momentul depunerii cererii de finanțare, au depus **o Declarație întocmită și asumată prin semnătură de către**

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

un expert contabil, din care să reiasă faptul că întreprinderea nu a desfășurat niciodată activitatea/ activităţile pentru care solicită finanțare

4.6 Solicitantul nu deţine părţi sociale in alte societăţi care îşi desfăşoară activitatea in baza aceluiaşi/ aceloraşi cod/ coduri CAEN autorizat/ autorizate la ONRC ca şi cele propuse prin Cererea de Finanţare/ Planul de Afaceri sau a unor coduri CAEN aferente unor activităţi complementare autorizate la ONRC

4.7 Asociaţii/ acționarii solicitantului nu au deținut și nu deţin părţi sociale in alte societăţi care și-au desfășurat sau îşi desfăşoară activitatea in baza aceluiaşi/ aceloraşi coduri CAEN autorizate la ONRC ca şi cel/ cele propuse prin Cererea de Finanţare/ Planul de Afaceri sau a unor coduri CAEN aferente unor activităţi complementare autorizate la ONRC

EG 5 - Micro-întreprinderile și întreprinderile mici, atât cele existente cât şi cele nou înfiinţate (start-up), trebuie să fie înregistrate la ONRC sau inregistrate ca CMI/CMV iar sediul social sau punctul/punctele de lucru unde se implementeaza proiectul propus trebuie să fie amplasate în teritoriul GAL.

Atenție! Proiectul este eligibil cu condiția ca solicitantul să aibă sediul social sau punctul/ punctele de lucru unde se implementează proiectul pe teritoriul acoperit de GAL. În situația în care solicitantul nu are deschis punctul de lucru unde se va realiza proiectul – la momentul depunerii proiectului, sediul social trebuie să fie în teritoriul GAL – la momentul depunerii proiectului.

EG 6 - Solicitantul a propus o investiţie care este în conformitate cu prevederile legislaţiei specifice aplicabile:

În cazul proiectelor care propun activităţi desfăşurate in arii naturale protejate, s-a prezentat acordul custodelui?

Investiția propusă trebuie de asemenea să fie în concordanță cu prevederile legislației specifice aplicabile, după caz, iar solicitantul trebuie să aibă în vedere încă de la întocmirea proiectului următoarele obligații:

Beneficiarii vor avea obligaţia de a prezenta pentru proiect, până la prima tranşă de plată, atât documentul emis de APM cât şi avizul specific privind amplasamentul emis de MEDAT (daca este cazul).

Pentru îndeplinirea condiției de prezentare a documentului final de la mediu, este important ca solicitanţii de finanţare europeană să depună la Agenția pentru Protecția Mediului, încă de la depunerea cererii de finanțare, notificarea către APM cu privire activitățile și acțiunile prevăzute prin planul de afaceri.

Menționăm că, potrivit prevederilor legii 292/2018 art.23, pentru proiectele care se supun procedurii de evaluare a impactului asupra mediului este interzisă realizarea acestora fără obţinerea deciziei etapei de încadrare/ acordului de mediu. Pentru lucrări de investiţii iniţiate sau realizate este interzisă emiterea deciziei etapei de încadrare/ acordului de mediu.

Responsabilitatea respectării cadrului legislativ naţional şi încadrarea solicitanţilor in termenele şi cerinţele legislaţiei naţionale specifice (mediu, sanitar–veterinar, sanitară, monumente istorice, etc), astfel incât la finalizarea implementării proiectului să obţină autorizaţia de funcţionare/ autorizarea finală, revine exclusiv beneficiarilor de fonduri.

***EG 7 Valoarea sprijinului financiar este stabilită corect**, respectiv îndeplinește cumulativ condițiile:*

- valoarea sprijinului financiar nu depășește 70.000 euro/proiect
- este mai mică sau egală cu maximum prevăzut în fișa intervenției din SDL
- este egală cu valoarea stabilită în Ghidul solicitantului și documentele de accesare a intervenției lansate de GAL

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

2.4.4 Criterii de eligibilitate pentru proiectele depuse în cadrul intervențiilor mixte

Proiectele depuse pe intervenţiile mixte din SDL aprobată vor fi verificate din punct de vedere al eligibilităţii generale după cum urmează:

- prin aplicarea verificărilor aferente proiectelor de investiţii (punctul 2.4.2 de mai sus) in cazul in care proiectul cuprinde doar investiţii (nu are servicii bugetate*);
- prin aplicarea verificărilor aferente proiectelor de servicii (punctul 2.4.1 de mai sus) in cazul in care proiectul cuprinde doar servicii;
- prin aplicarea verificărilor aferente proiectelor de investiţii (punctul 2.4.2 de mai sus) şi verificărilor aferente proiectelor de servicii (punctul 2.4.1 de mai sus) in cazul unui proiect care cuprinde atât servicii bugetate (eligibil/ neeligibil) cât şi investiţii (eligibil/ neeligibil in bugetul indicativ).

*bugetat – reflectat valoric in Bugetul Indicativ pe eligibil/ neeligibil

CAPITOLUL 3 ACCESAREA FONDURILOR NERAMBURSABILE

GAL are obligația să realizeze evaluarea și selecția proiectelor aferente tuturor intervențiilor propuse în SDL selectată de către DGDR AM PS, în conformitate cu prevederile fișelor intervențiilor din SDL, iar, după caz, în conformitate cu schema de minimis "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității", aprobată prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, pentru care există o metodologie clară de evaluare, prin intermediul Comitetului de Selecție, alcătuit din membri ai parteneriatului local. Pentru asigurarea principiilor de transparență a procesului de selecție, GAL are obligația de a respecta condițiile minime obligatorii de publicitate, impuse prin Anexa V la contractul de finanțare din cadrul intervenției DR 36.

AFIR lansează un anunț de deschidere a sesiunii continue de primire de cereri de finanțare, finanțate prin intervenția DR 36 LEADER – componenta Implementare, publicat pe site-ul AFIR (www.afir.ro). Acesta va cuprinde informațiile prevăzute în cadrul Manualului de procedură pentru implementarea intervenției DR 36 LEADER. AFIR poate primi cereri de finanțare selectate de GAL numai dacă GAL are, la momentul depunerii proiectului/ proiectelor, un Contract de finanțare încheiat cu AFIR în cadrul DR36F, aflat în perioada de valabilitate.

3.1 LANSAREA APELURILOR DE SELECȚIE DE CĂTRE GAL-URI

Lansarea apelurilor de selecție și selecția proiectelor de către GAL se va realiza în conformitate cu prevederile Ghidului Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală elaborat de către DGDR – AM PS, disponibil pe pagina de internet a MADR (www.madr.ro), în secțiunea LEADER 2023-2027.

În procesul de elaborare și lansare a apelului de selecție, GAL va avea în vedere versiunea în vigoare a Ghidului de implementare a intervenției DR 36, disponibil pe pagina de internet a AFIR (www.afir.ro) la momentul publicării apelului de selecție.

Anterior transmiterii apelului de selecție la CDRJ pentru avizare, GAL va completa în cadrul cererilor de finanțare câmpurile legate de denumirea GAL, număr de autorizație de funcționare GAL, cod de identificare fiscală a GAL-ului, denumirea intervenției din cadrul SDL, codificarea principală și secundară a intervenției.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

3.2 COMPLETAREA ȘI DEPUNEREA DOSARULUI CERERII DE FINANȚARE DE CĂTRE SOLICITANȚI

Pentru a depune Cereri de Finanțare online, solicitanții care nu au cont pe site-ul www.afir.ro vor trebui să își creeze cont de utilizator în cadrul acestui portal.

Utilizatorii care au deja cont creat îl pot utiliza pentru încărcarea Cererilor de Finanțare în format electronic.

Pașii care trebuie parcurși de solicitant pentru încărcarea Cererilor de Finanțare în aplicația specifică DR 36, sunt următorii:

- din pagina www.afir.ro accesează pagina aferentă sesiunii DR 36
- își crează cont în aplicație sau se loghează cu contul existent
- descarcă cererea de finanțare și anexele acesteia
- completează Cererea de finanțare și anexele acesteia
- încarcă proiectul (Cererea de finanțare si alte documente completate și elaborate conform cerințelor aplicabile)

Cererea de finanțare utilizată de solicitanți va fi cea/ cele disponibilă/ disponibile in pachetul aferent apelului lansat (format pdf. editabil).

Completarea Cererii de Finanţare, inclusiv a anexelor acesteia, se va face conform modelului standard. Modificarea modelului standard de către solicitant va conduce la declararea proiectului ca nefiind încadrat corect şi respingerea Dosarului Cererii de Finanţare. Cererea de Finanţare trebuie redactată electronic, în limba română. Nu sunt acceptate Cereri de Finanţare completate olograf.

Cererea de Finanţare trebuie completată într-un mod clar şi coerent pentru a înlesni procesul de evaluare a acesteia. În acest sens, se vor furniza toate informaţiile necesare şi relevante pentru tipul de interventie, care vor preciza modul în care va fi atins scopul proiectului, avantajele ce vor rezulta din implementarea acestuia şi în ce măsură proiectul contribuie la realizarea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală. Există în cererea de finanțare câmpuri obligatoriu de completat și validări. Completarea incorectă a Cererii de Finanțare duce la imposibilitatea validării, semnării, încărcării și depunerii acesteia.

Solicitanții, la completarea Cererii de finanțare, la „Alte documente justificative (după caz)" din secțiunea Lista documentelor anexate proiectelor aferente interventiei DR 36 LEADER pot depune și alte documente decât cele care sunt menționate în listă, care să demonstreze aspecte legate de eligibilitatea generală a proiectului, așa cum sunt acestea detaliate în Ghidul de implementare și/ sau Manualul de procedură pentru implementarea DR36, pentru fiecare tip de proiect.

Modelele de cereri de finanțare sunt elaborate de AFIR în format PDF inteligent, iar modelul utilizat pentru depunerea proiectului va fi stabilit de GAL prin alegerea din formatele standard anexe la prezentul Ghid in funcţie de categoria in care se incadrează proiectele din aplelul lansat, respectiv:

a. pentru proiectele de tip investiții– Anexa nr. 3 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de investiţii;

b. pentru proiectele de tip start-up pentru domeniul neagricol – Anexa nr. 4 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte start-up neagricol;

c. pentru proiectele de tip servicii (inclusiv proiectele umbrelă)– Anexa nr. 5 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de servicii;

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

d. pentru proiectele de tip mixt (investiții și servicii), care vor fi gestionate ca şi proiectele de investiții - Anexa nr. 6 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte mixte (investiţii şi servicii);

pentru proiectele de cooperare între GAL-uri – Anexa nr. 7 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de cooperare între GAL-uri, oricare ar fi tipul de intervenție (servicii sau investiții și servicii).

In cadrul aceluiaşi apel GAL **pentru o intervenţie mixtă** conform SDL aprobat, cu excepția celor încadrate pe L708/ L709, vor putea fi depuse următoarele tipuri de proiecte:

- proiecte care propun doar investiții, caz în care solicitantul va utiliza Anexa nr. 3 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR36 LEADER pentru proiecte de investiţii
- proiecte care propun doar servicii, caz în care solicitantul va utiliza Anexa nr. 5 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR36 LEADER pentru proiecte de servicii
- proiecte care propun şi investiţii şi servicii, caz îin care solicitantul va utiliza Anexa nr. 6 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR36 LEADER pentru proiecte de mixte (investiţii şi servicii).

Modele cadru de Cereri de Finanţare ce vor fi utilizate in funcţie de TIPUL DE INTERVENŢIE din SDL aprobată

Tip intervenție în SDL aprobat	**Model Cerere de Finantare de utilizat (CF)**
Intervenţie tip **INVESTIŢII**	CF Investiţii – proiectul conţine doar investiţii
Intervenţie tip **SERVICII**	CF Servicii – proiectul conţine doar servicii (inclusiv pentru proiectele umbrelă)
Intervenţie tip **START -UP**	CF Start-up – proiectul conţine doar start-up neagricol
Intervenţie tip **INVESTIŢII&SERVICII (MIXT)**	CF Investitii - daca proiectul cuprinde doar investiţii (nu are servicii bugetate*)
	CF servicii (daca nu contine investitii bugetate*)
	CF mixtă - dacă conţine: - servicii bugetate (eligibil/ neeligibil) **şi** - investiţii bugetate (eligibil/ neeligibil)
Intervenție din SDL încadrată **L708 și/ sau L709**	CF cooperare

*bugetat – reflectat valoric in Bugetul Indicativ (pe eligibil/ neeligibil)

Modelele cadru conțin secțiunile/ datele/ informațiile necesare evaluării de către AFIR a criteriilor de eligibilitate generală, la care GAL-urile vor adauga criteriile de selecţie, criteriile de eligibilitate locale şi condiţiile aferente pentru verificarea acestora în secţiunile destinate informaţiilor necesare verificării criteriilor de eligibilitate locale şi criteriilor de selecţie. Dacă un document anexat la Cererea de Finanțare susține mai multe criterii de eligibilitate/selecție, este suficientă încărcarea acestuia o singură dată. Încărcarea de mai multe ori a aceluiași document nu reprezintă motiv de respingere.

Formatele standard pentru cererile de finanţare includ informațiile necesare pentru verificarea criteriilor generale de eligibilitate. Pentru criteriile de selecţie şi criteriile de eligibilitate locale GAL –

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

urile au obligaţia detalierii acestor criterii şi a documentelor necesare verificării acestora in Ghidurile intervenţiilor lansate. Solicitantul va completa informațiile solicitate în secțiunile obligatorii, în funcție de informațiile necesare pentru îndeplinirea criteriilor.

În cazul proiectelor mixte (investiții și servicii) pentru care se utilizează Anexa nr. 6 la Ghidul de implementare - Model Cerere de finanţare intervenţie DR36 LEADER pentru proiecte de mixte (investiţii şi servicii), formularul va conţine un Buget indicativ al componentei de investiții, suplimentat cu un Bugetul indicativ al componentei de servicii, decontarea cheltuielilor realizându-se în baza unui Buget totalizator al proiectului. Având în vedere că modelul-cadru de deviz general al obiectivului de investiții este reglementat de către legislația națională în vigoare (HG nr. 907/2016), nu se permite nicio modificare asupra acestuia (de ex. adăugarea de capitole suplimentare). Prin urmare, bugetul aferent componentei de servicii va reprezenta o secțiune distinctă, fiind menținută astfel numerotarea capitolelor de cheltuieli conform modelului din Secțiunea II – Formulare a prezentului manual și va fi obligatoriu însoțit de o fundamentare pe tipuri de cheltuieli eligibile corelate cu activitățile și rezultatele proiectului. De asemenea, bugetul totalizator al proiectului va reprezenta o secțiune distinctă, în care se vor însuma valorile totale ale celor două componente: investiții și servicii. În etapa de implementare a proiectelor mixte, decontarea cheltuielilor aferente componentei de servicii se va realiza doar în baza unui/ unor Raport/ Rapoarte de activitate, conform modelului pentru proiecte de servicii din cadrul Manualului de procedură pentru implementarea intervenţiei DR36, aprobat prin Ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, adaptat în funcție de specificul proiectului.

Formularul Cerere de Finanţare se va redacta electronic, în limba română și trebuie însoțit de anexele prevăzute în fiecare tip de cerere. Anexele Cererii de finanțare fac parte integrantă din aceasta. Documentele obligatorii de anexat la momentul depunerii cererii de finanțare vor fi cele precizate în fiecare formular de cerere de finanțare.

Compartimentul tehnic al GAL-urilor asigură suportul necesar solicitanților pentru completarea modelelor cererilor de finanțare, privind aspectele de conformitate pe care aceștia trebuie să le îndeplinească.

Responsabilitatea completării cererii de finanțare în conformitate cu Ghidul de implementare aparține solicitantului.

Având în vedere prevederile Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016, privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), toate cererile de finanțare depuse la AFIR **vor include declarația privind prelucrarea datelor cu caracter personal asumată de către reprezentantul legal al solicitantului**.

Datele cu caracter personal din cererea de finanțare/ ajutor/ angajamente/ contracte/ decizii/ alte documente referitoare la finanțare din FEADR sunt colectate, prelucrate și stocate/arhivate sau publicate de către AFIR și/sau Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin Direcția Generală Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru PS in scopul îndeplinirii obligațiilor prevăzute la art. 151 din Regulamentul (UE) 2021/2.115, sau prelucrate de alți destinatari pentru îndeplinirea obligațiilor legale ale acestora, cu respectarea prevederilor:

- Regulamentului (UE) 2016/ 679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protectia persoanelor fizice in ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulatie a acestor date și de abrogare a Directivei 95 /46/CE (Regulamentul general privind protectia datelor);
- Legii nr. 190/2018 privind masuri de punere in aplicare a Regulamentului (UE) 2016/ 679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protectia persoanelor fizice in ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulatie a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protectia datelor);

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

- Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vietii private în sectorul comunicațiilor electronice, cu modificările și completările ulterioare (de transpunere a Directivei 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protectia vietii private în sectorul comunicațiilor electronice, publicată în Jurnalul Oficial al Comunitatilor Europene nr. L 201 din 31 iulie 2002).

Solicitanții trebuie să dețină semnătură electronică calificată care în sensul Regulamentului (UE) nr. 910/2014 se bazează pe un certificat calificat emis de un furnizor de servicii care se află în lista oficială a Uniunii Europene și care se regăseşte la https://eidas.ec.europa.eu/efda/tl-browser/#/screen/home.

În cadrul cererii de finanțare semnătura electronică trebuie creată EXCLUSIV cu ajutorul unei aplicaţii care permite semnarea fişierelor de tip pdf inteligent care conţin câmp dedicat pentru semnătură, precum Adobe Reader, având dispozitivul criptografic (token-ul) contectat la calculatorul/ laptopul semnatarului, sau utilizand un token virtual daca furnizorul dumneavoastra v-a livrat unul.

Atenţie! Aplicaţiile/ serviciile de semnare la distanţă care presupun încărcarea unui document în cadrul unei pagini web iar apoi descărcarea acestuia în forma semnată disponibile pe piaţă NU permit semnarea documentelor de tip pdf inteligent care conțin câmp de semnătură, precum Cererile de Finanțare puse la dispozitie de AFIR.

Cererea de Finanțare și documentele anexe aferente acesteia, întocmite de solicitant în nume propriu, se vor semna electronic cu o semnătură bazată pe certificat digital calificat. Documentele trebuie să fie semnate de solicitant prin reprezentantul legal, calitatea de reprezentare fiind stabilită potrivit actului normativ privind organizarea şi funcţionarea entităţii/ persoanei juridice respective şi conform statutului/ actului constitutiv al persoanei juridice respective).

În mod excepțional, de imposibilitate a reprezentantului legal de a semna documentele, din motive independente de voinţa sa, acestea pot fi semnate de un împuternicit, desemnat prin procură notarială.

În cazul documentelor word emise de solicitant, acestea se pot exporta direct în PDF și semna electronic, fără listare, iar în cazul documentelor emise de alte instituții/ entități acestea se vor scana.

Depunerea proiectelor de către solicitanți în urma lansării apelurilor de selecție se realizează on-line, în format electronic, în cadrul sistemului informatic de gestiune a cererilor de finanțare al AFIR.

Atenţie! Solicitanţii pot să-și retragă în orice moment cererea de finanţare, însă nu se mai pot redepune în cadrul aceleiași sesiuni. Nu se poate reveni asupra unei solicitări de retragere a unei cereri de finanțare!

3.3 VERIFICAREA PROIECTELOR LA NIVELUL GAL

Atenţie! Doar în situația în care anumite etape ale procesului de implementare a SDL nu pot fi realizate în platforma informatică din cauza unor deficiențe tehnice ale platformei, acestea se pot realiza off-line, respectând fluxurile procedurale stabilite. De asemenea, în cazul în care anumite formulare inteligente nu sunt disponibile în aplicație, GAL va redacta acele documente în baza structurii stabilite, pusă la dispoziție de către AM PS/AFIR.

3.3.1 Evaluarea si selecția proiectelor la nivelul GAL

Evaluarea si selecția proiectelor la nivelul GAL se va realiza în conformitate cu prevederile Ghidului Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală elaborat de către

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

DGDR – AM PS, disponibil pe pagina de internet a MADR (www.madr.ro), în secțiuea LEADER 2023-2027.

Pe durata procesului de evaluare la nivelul GAL, personalul GAL va respecta propriile proceduri de evaluare și selecție prevăzute în Ghidurile aferente fiecărei intervenții din SDL, precum și versiunea Ghidului de implementare pentru DR 36 - LEADER în vigoare la momentul lansării apelului de selecție, disponibilă pe site-ul AFIR (www.afir.ro).

În situația în care, pe parcursul derulării apelului de selecție, intervin modificări ale legislației, evaluarea proiectelor se va realiza în conformitate cu noile prevederi legislative.

Atenţie! GAL va utiliza pentru evaluarea și selecția proiectelor următoarele:

-fișa de verificare AFIR care va cuprinde verificări privind **criteriile de eligibilitate generale**, respectiv buget indicativ, verificare condiții artificiale, verificare indicatori de realizare întocmită la nivelul AFIR

- fișa de verificare a criteriilor **de eligibilitate locale** și **criteriile de selecție** stabilite în fișa intervenției din SDL si detaliate în ghid.

GAL va genera ***Fișa de verificare a condițiilor de eligibilitate și de selecție*** cu informații pre-completate în functie de condițiile stabilite în Ghidul intervenției și în funcție de tipul intervenției. GAL va efectua evaluarea proiectului și va completa și aviza ***Fișa de verificare a conditiilor de eligibilitate locale și de selecție*** în format pdf., apoi o va încărca in platformă. Acestă fișă include un punct de verificare care vizează îndeplinirea condițiilor de eligibilitate generale, analizate în detaliu în baza fișei AFIR.

În procesul de evaluare GAL poate cere solicitantului clarificări privind aspecte ce țin de evaluarea proiectului prin încărcarea în contul solicitantului a unui document PDF cu semnatură electronică a GAL.

Solicitantul va elabora răspunsul și va încărca în cont răspunsul la solicitarea de clarificări. În cadrul verificării atât a condițiilor de eligibilitate, cât și a criteriilor de selecție, experții verificatori pot constata necorelări/neclarități pentru care pot solicita prin intermediul platformei informații suplimentare. Solicitantul va elabora răspunsul pe care-l va încărca în cont, fără ca acesta să înlocuiască documentele obligatorii depuse odată cu cererea de finanțare.

În cazul în care se realizează și vizită pe teren, GAL va încărca în platformă o fișă de verificare pe teren.

Atenție! Pentru proiectele de investiții/ sprijin forfetar/ mixte pentru care experții AFIR derulează vizite pe teren în etapa de evaluare a proiectului, **se recomandă** ca și experții GAL să realizeze vizite pe teren. Concluzia privind respectarea condițiilor de eligibilitate pentru cererile de finanțare pentru care s-a decis verificarea pe teren se va formula numai după verificarea pe teren – dacă aceasta s-a realizat.

Totodată, pentru monitorizarea corectă a proiectelor selectate de GAL, se recomandă participarea reprezentanților GAL în calitate de observatori la orice vizită pe teren realizată de către AFIR pe perioada de implementare a proiectului, indiferent de etapa în care se află acesta, pentru toate proiectele contractate la nivelul AFIR, aferente SDL.

În situația în care, verificarea îndeplinirii unuia sau mai multor criterii de eligibilitate specifice presupune utilizarea de către experții evaluatori a unor documente/ baze de date de uz intern ale Agenției (Registrul debitorilor, Buletinul Procedurilor de Insolvență), se va proceda astfel:

- GAL va transmite o solicitare către OJFIR de care aparține, prin care va solicita informațiile menționate în cadrul fișelor de verificare a condițiilor de eligibilitate și de selecție, necesare evaluării proiectelor;

- experții Serviciului LEADER și Investiții Non-agricole din cadrul OJFIR vor efectua verificările prin accesarea documentelor/ bazelor de date ale AFIR și vor comunica GAL, prin intermediul

Informațiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

platformei electronice, rezultatele în termen de maxim 2 (două) zile lucrătoare de la data transmiterii solicitării.

Codificarea specifică a Cererii de finanțare, prevăzută în cadrul Manualului de procedură pentru implementarea DR 36 LEADER, nu intră în atribuțiile GAL.

Fiecare persoană implicată în procesul de evaluare și selecție a proiectelor de la nivelul GAL (evaluatori – inclusiv evaluatori externi, membrii Comitetului de Selecție și membrii Comisiei de soluționare a contestațiilor, Președintele GAL/ Reprezentantul legal al GAL sau un alt membru al Consiliului Director al GAL mandatat să avizeze raportul) are obligația de a respecta prevederile OUG nr. 66/2011, cu modificările și completările ulterioare referitoare la evitarea conflictului de interese.

În acest sens, după depunerea proiectelor de către solicitanți și premergător procesului de evaluare și selecție, persoanele de la nivelul GAL (inclusiv experții cooptați, în cazul externalizării serviciilor de evaluare) implicate în acest proces vor completa o declarație pe proprie răspundere privind evitarea conflictului de interese, conform anexei 9 din normele metodologice ale Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea şi sancţionarea neregulilor apărute în obţinerea şi utilizarea fondurilor europene şi/sau a fondurilor publice naţionale aferente acestora.

Dacă pe parcursul implementării strategiei, în cadrul procesului de evaluare și selecție la nivelul GAL a unor proiecte, apar situații generatoare de conflict de interese, expertul GAL/ expertul cooptat/membru din cadrul Comitetului de selecție este obligat să se abțină de la luarea deciziei sau de la participarea pentru luarea unei decizii și să informeze managerul GAL, în vederea înlocuirii cu un alt expert evaluator.

Dacă, în urma verificărilor ulterioare, realizate de departamentele AFIR/ DGDR AM PS/ MADR se constată că nu s-au respectat regulile de evitare a conflictului de interese, așa cum sunt definite în legislația în vigoare, proiectul respectiv va fi declarat neconform, iar dacă a fost finanțat se va proceda la rezilierea contractului și recuperarea sumelor conform legislației în vigoare.

3.3.2 Întocmirea rapoartelor de selecție

Selecția proiectelor la nivelul GAL se va realiza în conformitate cu prevederile Ghidului Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală elaborat de către DGDR – AM PS, disponibil pe pagina de internet a MADR (www.madr.ro), în secțiuea LEADER 2023-2027.

Transmiterea în platformă a proiectelor selectate de GAL către AFIR este condiționată de avizarea Apelului de Selecție și a Raportului de Selecție de către reprezentantul CDRJ.

3.4 VERIFICAREA PROIECTELOR LA NIVELUL AFIR

După parcurgerea evaluării şi selecţiei la GAL şi avizarea la nivelul CDRJ, GAL transmite prin platformă către AFIR proiectele eligibile şi selectate la finanțare prin Raportul de selecţie final/ Notă de transformare a Raportului de selecţie intermediar în Raport de selecţie final, în vederea evaluării din punct de vedere al criteriilor de eligibilitate generale.

Verificările AFIR privind eligibilitatea generală vizează două categorii:

i) Verificarea încadrării proiectelor

ii) Verificarea criteriilor de eligibilitate generale, inclusiv din perspectiva Schemei de ajutor de minimis - "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității" aprobată prin OMADR nr. 206/2025.

La AFIR se vor face verificările, în funcție de tipul proiectului, după cum urmează:

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

i) ***La nivelul SLINA OJFIR pentru proiectele simple*** (achiziții simple sau cu montaj dar care nu necesită Autorizaţie de construire)***, proiectele de tip start-up neagricol și proiectele de servicii;***

ii) ***La nivelul SLINA CRFIR pentru proiectele complexe*** (proiecte cu investiții în achiziții complexe care prevăd lucrări de construcții-montaj și care necesită autorizaţie de construire, în conformitate cu prevederile Legii nr. 169/2026, republicată, cu modificările şi completările ulterioare);

iii) ***La nivelul SLINA CRFIR 8 pentru proiectele de cooperare între GAL-uri.***

În cazul în care proiectul este amplasat pe teritoriul mai multor județe, sistemul informatic il va atribui la structura județeană pe raza căruia investiția proiectului este predominantă din punct de vedere valoric. În cazul proiectelor care vizează cooperare în baza art. 77 (ce implică exploatații agricole amplasate pe teritoriul mai multor județe, acestea vor fi atribuite la OJFIR-ul pe raza căruia exploatația agricolă are ponderea cea mai mare (suprafața agricolă/ numărul de animale). Pentru proiectele de servicii, cererile de finanțare vor fi transmise la OJFIR-ul căruia îi este arondat GAL-ul.

Proiectele vor fi verificate după ce vor fi transmise în aplicație, fiind o sesiune deschisă permanent, până la epuizarea fondurilor alocate intervenției DR36, în cadrul fiecărei Strategii de Dezvoltare Locală.

Solicitantul își asumă veridicitatea documentelor, iar dacă la prezentarea acestora în original în etapa de contractare se constată neconcordanțe care afectează condițiile generale de eligibilitate, proiectul va fi declarat neeligibil.

Personalul AFIR va respecta legislația incidentă, precum și versiunea Manualului de procedură pentru implementare DR36 LEADER, în vigoare la momentul avizarii anunturilor privind lansarea apelurilor de selecție, disponibil pe site-ul AFIR (www.afir.ro). Data avizarii lansarii apelurilor de selectie se considera a fi data aprobarii documentatiei apelului de selectie pentru interventia GAL de catre CDRJ sau data aprobarii Eratei la apelul de selectie, daca este cazul.

Atenţie! Doar în situația în care anumite etape ale verificării proiectelor nu pot fi realizate în platforma informatică din cauza unor deficiențe tehnice ale platformei, acestea se pot realiza off-line, respectând fluxurile procedurale stabilite.

Dacă pe parcursul procesului de evaluare a cererilor de finanțare eligibile și selectate, transmise de GAL către AFIR, sunt identificate erori care modifică informațiile aprobate prin Raportul de selecție de către GAL şi trebuie corectate in vederea contractării proiectelor, AFIR informeaza GAL privind necesitatea emiterii unei erate la raportul de selecţie.

Emiterea și avizarea unei erate se va realiza în conformitate cu prevederile Ghidului Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală elaborat de către DGDR – AM PS.

3.4.1 Verificarea încadrării proiectelor

Verificarea încadrării proiectului se realizează la nivelul serviciului de specialitate responsabil din cadrul OJFIR/ CRFIR astfel:

- Expert SLINA OJFIR pentru proiectele simple (achiziții simple sau cu montaj dar care nu necesită Autorizaţie de construire), proiectele de tip start-up neagricol și proiectele de servicii;
- Expert SLINA CRFIR pentru, proiectele complexe (proiecte cu investiții în achiziții complexe care prevăd lucrări de construcții-montaj și care necesită autorizaţie de construire, în conformitate cu prevederile Legii nr. 169/2026, cu modificările şi completările ulterioare;
- Expert SLINA CRFIR 8 pentru proiectele de cooperare între GAL-uri

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Verificarea încadrării proiectului presupune:

a. Verificarea dacă solicitantul a folosit **modelul-cadru de formular aplicabil corespunzător cererilor de finanțare** pentru DR36 LEADER in funcţie de tipul de proiect, respectiv: „investiţii", „servicii", „investiţii şi servicii" şi „start-up" şi „cooperare", respectiv:

Anexa 3 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de investiţii;

Anexa 4 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte start-up neagricol;

Anexa 5 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de servicii;

Anexa 6 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de mixte (investiţii şi servicii);

Anexa 7 – Model Cerere de finanţare intervenţie DR 36 LEADER pentru proiecte de cooperare între GAL-uri.

De asemenea, în sectiunile dedicate din cererea de finanțare se va verifica dacă solicitantul a folosit modelul Cererii de Finanțare din pachetul apelului aprobat aferent Intervenției din SDL pentru care aplică (precompletat corect de GAL în ceea ce privește: denumire GAL, număr autorizație de funcționare GAL, cod de identificare fiscală a GAL-ului și denumire intervenție din SDL, etc).

Se va utiliza ca bază de verificare descrierea intervenţiei aferente, existentă în SDL a GAL care a selectat proiectul.

b. În cazul în care în procesul de verificare a documentelor din dosarul Cererii de finanțare emise/ întocmite de solicitant se constată **erori de formă sau erori materiale** (de ex.: omisiuni privind bifarea anumitor căsuţe - inclusiv din Cererea de finanțare, lipsa de semnături pe anumite pagini, fond nelizibil, pagini scanate necorespunzător, erori de dactilografiere, greșeli de calcul, documente încărcate eronat) sau necorelări/ informații contradictorii, expertul OJFIR/ CRFIR va solicita documente sau informații suplimentare. Se acceptă depunerea documentelor la informații suplimentare, cu condiția ca acestea să fi fost emise înainte de depunerea cererii de finanțare.

Experții OJFIR/ CRFIR vor solicita documente și informații suplimentare (formular E3.4L) în etapa de verificare a încadrării proiectului, către GAL sau solicitant (în funcție de natura informațiilor solicitate), termenul de răspuns fiind de maximum 5 (cinci) zile lucrătoare de la momentul luării la cunoștință de către solicitant/ GAL, dar nu mai mult de 7 (șapte) zile lucrătoare de la comunicare. Prin exceptie, in cazul în care solicitarea de informații suplimentare vizează prezentarea de către solicitant a unui document emis de o instituție publică, solicitantul va prezenta dovada demersului făcut la instituția respectivă în termenul precizat în adresă, urmând ca acesta să depună documentul imediat după eliberarea acestuia de către instituția publică, în termenele legale sau procedurale specifice instituției respective.

c. Verificarea documentelor din dosarul Cererii de finanțare emise/ întocmite de GAL

Experții OJFIR/ CRFIR verifică următoarele documente:

- fișe de verificare GAL (eligibilitate locala și criterii de selecție, fișa de verificare pe teren – dacă este cazul)
- Raportul de selecție (din care să reiasă statutul de proiect selectat după parcurgerea etapei de depunere și soluționare a contestațiilor)/ Raport suplimentar (dacă este cazul), în cadrul căruia a fost inclus proiectul propus, întocmit de GAL și avizat de CDRJ;
- Nota emisă de GAL prin care Raportul intermediar de selecție devine Raport final de selecție (dacă este cazul);
- Declarațiile privind evitarea conflictului de interese (Declarațiile pot fi emise pentru fiecare proiect sau o singură declarație pentru mai multe proiecte)

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Expertul OJFIR/ CRFIR trebuie să se asigure de existența tuturor documentelor. Raportul de selecție va prezenta semnătura reprezentantului CDRJ care supervizează procesul de selecție. Semnătura reprezentantului CDRJ pe Raportul de selecție validează conformitatea procesului de selecție față de prevederile din SDL.

În cazul în care, conform prevederilor statutare, este mandatată o altă persoană (diferită de reprezentantul legal) din partea oricărei entități juridice participante la procesul de selecție (inclusiv GAL) să avizeze Raportul de selecție, la dosarul administrativ al GAL trebuie atașat documentul prin care această persoană este mandatată în acest sens.

d. Verificarea indicatorilor de rezultat – se verifică dacă indicatorii de rezultat din Cererea de finanţare respectă prevederile SDL şi sunt reflectaţi corect în Cererea de finanţare în raport cu conţinutul documentelor anexate acesteia (SF/MJ/DALI/Plan de afaceri)

În cazul în care experții consideră necesar se pot solicita **informații suplimentare** prin Formularul F3.4L – ***Solicitare de informații suplimentare*** care se se completează, se semnează și se transmite la solicitant și la GAL prin intermediul platformei. Solicitanții sau GAL, în funcţie de responsabilitatea pentru întocmirea răspunsului, încarcă în sistem răspunsul la solicitarea de informații suplimentare.

Experții completează formularul E1.2.1 L – ***Fişa de verificare a încadrării proiectului.***

Pentru proiectele încadrate corect se continuă instrumentarea acestora cu fluxul de evaluare.

Doar pentru proiectele încadrate incorect se generează flux pentru notificare și se transmite formularul *E 6.8.0 - Notificarea cererilor de finanţare declarate ca nefiind incadrate corect* la solicitant și la GAL. Pentru proiectele declarate "încadrate incorect", solicitantul are posibilitatea de a depune o contestație pe care o încarcă în platformă in termen de 5 zile de la primirea *E 6.8.0 - Notificarea cererilor de finanţare declarate ca nefiind incadrate corect*.

Termenul maxim pentru a răspunde contestațiilor aferente etapei de încadrare este de 15 zile calendaristice de la data depunerii acesteia.

Răspunsul în urma analizei contestaţiei se transmite către solicitant, GAL și structura care a realizat verificarea inițială a încadrării proiectului.

În cazul proiectelor care în urma instrumentării contestațiilor sunt declarate ca fiind "încadrate incorect", solicitanții pot reface proiectul și îl pot redepune în platforma în cadrul următorului Apel de selecție lansat de GAL pentru aceeași intervenţie, urmând să facă obiectul verificării criteriilor de eligibilitate şi selecţie de către GAL și implicit al unui alt Raport de selecție al GAL.

3.4.2 Verificarea criteriilor de eligibilitate generale

Doar pentru proiectele declarate ca fiind încadrate corect se continuă evaluarea prin completarea E1.2L – *Fișa de verificare eligibilitate*.

În conformitate cu prevederile privind simplificarea administrativă din Fișa interventiei DR36 *LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității*, AFIR nu reverifică criteriile de eligibilitate locale si criteriile de selecție. Experţii AFIR verifică doar criteriile de eligibilitate generale așa cum sunt acestea detaliate în *E1.2L – Fișa de verificare eligibilitate* aplicabilă tipului de intervenţie din apelul aprobat al GAL.

Procesul de evaluare a fiecărei Cereri de finanțare presupune obligatoriu **verificarea tuturor criteriilor de eligibilitate generale**, a încadrării, a bugetului indicativ, a condițiilor artificiale, chiar dacă, pe parcurs experții verificatori constată neîndeplinirea unuia sau mai multor criterii.

În procesul de evaluare experţii pot solicita dacă este cazul informații suplimentare prin Formularul F3.4L, care se încarcă în platformă. Solicitantul sau GAL, în functie de responsabilitatea în întocmirea

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

răspunsului, încarcă în sistem răspunsul la solicitarea de informații suplimentare. Solicitările de clarificări vizează exclusiv criteriile de eligibilitate generale verificate la nivelul AFIR.

Solicitarea de informaţii suplimentare se va face cu respectarea prevederilor *Manualului de procedură operațională pentru solicitarea de informații suplimentare în cadrul unui proiect cu finanțare din FEADR, aprobat prin ordin al ministrului agriculturii șI dezvoltării rurale,* in vigoare la data realizării procesului;

Solicitările de informaţii suplimentare care vizează GAL se vor face în situația în care sunt necesare clarificări privind documentele aferente procesului de evaluare și selecție în urma căruia Cererea de finanțare a fost selectată precum şi pentru clarificarea unor aspecte privind prevederi din Ghidul solicitantului aferent intervenţiei lansate cum ar fi, dar nu limitat la: eligibilitate solicitant, eligibilitate cheltuieli, rata de finanţare, etc.

Atât în cazul analizei încadrării proiectului cât şi în cazul evaluării criteriilor de eligibilitate generale pot fi **solicitate informații suplimentare către DGDR AM PS** în situația în care sunt necesare clarificări privind aspecte din fișa intervenţiei aprobate din SDL sau către CDRJ în ceea ce privește avizarea apelului/ procesului de selecție. În acest caz, termenul de emitere a Fișei E1.2.1L/ E1.2L se prelungește până la primirea răspunsului de la DGDR AM PS/ CDRJ.

Prevederi privind vizita pe teren (nu se aplică pentru proiectele de servicii și de cooperare):

În cazul proiectelor de **modernizare (inclusiv dotări), extinderi, renovări** se va realiza vizita in teren în scopul asigurării că datele şi informaţiile cuprinse în anexele tehnice şi administrative corespund cu elementele existente pe amplasamentul propus, în sensul corelării acestora.

În cazul **investițiilor noi**, vizita pe teren se poate efectua dacă este considerată necesară de către expertul verificator pentru clarificarea anumitor criterii de eligibilitate, pe baza unei Note aprobate de șeful serviciului și de Directorul OJFIR/CRFIR.

Concluzia privind respectarea condițiilor de eligibilitate pentru cererile de finanțare pentru care s-a decis verificarea pe teren se va valida numai după finalizarea raportului de verificare pe teren, care va fi încărcat în platformă.

În cazul în care solicitantul nu este de acord cu rezultatele vizitei pe teren, acesta poate contesta rezultatele verificării după notificarea de neeligibilitate.

Solicitanţii declaraţi neeligibili, cei al căror buget a fost modificat sau cei pentru care au fost identificate condiții artificiale etc. pot depune contestații.

Solicitantul are posibilitatea de a încărca o contestație în platformă, în contul propriu şi în termen de 5 zile lucrătoare de la primirea *E1.2 L – Fisa de verificare a eligibilității*.

Atât pentru aspectele ce ţin de încadrarea proiectului cât şi pentru cele ce ţin de evaluarea criteriilor de eligibilitate generale, solicitantul poate depune **doar câte o contestaţie pentru fiecare proces** (o contestaţie aferentă încadrării şi o contestaţie aferentă evaluării criteriilor generale de eligibilitate). Vor fi considerate contestații și analizate doar acele solicitări care contestă elemente legate de încadrarea Cererii de finanţare şi eligibilitatea generală a proiectului depus și/sau valoarea proiectului declarată eligibilă/ valoarea sau intensitatea sprijinului public acordat pentru proiectul depus. Termenul maxim pentru a răspunde contestaţiilor aferente încadrării este de 15 de zile calendaristice, iar termenul pentru a răspunde contestaţiilor aferente evaluării criteriilor generale de eligibilitate este de 30 de zile calendaristice, de la data depunerii contestației.

Solicitantul și GAL va fi notificat cu privire la rezultatul instrumentării contestației, prin încărcarea în platformă a notificării.

În cazul în care, în urma unei contestații, bugetul indicativ și planul financiar sunt refăcute de către experții verificatori, solicitantantul și GAL-ul **vor fi înștiinţaţi privind modificările prin notificare**

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

încărcată în platformă. În cazul în care solicitantul nu este de acord cu bugetul și planul financiar modificat, contractul de finanțare nu se va încheia.

Pentru proiectele aflate în această situație, contractul de finanțare va avea, ca anexă, aceste documente refăcute.

Solicitantul poate să îşi **retragă Cererea de finanţare** în baza unei solicitări transmise atât GAL cât și AFIR (formularul E 0.2L). Pentru proiectele depuse în cadrul intervenției DR 36 LEADER, indiferent de specific, retragerea cererii de finanțare se poate realiza în orice moment. În acest caz, solicitantul va depune online o solicitare de retragere, completată cu datele solicitantului, precum și detalierea motivelor în baza cărora se solicită retragerea, înregistrată și semnată de către acesta, utilizând formularul E0.2L din Manualul de procedură pentru implementarea intervenției DR 36 LEADER.

Atenţie! Nu se poate reveni asupra unei solicitări de retragere a Cererii de Finanţare.

După evaluarea Cererii de finanțare, inclusiv după semnarea angajamentului legal, AFIR poate dispune reverificarea proiectului, ca urmare a unei sesizări externe sau ca urmare a unei autosesizări cu privire la existența unor posibile erori de verificare a cerințelor privind încadrarea proiectului și a criteriilor de eligibilitate generale. Dacă în urma reverificării se constată nerespectarea acestor cerințe, proiectele respective vor fi declarate încadrate incorect/ neeligibile.

Cererile de finanțare refăcute (corectate/ completate și redepuse de către solicitanți la GAL, în cadrul următorului Apel de selecție lansat de GAL pentru aceeași intervenţie) vor intra din nou într-un proces de evaluare și selecție la GAL, în baza Raportului de selecție aferent noului Apel de selecție lansat de către GAL pentru intervenția DR 36 LEADER.

Numărul de înregistrare al Cererii de finanțare se va completa în platforma informatică.

CAPITOLUL 4 CONTRACTAREA FONDURILOR

4.1 PREVEDERI GENERALE PENTRU PROIECTELE DE INVESTIȚII/START-UP

După încheierea verificarii condițiilor de eligibilitate generale ale proiectelor, inclusiv a verificării pe teren dacă este cazul (pentru toate proiectele de investiții care propun modernizări şi pentru proiectele de investiţii noi pentru care experţii evaluatori consideră necesar), pentru toate proiectele eligibile, AFIR va încărca în platformă formularul de Notificare a solicitantului privind semnarea Contractului de finanțare (formular E6.8.3L), care va cuprinde condiții specifice în funcție de intervenția ale cărei obiective sunt atinse prin proiect.

Acest formular poate fi vizualizat de GAL, inclusiv documentația proiectului și orice modificare de status a acestuia.

Beneficiarii care au fost notificați cu E6.8.3L pot renunța oricând la încheierea contractului de finanțare, pe parcursul perioadei de depunere a documentelor necesare contractării, printr-o notificare de renunțare, semnată de reprezentantul legal, adresată AFIR, caz în care fluxul contractării va fi finalizat prin transmiterea către beneficiar a notificării de neîncheiere a contractului de finanțare, fără posibilitatea contestării acesteia.

Atenţie! In vederea asigurarii unei bune gestiuni și utilizari a fondurilor europene, verificarile efectuate in vederea semnarii contractului de finantare includ verificarea ca solicitantul sa nu fie in insolventa/faliment. În situația în care, pentru un solicitant, la contractare, se constată că este în insolvență/faliment, AFIR va proceda la întocmirea notificării de **neîncheiere contract.**

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

În vederea semnării contractului de finanțare, în baza acordului reprezentantului legal, exprimat în cererea de finanțare, pentru consultarea bazei de date a IGPR și ANAF, AFIR obține certificatul care atestă lipsa datoriilor restante fiscale și sociale pentru beneficiar și extrasul de pe cazierul judiciar al reprezentantului legal. În situația în care AFIR nu poate consulta baza de date a celor două instituții, se va solicita beneficiarilor, la încheierea contractului de finanțare, prin informații suplimentare prezentarea certificatului de atestare fiscală al solicitantului și a cazierului judiciar pentru reprezentantul legal.

4.1.1 Prevederi generale pentru proiectele de investiții

În vederea încheierii Contractului de Finanţare, în termen **de maximum 3 luni** pentru proiectele care vizează **achiziții simple**, respectiv de **maximum 6 luni** pentru proiecte care vizează **achiziții complexe,** de la transmiterea *Notificării privind selectarea cererii de finanţare,* solicitantul va depune la Autoritatea Contractantă (OJFIR/CRFIR) următoarele documente, cu caracter obligatoriu:

Pentru proiectele de investiții depuse de beneficiarii privați:

1. Dosarul original după care s-a scanat, pentru conformitatea documentelor încărcate on-line; solicitanții vor prezenta în dosarul pe suport de hârtie doar documentele care au fost scanate, pentru conformitate cu documentele încărcate online. Documentele originale emise de el însuşi, convertite în PDF şi semnate electronic de către reprezentantul legal, nu mai trebuie listate și atașate, în dosarul pe suport hârtie.

În cazul în care se vor constata neconcordanțe în urma verificării documentelor solicitate în vederea încheierii Contractului de finanțare și/sau între documentele încărcate on-line și documentele depuse pe suport de hârtie care pot afecta condițiile de eligibilitate generale se va lua decizia de neîncheiere a Contractului de finanțare și încadrarea proiectului cu statut de contract neîncheiat.

2. Proiectul tehnic (PT)
3. Documentul/ documentele care dovedesc capacitatea şi sursa de cofinanţare privată a investiției neafectată de elemente de ajutor public, prin extras de cont (în original) și/ sau contract de credit (în copie), acordat în vederea implementării proiectului. În cazul în care dovada co-finanţării se prezintă prin extras de cont, acesta va fi vizat şi datat de instituția financiară cu cel mult 5 zile lucrătoare înainte de data depunerii la OJFIR și va fi însoțit de Angajamentul solicitantului (model afișat pe site www.afir.ro) că minimum 50% din disponibilul de cofinanțare privată va fi destinat plăților aferente implementării proiectului - doar pentru proiectele care presupun co-finantarea din partea solicitantului

AFIR va verifica cheltuielile în extrasul de cont depus la dosarul aferent primei tranșe de plată și va viza justificarea modului de utilizare a sumei din extrasul de cont reprezentând dovada cofinanțării private, respectiv că suma din soldul contului beneficiarului, conform extrasului emis cu cel mult 15 zile înainte de data depunerii primei cereri de plată și suma cheltuielilor aferente proiectului realizate până la acel moment, acoperă 50% din valoarea cofinanțării private.

Documentele pentru dovedirea și susținerea cofinanțării nu se depun în cazul finanțării publice de 100%.

4. Adresă emisă de instituţia financiară (bancă/trezorerie) cu datele de identificare ale băncii/trezoreriei şi ale contului aferent proiectului FEADR (denumirea, adresa băncii/trezoreriei, codul IBAN al contului în care se derulează operaţiunile cu AFIR).
5. Documentul de identitate al reprezentantului legal al beneficiarului.
6. Dovada achitării integrale a datoriei față de AFIR, inclusiv dobânzile și majorările de întârziere (dacă este cazul).

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

7. Graficul de eşalonare anuală a plăților, asumat de beneficiar, inclusiv cea pentru decontarea TVA., unde este cazul.
8. Certificat care să ateste lipsa datoriilor restante la bugetul local emise de primăriile pe raza cărora solicitanții au sediul social și punctul de lucru (numai în cazul în care solicitantul este proprietar asupra imobilelor).
9. Graficul de eşalonare a datoriilor către bugetul consolidat (în cazul în care beneficiarul figurează cu datorii restante fiscale).
10. Alte documente (se vor preciza, după caz, în Notificarea E6.8.3L).

Pentru proiectele de investiții depuse de beneficiarii publici, solicitanții vor depune la Autoritatea Contractantă documente similare cu cele solicitate pentru beneficiarii privaţi de la punctele 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9 si 10.

Atenție! Beneficiarii publici vor depune Proiectul tehnic (PT) ulterior contractării proiectului, dar nu mai tarziu de depunerea primei tranșe de plată și acesta trebuie avizat de CRFIR înainte de demararea procedurii de achiziții de lucrări.

În caz de neprezentare a documentelor de către solicitant în termenul precizat în Notificarea AFIR privind selectarea cererii de finanțare sau în cazul în care acesta se regăseşte înregistrat în evidenţele AFIR cu debite sau nereguli, Agenţia nu va încheia Contractul de Finanţare.

Atenţie! Beneficiarul este obligat să respecte Graficul de eşalonare anuală a plăților asumat prin Contractul de finanțare, pe toată durata de implementare a proiectului, în caz contrar fiind sancționat conform prevederilor Contractului de finanțare.

Dacă sunt îndeplinite integral condițiile, în urma primirii și verificării documentelor obligatorii Autoritatea Contractantă va proceda la încheierea contractului de finanțare.

În acest sens, beneficiarul proiectului selectat pentru finanțare va fi notificat pe e-mail privind încărcarea în platformă a contractului de finanţare, semnat electronic de Autoritatea Contractantă, urmând ca acesta, în termen de maximum 5 zile lucrătoare de la comunicarea pe email a contractului de finanţare însoţit de anexe şi documentele ataşate, să transmită Autorităţii Contractante, prin intermediul platformei informatice, Contractul de finanţare însoţit de anexe şi documentele ataşate, semnate electronic de către reprezentantul legal.

Contractul de finanțare se va redacta în limba română, împreună cu anexele acestuia și va avea ataşate următoarele anexe, documente care vor fi parte integrantă a acestuia, având aceeași putere juridică:

Anexa I	Prevederi generale
Anexa II	Materiale și activități de informare de tip publicitar
Anexa III	Bugetul indicativ
Anexa IV	Instrucțiuni privind achizițiile pentru beneficiarii publici/ privați FEADR
Anexa V	Instrucțiuni de plată

Pentru Anexele II - Materiale și activități de informare de tip publicitar, IV – Instrucțiuni privind achizițiile pentru beneficiarii publici/privați FEADR și V – Instrucțiuni de plată, vor fi preluate cele mai recente variante aprobate ale Instrucțiunilor elaborate la nivelul AFIR.

Cursul de schimb utilizat se stabilește astfel:

- pentru măsurile pentru care regulamentele europene nu prevăd plăți anuale de sprijin, este cursul euro-leu de la data de 1 ianuarie a anului în care a fost luată decizia de acordare a

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

finanțării, respectiv anul semnării contractului de finanțare, publicat pe pagina web a Băncii Central Europene http://www.ecb.int/index.html;

- pentru măsurile în cadrul cărora sprijinul se acordă în plăți anuale, cursul de schimb aplicabil fiecărei plăți va fi cursul de schimb BCE valabil pentru data de 1 ianuarie a anului pentru care se efectuează plata respectivă.

Atenție! Durata de execuţie a Contractului de finanţare pentru proiectele de investiţii este de:

- **maximum 3 ani** (36 de luni) pentru proiectele de investiţii complexe, care prevăd investiţii cu construcţii-montaj;
- **maximum 2 ani** (24 luni), pentru proiectele de investiţii simple, care includ achiziţii simple fără leasing financiar de utilaje, instalaţii, echipamente și dotări noi stabilite prin fișa intervenției.

Duratele de execuţie prevăzute mai sus pot fi prelungite conform prevederilor HG nr 1570/2022, cu acordul prealabil al GAL și AFIR şi cu aplicarea penalităţilor prevăzute în contractul de finanţare, la valoarea eligibilă nerambursabilă rămasă de plătit.

În cazul investiţiilor care prevăd adaptarea la standardele europene prevăzute în legislaţia europeană specifică, prelungirea nu poate depăşi termenul de graţie legal impus pentru adaptarea la standarde. Autoritatea Contractantă (AFIR) poate aproba suspendarea duratei de execuție a Contractului de Finanțare la solicitarea beneficiarului, în situația în care pe parcursul implementării proiectului se impune obținerea, din motive neimputabile beneficiarului, de avize/ acorduri/ autorizații, după caz, fundamentată de beneficiar cu documente justificative, pentru perioada de timp necesară obținerii acestora sau pentru circumstanțe excepționale dovedite.

4.1.2 Prevederi generale pentru proiectele de tip start-up neagricol

Documente obligatorii care trebuie încărcate in vederea incheierii Contractului de Finanţare:

1. Dosarul original după care s-a scanat, pentru conformitatea documentelor încărcate on-line. Solicitanții, vor prezenta în dosarul pe suport de hârtie doar documentele care au fost scanate și cele originale emise de alte entități pentru conformitate. Nu se vor depune Cererea de finanțare și nici documentele originale emise de solicitant, care au fost convertite în PDF și semnate electronic la depunerea proiectului.

În cazul în care se vor constata neconcordanțe în urma verificării documentelor solicitate în vederea încheierii Contractului de finanțare și/sau între documentele încărcate on-line și documentele depuse pe suport de hârtie care pot afecta condițiile de eligibilitate generale se va lua decizia de neîncheiere a Contractului de finanțare și încadrarea proiectului cu statut de contract neîncheiat.

2. Certificat de atestare fiscală, pentru întreprindere emis de primăria pe raza căreia îşi are sediul social şi punctul de lucru care să ateste lipsa datoriilor restante locale, valabile la data încheierii contractului, emise de către primăriile pe raza cărora solicitanții îşi au sediul social și punctele de lucru (numai în cazul în care solicitantul este proprietar asupra imobilelor);

3. Graficul de eşalonare a datoriilor către bugetul consolidat (în cazul în care beneficiarul figurează cu datorii restante fiscale);

4. Document emis de Autoritatea Competenta de Mediu - Clasarea notificării sau Decizia de evaluare initiala emise de autoritatea teritorială competentă de protecția mediului conform Legii nr. 292/2018, cu modificările și completările ulterioare)

Termenul maxim de prezentare a documentelor emise de APM este precizat în notificarea emisă în conformitate cu procedurile aprobate prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, termen care curge de la data comunicării notificării privind selecția proiectului.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

5. Adresă emisă de instituţia financiară (bancă/trezorerie) cu datele de identificare ale băncii/trezoreriei şi ale contului aferent proiectului FEADR (denumirea, adresa băncii/trezoreriei, codul IBAN al contului în care se derulează operaţiunile cu AFIR). Nu este obligatorie deschiderea unui cont separat pentru derularea proiectului.

6. Dovada achitării integrale a datoriei față de AFIR, inclusiv dobânzile și majorările de întârziere (dacă este cazul

7. Copia documentului de identitate al reprezentantului legal al beneficiarului.

8. Alte documente (se vor preciza, după caz, în Notificarea E6.8.3L).

Durata de execuţie a Contractului de finanţare pentru proiectele de tip start-up neagricol este de 3 ani, fără a depăși termenul maxim de eligibilitate a cheltuielilor aferente PS 2023-2027.

Atenție! Beneficiarul este obligat să nu înstrăineze sau/ şi să modifice substanţial investiţia realizată prin proiect pe perioada de valabilitate a Contractului de finanţare.

În cazul neîncheierii sau încetării Contractelor de finanțate prin intervenția DR 36, CRFIR are obligația de a transmite prin intermediul platformei către beneficiar și către GAL decizia de neîncheiere/ încetare. Sumele aferente Contractelor neîncheiate/ încetate se realocă GAL.

Pe tot parcursul derulării Contractelor de finanțare, AFIR poate dispune reverificarea proiectului dacă este semnalată o neregulă asupra aplicării procedurii de evaluare, contractare și implementare ce ridică suspiciuni de fraudă. În cazul în care se constată că s-a produs o neregulă în aceste etape de evaluare și derulare a Contractului/ Deciziei de finanțare, AFIR poate dispune încetarea valabilității angajamentului legal printr-o notificare scrisă din partea AFIR, adresată beneficiarului, fără nicio altă formalitate și fără intervenția instanței judecătorești.

Atenție! Pe durata de valabilitate (inclusiv monitorizare, în cazul proiectelor de investiții/ start-up) a contractului de finanțare, beneficiarul va furniza GAL-ului orice document sau informaţie în măsură să ajute la colectarea datelor referitoare la indicatorii de monitorizare aferenți proiectului sau informații necesare promovării.

4.2 PREVEDERI GENERALE PENTRU PROIECTELE DE SERVICII ȘI DE COOPERARE

Pentru semnarea Contractului de finanțare aferent proiectelor de servicii și de cooperare, solicitanții trebuie să prezinte în mod obligatoriu, în termen de maximum 20 zile lucrătoare pentru proiectele care vizează exclusiv servicii, respectiv maximum 3 luni pentru proiectele de cooperare care vizează și investiții (proiecte simple) de la comunicarea Notificării E6.8.3L următoarele documente:

- Certificate de atestare fiscală care să ateste lipsa datoriilor la bugetul local emise de Primăriile pe raza cărora își au sediul social, puncte de lucru (după caz) valabile la data contractării;
- Document de la bancă/ Trezorerie cu datele de identificare ale acesteia şi ale contului aferent proiectului FEADR (denumirea băncii/ Trezoreriei, codul IBAN al contului în care se derulează operațiunile cu AFIR) - pentru solicitanții publici documentul va fi eliberat obligatoriu de trezorerie;
- Graficul de eşalonare a datoriilor către bugetul consolidat (în cazul în care beneficiarul figurează cu datorii restante fiscale și sociale);

În vederea semnării contractului de finanțare, în baza acordului reprezentantului legal, exprimat în Ccererea de finanțare, pentru consultarea bazei de date a IGPR și ANAF, AFIR obține certificatul care atestă lipsa datoriilor restante fiscale și sociale la bugetul consolidat pentru beneficiar și cazierul judiciar al reprezentantului legal.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

În situații notificate de AFIR (documentul în cauză nu poate fi obținut de AFIR prin consultarea bazelor de date PATRIMVEN sau ROCRIS), se va solicita beneficiarilor prin intermediul informațiilor suplimentare, prezentarea certificatului de atestare fiscală și a cazierului judiciar, după caz.

- Documentul/ documentele care dovedesc capacitatea şi sursa de cofinanţare privată a proiectului, prin extras de cont (în original) și/sau contract de credit (în copie), acordat în vederea implementării proiectului. În cazul în care dovada co-finanțării se prezintă prin extras de cont, acesta va fi vizat și datat de instituția financiară cu cel mult 5 zile lucrătoare înainte de data depunerii la OJFIR/CRFIR și va fi însoțit de Angajamentul reprezentantului legal al proiectului (model afișat pe site-ul www.afir.ro) (pentru solicitanții care s-au angajat prin declarație pe proprie răspundere, la depunerea cererii de finanțare, că vor prezenta dovada cofinanțării private la data semnării contractului) că minimum 50% din disponibilul de cofinanțare privată va fi destinat plăților aferente implementării proiectului. AFIR va verifica cheltuielile în extrasul de cont depus la dosarul aferent primei tranșe de plată și va viza justificarea modului de utilizare a sumei din extrasul de cont reprezentând dovada cofinanțării private, respectiv că suma din soldul contului beneficiarului, conform extrasului de cont depus la dosarul de plată, emis cu cel mult 15 zile înainte de data depunerii primei cereri de plată și suma cheltuielilor aferente proiectului realizate până la acel moment, acoperă 50% din valoarea cofinanțării private.

  sau

- În cazul persoanelor juridice de drept public, Actul/ Hotărârea Organului de decizie al entităților publice, semnate și ștampilate, din care să reiasă necesitatea și oportunitatea proiectului, precum și asumarea faptului că beneficiarul va prevedea cheltuielile în bugetul/ele proprii pentru perioada de realizare a proiectului;

Atenție! Documentele pentru dovedirea și susținerea cofinanțării nu se depun în cazul finanțării publice

- În cazul proiectelor de cooperare, pentru componenta de investiții: documente specifice tipului de investiție (după caz);
- Graficul de eșalonare anuală a plăților, asumat de beneficiar, inclusiv cel pentru decontarea T.V.A., unde este cazul, conform Model AFIR;

Atenţie! Beneficiarul este obligat să respecte Graficul de eșalonare anuală a plăților, inclusiv cea pentru decontarea T.V.A. (unde este cazul), asumat prin Contractul de Finanțare, pe toată durata de implementare a proiectului, în caz contrar fiind sancționat conform prevederilor Contractului de Finanțare.

- Alte documente (se vor preciza, după caz, în Notificarea E6.8.3L).

Pentru proiectele de servicii finanțate prin DR36 – componenta implementare se va utiliza formularul cadru de Contract de finanțare (C1.1L) (postat pe site-ul www.afir.ro), precum și formularele specifice proiectelor de servicii din secțiunea Formulare, anexă la Manualul de procedură pentru implementarea DR36 – componenta implementare.

Contractul de finanțare (Formularul C1.1L) se va redacta în limba română, împreună cu anexele acestuia. Contractul de finanţare va avea ataşate următoarele anexe, documente care vor fi parte integrantă a acestuia, având aceeași putere juridică:

Anexa I	Prevederi generale
Anexa II	Materiale și activități de informare de tip publicitar
Anexa III	III.1 Cererea de finanțare și anexele acesteia III. 2. Bugetul indicativ şi planul financiar III. 3. Graficul de eșalonare anuală a plăților

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Anexa IV	Instrucţiuni privind achiziţiile pentru beneficiarii privați PS PAC 2023-2027 sau Instrucțiuni privind achizițiile publice pentru beneficiarii publici PS PAC 2023-2027
Anexa V	Instrucțiuni de plată pentru proiectele de servicii finanțate în cadrul intervenției DR36

Pentru Anexele II - Materiale și activități de informare de tip publicitar, IV – Instrucțiuni privind achizițiile pentru beneficiarii publici/ privați PS PAC 2023-2027, V – Instrucțiuni de plată pentru proiectele de servicii finanțate în cadrul DR36 vor fi preluate cele mai recente variante aprobate ale Instrucțiunilor elaborate la nivelul AFIR.

Pentru proiectele de servicii și de cooperare, cursul de schimb EURO - RON utilizat la Contractul de finanţare este cursul euro-leu de la data de 1 ianuarie a anului în care a fost luată decizia de acordare a finanțării, respectiv anul semnării Contractului de finanțare, publicat pe pagina web a Băncii Central Europene http://www.ecb.int/index.html.

Durata de execuție a Contractului de finanţare pentru proiectele de servicii și de cooperare este de 2 ani, fără a depăși termenul maxim de eligibilitate a cheltuielilor aferente PS 2023-2027, și cuprinde:

- perioada de implementare: **maximum 21 luni** și reprezintă termenul limită până la care beneficiarul poate realiza activitățile specifice prevăzute în proiectul de servicii, inclusiv derularea procedurilor de achiziții, perioada de depunere Raportului final – maximum 10 zile lucrătoare după finalizarea activităților, perioada de avizare a Raportului final - maximum 20 zile lucrătoare, depunere Dosar cerere de plată final – maximum 10 zile lucrătoare după avizarea Raportului final
- perioada pentru efectuarea plății finale – maximum 90 de zile.

4.3 PREVEDERI GENERALE PRIVIND MODIFICAREA CONTRACTULUI DE FINANŢARE

Contractul de finanţare semnat de către Autoritatea Contractantă și de către beneficiar poate fi modificat, numai dacă circumstanţele executării proiectului s-au schimbat începând de la data iniţială a semnării Contractului.

În perioada de implementare a proiectelor selectate la nivelul GAL, beneficiarul poate solicita prelungirea contractului de finanțare încheiat cu AFIR. Conform clauzelor contractuale, această acțiune poate fi inițiată la nivelul AFIR doar după obținerea acordului GAL privind prelungirea contractului.

Având în vedere responsabilitatea GAL în ceea ce privește gestionarea eficientă a implementării Strategiei de Dezvoltare Locală, acesta va analiza solicitarea beneficiarului din punct de vedere al perspectivei de finalizare a proiectului, a rezonabilității modificărilor și a menținerii criteriilor de eligibilitate generale si locale și a criteriilor de selecție a proiectelor depuse la GAL.

GAL va efectua verificarea menținerii criteriilor de eligibilitate locale și a celor de selecție/ departajare la fiecare cerere de plată, precum și în situația în care beneficiarul solicită modificări ale contractului de finanțare, notificate GAL-ului în prealabil de catre AFIR. În această situație, **GAL întocmește formularul F7.0L** *Fișa de reverificare privind criteriile de eligibilitate locale si criteriile de selectie ale GAL*.

De asemenea, în cazul proiectelor verificate de AFIR în perioada ex-post și **în perioada de monitorizare a proiectului**, verificarea criteriilor de eligibilitate locale și a celor de selecție/ departajare este sarcina exclusivă a GAL-urilor, iar AFIR verifică doar criteriile generale de eligibilitate.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Beneficiarul are posibilitatea de a contesta rezultatul evaluării GAL în termen de 5 zile lucrătoare de la transmiterea în platformă.

Contestația va fi analizată de alte persoane din cadrul GAL față de cele care au emis decizia inițială, desemnate de conducerea GAL. Rezultatul soluționării contestației este încărcat în platformă și poate fi: menținerea deciziei emise inițial sau admiterea contestației - caz în care se încarcă în platformă Fișa de reverificare privind criteriile de eligibilitate locale si criteriile de selectie ale GAL, refăcută. În situația în care este selectată nerespectarea criteriilor de eligibilitate locală/selecție, modificarea/ prelungirea de contract nu va fi aprobată de către AFIR. În cazul în care criteriile de eligibilitate și criteriile de selecție sunt îndeplinite sau nu vizează una din situațiile descrise mai sus, GAL încarcă în platformă fișa de verificare a criteriilor de eligibilitate și a criteriilor de selecție locale, semnată și o transmite la AFIR.

În cazul în care beneficiarul a solicitat prelungirea perioadei de implementare/executie a contractului de finantare, dacă GAL este de acord cu aceasta solicitare aproba prelungirea perioadei de implementare/executie a contractului de finantare. În cazul în care nu este de acord cu prelungirea perioadei de implementare/executie a contractului de finantare GAL nu aproba solicitarea, iar decizia va fi justificată prin enumerarea motivelor.

GAL va analiza solicitarea beneficiarului din punct de vedere al perspectivei de finalizare a proiectului, a rezonabilității modificărilor și a menținerii criteriilor de eligibilitate generale si locale și a criteriilor de selecție a proiectelor depuse la GAL. În cazul în care GAL constată nerespectarea criteriilor de eligibilitate/ selecție sau neîndeplinirea obiectivelor și/sau indicatorilor SDL în contextul elementelor de mai sus, solicitarea nu va fi avizată.

Solicitarea de modificare a contractului de finanțare încheiat cu AFIR, va fi inițiată la nivelul AFIR doar după transmiterea formularului în care concluzia GAL este că solicitarea beneficiarului se aprobă la nivelul GAL.

În cazul în care GAL este beneficiar, această avizare nu este necesară, făcând obiectul analizei solicitării de modificare a contractului de către AFIR.

Orice modificare a Contractului de finanțare se va face în baza unor motive justificate și întemeiate, cu avizul prealabil al GAL cu privire la menținerea criteriilor de eligibilitate și selecție din SDL și doar cu acordul ambelor părţi, cu excepţia situaţiei în care intervin modificări ale legislaţiei aplicabile finanţării nerambursabile (inclusiv modificări de PS 2023-2027/ corelări cu legislația relevantă (inclusiv recomandări ale misiunilor de audit)/ simplificări și a situației în care intervin modificări procedurale, când Autoritatea Contractantă va notifica în scris beneficiarul cu privire la aceste modificări, iar beneficiarul se obligă a le respecta întocmai.

Beneficiarul sau Autoritatea Contractantă pot solicita modificarea Contractului de finanţare numai în cursul duratei de valabilitate a acestuia, iar modificările nu pot avea efect retroactiv. Nu sunt acceptate modificările care afectează criteriile de eligibilitate și selecție în baza cărora proiectul a fost selectat. Valoarea totală eligibilă nerambursabilă aprobată și prevăzută în Contract nu poate fi depăşită.

Beneficiarul trebuie să solicite în scris Autorității Contractante orice modificare a Contractului de finantare, inclusiv a anexelor acestuia, completând Formularul C 3.1L - ,,*Notă explicativă pentru modificarea Contractului de finanțare*" din Manualul de procedură pentru implementarea intervenției DR36, care poate fi consultat pe pagina de internet a AFIR .

Modificările Contractului de finanțare (C1.1L) se pot realiza prin:

- Act adițional;
- Notă de aprobare/neaprobare privind modificarea Contractului de finanțare;
- Notificare privind modificarea Contractului de finanțare.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Scopul modificării Contractului trebuie să fie strâns legat de natura proiectului definită prin Contractul de finanțare. Aceste documente devin parte integrantă a Contractului de finanțare.

Procesul de avizare și aprobare a modificării Contractului de finanțare, respectiv procesarea documentelor în vederea întocmirii Actelor adiționale/ Notelor de aprobare/Notificărilor se va realiza în conformitate cu prevederile Manualului de procedură pentru implementare – Secțiunea I Contractarea și modificarea contractelor de finanțare/deciziilor de finanțare aferente intervențiilor din PS 2023-2027, aprobat prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale (cod manual: PS - MCM).

Formularele generale utilizate de către experții CRFIR/OJFIR pe parcursul derulării procesului de amendare a Contractului de finanțare vor fi preluate din Manualul de procedură pentru contractarea și modificarea contractelor de finanțare aferente intervențiilor din PS 2023-2027, aprobat prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale și adaptate, după caz.

În cazul în care pe durata derulării Contractului de finanțare intervin modificări procedurale (inclusiv corelări procedurale) sau modificări ale legislaţiei aplicabile finanţării nerambursabile (inclusiv modificări de PS 2023-2027)/ corelări cu legislația relevantă (inclusiv recomandări ale misiunilor de audit)/ simplificări incidente Contractului, Autoritatea Contractantă va iniția procesul de modificare a Contractului de finanțare, prin transmiterea unei Notificări privind modificarea Contractului de finanțare (formular C 3.3.10L).

Beneficiarul are obligația de a se conforma modificărilor comunicate de CRFIR la momentul demarării etapei de implementare la care prevederile notificării fac referire. Data intrării în vigoare a modificărilor este data aprobării prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, respectiv adoptării noilor prevederi legislative.

Documentul de modificare a Contractului de finanțare (act adițional/ notă de aprobare/ notificare) devine parte integrantă a Contractului de finanțare.

Beneficiarul poate contesta decizia privind Actul adițional/ Nota de aprobare/Notificarea la structurile teritoriale ale AFIR/ AFIR central, cu încadrarea în termenul de 10 zile lucrătoare de la data comunicării deciziei privind Actul adițional/ Nota de aprobare/Notificarea. Soluționarea contestațiilor depuse de beneficiari se va realiza în conformitate cu prevederile Manualului de procedură pentru soluționarea contestațiilor depuse de beneficiari în etapele de contractare, modificare contracte de finanțare și autorizare plată aferent PS 2023-2027 (cod manual: PO - MSC).

Modificările financiare aferente cheltuielilor neeligibile nu fac obiectul aprobării AFIR. Pentru aceste situații, beneficiarul are obligația de a transmite o notificare către CRFIR/OJFIR, însoțită de documentele justificative aferente modificării. Această notificare este necesară pentru a permite AFIR urmărirea și monitorizarea modificărilor financiare, respectiv tehnice și/de soluție tehnică efectuate pe parcursul implementării proiectului, asigurând astfel conformitatea investiției cu obiectivele stabilite prin contractul de finanțare și viabilitatea investiției pe toată perioada de valabilitate a contractului de finanțare.

4.4 ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE FINANȚARE

Dacă pe parcursul perioadei de implementare a proiectului Autoritatea Contractantă constată neîndeplinirea de către beneficiar a obligațiilor asumate la semnarea Contractului de finanțare sau omisiunea notificării AFIR/ CRFIR în cazul operării unor modificări care afectează Contractul de finanțare sau în cazul în care se constată deficiențe în implementare, se va demara procedura de încetare a Contractului de finanțare în conformitate cu prevederile Anexei I – "Prevederi generale" și recuperarea ajutorului financiar nerambursabil acordat (dacă au fost efectuate plăți).

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Părţile pot decide, prin acord, încetarea Contractului de finanțare și ca urmare a solicitării scrise din partea beneficiarului, aprobată de Autoritatea Contractantă, caz în care beneficiarul va restitui integral sumele primite ca finanţare nerambursabilă până la data încetării Contractului.

Decizia de încetare a Contractului de finanțare va fi comunicată și GAL prin intermediul platformei.

Valoarea contractelor va fi dezangajată din contabilitatea AFIR în urma finalizării procedurii de reziliere, iar sumele devin disponibile și se pot utiliza în cadrul SDL. În cazul rezilierii contractului ca urmare a constatării unei/unor nereguli, recuperarea sprijinului se realizează în conformitate cu prevederile OUG nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea şi sancţionarea neregulilor apărute în obţinerea şi utilizarea fondurilor europene şi/sau a fondurilor publice naţionale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare.

Recuperarea ajutoarelor de minimis acordate prin intervenția DR 36, , se face în conformitate cu prevederile cap. XII din Schema de ajutor de minimis DR 36, ale OUG nr.77/2014 cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 25 din OUG nr.85/2023, cu modificările și completările ulterioare.

Ca urmare a constatării nerespectării de către beneficiarii finali ai proiectelor umbrelă a condițiilor de acordare și utilizare a ajutorului de minimis acordat în baza contractelor de grant, AFIR va recupera, total sau parțial, după caz, de la GAL în calitate de sub-administrator al schemei de *minimis* pentru proiectele umbrelă, ajutorul de minimis acordat, iar GAL este îndreptățit să solicite și să primească de la beneficiarul final debitor echivalentul părții din obligație cuvenite creditorului care a consimțit la stingerea creanței sau față de care aceasta a operat.

CAPITOLUL 5 IMPLEMENTAREA CONTRACTELOR

5.1 Achizițiile

În funcție de tipul de beneficiar (public/ privat) conform fișei intervenției din cadrul SDL în care se încadrează proiectul, beneficiarii vor aplica:

- fie legislația de achiziții publice, inclusiv prevederile Manualului de procedură pentru atribuirea contractelor de achiziție publică pentru proiectele finanțate prin PNDR 2014-2020 și PS 2023-2027;
- fie prevederile Manualului de procedură operațională pentru achizițiile efectuate de beneficiarii privați ai PS 2023-2027, aprobate prin Ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, în conformitate cu cerințele Autorității Contractante.

Derularea procedurii de achiziţii pentru bunuri şi execuţie lucrări se poate face începând cu data primirii Notificării de selecţie a proiectului (inclusiv semnarea contractelor de achiziţii) pe proprie răspundere, cu mențiunea că derularea contractului de achiziții pentru bunuri, servicii (managementul proiectului) şi execuţie lucrări va începe după semnarea Contractului de Finanțare și după avizul favorabil din partea AFIR cu privire la achiziția derulată.

Beneficiarul a cărui investiţie cuprinde construcţii montaj, nu poate demara execuţia lucrărilor fără avizul favorabil privind verificarea proiectului tehnic.

Nerespectarea de către beneficiarii FEADR a Instrucţiunilor privind achiziţiile publice/private - anexe la contractul de finanţare, atrage neeligibilitatea cheltuielilor aferente achiziţiei de servicii, lucrări sau bunuri.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

5.2 Plata

În etapa de autorizare a plăților, pentru toate cererile de plată, GAL va efectua verificări cu privire la conformitatea acestora și menținerea criteriilor de eligibilitate specifice locale și a criteriilor de selecție.

Modelele de formulare care trebuie completate/ prezentate de beneficiar sunt disponibile pe site-ul AFIR (www.afir.ro).

Pentru toate cererile de plată, beneficiarul și GAL vor primi de la AFIR Notificarea cu privire la confirmarea plății, în termen de maximum 5 (cinci) zile lucrătoare.

Dosarul Cererii de Plată (DCP) se încarcă online în platforma AFIR.

Cererile de plată vor fi verificate inițial la GAL după cum urmează:

• Verificarea existenței tuturor documentelor solicitate la nivelul AFIR pentru evaluarea corectă a cererii de plată (conformitate).

• Verificarea menținerii criteriilor de eligibilitate locale și a criteriilor de selecție, prin completarea formularului F7.0L Fișa de reverificare privind criteriile de eligibilitate locale si criteriile de selectie ale GAL.

Fișa de verificare a conformității DCP și Fișa de reverificare privind criteriile de eligibilitate locale si criteriile de selectie ale GAL vor fi încărcate ca urmare a verificării acestora.

În cazul în care cererea de plată este declarată „neconformă" de două ori de către GAL, beneficiarul are dreptul de a depune contestație. În acest caz, contestația va fi analizată de către alți doi experți din cadrul GAL decât cei care au verificat inițial conformitatea dosarului cerere de plată. Dacă în urma analizării contestației, viza GAL-ului rămâne „neconform", atunci beneficiarul poate adresa contestația către structura teritorială a AFIR (OJFIR/CRFIR) responsabilă de derularea contractului de finanțare.

GAL se va asigura de faptul că verificarea conformității dosarelor de plată la nivelul GAL, inclusiv depunerea contestațiilor și soluționarea acestora (dacă este cazul) respectă încadrarea în termenul maxim de depunere a dosarului de plată la AFIR.

Dosarul Cererii de Plată trebuie să cuprindă documentele justificative prevăzute în Instrucţiunile de plată (anexă la Contractul de finanţare), care se regăsesc pe pagina de internet a AFIR www.afir.ro.

Verificarea menținerii criteriilor de eligibilitate generale se va face de către experţii AFIR.

În cazul în care în urma verificării menținerii criteriilor de eligibilitate se constată că unul dintre ele nu mai este respectat, precum şi dacă există suspiciunea de creare de condiţii artificiale pentru obţinerea finanţării, se va demara procedura de constatare nereguli și recuperare datorii.

În cazul în care în urma verificării se constată ca nu mai sunt îndeplinite unul sau mai multe criterii de selecție, expertul GAL care a efectuează verificarea va reface punctajul și va analiza dacă punctajul proiectului este mai mare sau egal cu punctajul ultimului proiect selectat în cadrul sesiunii de depunere, respectiv cu punctajul minim stabilit de GAL pentru sesiunea respectivă, dacă nu există proiecte eligibile și neselectate. Dacă punctajul criteriilor de selecție este același cu punctajul ultimului proiect selectat se analizează dacă proiectul ar mai fi rămas selectat după aplicarea criteriilor de departajare care au fost folosite în sesiunea respectivă. Daca punctajul este mai mic, sau este același cu punctajul ultimului proiect selectat dar nu ar fi rămas selectat după aplicarea criteriilor de departajare care au fost folosite în sesiunea respectivă, se propune rezilierea contractului de finantare, daca nu, proiectul isi continua implementarea. Dacă în cadrul Raportului de selecție al GAL se regăsește doar un singur proiect, în speță proiectul în verificare, se va analiza dacă punctajul recalculat este mai mare sau egal cu punctajul minim pentru selectarea unui proiect stabilit de către GAL pentru sesiunea respectivă. Dacă punctajul este mai mic, se propune rezilierea contractului de

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

finanțare, dacă nu, proiectul își continuă implementarea fără a demara procedura de constatare nereguli și recuperare datorii.

Beneficiarul are posibilitatea de a contesta rezultatul evaluării GAL în termen de 5 zile lucrătoare de la transmiterea în platformă.

Pentru proiectele aferente intervenției DR 36, pentru toate etapele, verificările se realizează în baza prevederilor procedurale și formularelor aferente tipului de proiect în care se încadrează scopul proiectului finanțat, conform codului contractului.

Beneficiarii au obligația de a depune cererile de plată în conformitate cu Graficul de eșalonare anuală a plăților asumat la semnarea Contractului de Finanțare și depus în etapa de implementare.
Beneficiarul are obligația/ responsabilitatea de a respecta prevederile Contractului de Finanțare, respectiv depunerea tranșelor de plată pentru îndeplinirea sumelor previzionate a fi plătite în fiecare an de implementare.

5.2.1 Plata pentru proiectele de investiții/ start-up neagricol

Pentru prezentarea **primului** dosar de plată, se vor avea în vedere prevederile art. 14, art. 16 si art. 25 din HG nr. 1570/2022, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare la data depunerii Dosarului Cererii de Plată.

Beneficiarul va depune Dosarele cererilor de plată în conformitate cu Graficul de eșalonare anuală a plaților asumat prin Contractul de finanţare.

Reguli pentru depunerea dosarelor cerere de plată de către beneficiarii privaţi ai proiectelor de investiţii:

Pentru toate investițiile (noi și modernizare) se vor prezenta la prima cerere de plată următoarele documente care validează faptul că investiția propusă respectă legislația în vigoare, inclusiv criteriile de eligibilitate și selecție din cadrul SDL, aplicabile proiectului:

1. Document emis de DSP județeană pentru investiția propusă, dacă este cazul;
2. Document emis de DSVSA pentru investiția propusă;
3. Document final emis de Autoritatea Competentă de Mediu pentru investiția propusă (Clasarea notificării / Decizia etapei de încadrare, ca document final/Acord de mediu, emis de autoritatea teritorială competentă de protecția mediului conform Legii nr. 292/2018, cu modificările și completările ulterioare);
4. Avizul GAL însoțit de Fișa de verificare a menținerii criteriilor de eligibilitate locale şi criteriilor de selecţie din cadrul SDL.

După expirarea termenului prevăzut pentru depunerea primei cereri de plată, în cazul în care documentele menționate mai sus nu sunt prezentate, Contractul de Finanțare va fi reziliat.

În cazul în care beneficiarul optează pentru solicitarea unui avans de maxim 50% din valoarea eligibilă nerambursabilă a ajutorului financiar, beneficiarul poate depune Cererea de plată pentru avans numai după semnarea contractului de finanțare și după primirea avizului favorabil din partea AFIR asupra achiziției majoritare, iar în cazul beneficiarilor care derulează achiziții directe utilizând Baza de date cu prețuri de referință a AFIR, avansul se acordă după semnarea contractului de finanțare și prezentarea contractului de vânzare-cumpărare a bunului/ echipamentului respectiv.

Conform art. 16 alin.(2) din HG nr.1570/2022 :

În cazul proiectelor de investiţii care presupun investiții în achiziții simple, beneficiarul este obligat să depună cerere eligibilă pentru prima tranșă de plată în termen de cel mult 6 luni de la data semnării Contractului de Finanţare.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Beneficiarul a cărei investiție presupune lucrări de construcţii montaj este obligat să depună cerere eligibilă pentru prima tranșă de plată în termen de cel mult 12 luni de la data semnării Contractului de Finanțare.

Termenele de 6 luni, respectiv 12 luni prevăzute pentru depunerea primei tranșe de plată pot fi prelungite conform HG 1570/2022, cu modificarile si completarile ulterioare.

Dosarul Cererii de Plată trebuie să cuprindă documentele justificative prevăzute în instrucţiunile de plată (vezi Anexa V la Contractul de finanţare) publicate pe pagina de internet www.afir.ro.

Termenul limită de efectuare a plăţilor către beneficiar este de maxim 90 de zile calendaristice de la data înregistrării Cererii de Plată.

Reguli pentru depunerea dosarelor cerere de plată de către beneficiarii publici ai proiectelor de investiţii:

În cazul proiectelor de investiţii care presupun investiții în achiziții simple, beneficiarul este obligat să depună prima tranșă de plată eligibilă în termen de cel mult 6 luni de la data semnării Contractului de finanţare.

Beneficiarul a cărei investiție presupune lucrări de construcţii montaj este obligat să depună prima tranșă de plată eligibilă în termen de cel mult 12 luni de la data semnării Contractului de finanțare.

Termenele de 6 luni, respectiv 12 luni prevăzute pentru depunerea primei tranșe de plată pot fi prelungite conform HG 1570/2022, cu modificarile si completarile ulterioare.

Până la depunerea primei tranșe de plată, beneficiarul trebuie să prezinte următoarele:

- Proiectul tehnic,
- Documentul final de mediu (Clasarea notificării / Decizia etapei de încadrare, ca document final/ Acord de mediu, emis de autoritatea teritorială competentă de protecția mediului conform Legii nr. 292/2018, cu modificările și completările ulterioare), dacă nu a fost depus.

În situația în care beneficiarul nu prezintă documentele menționate mai sus în termenul prevăzut procedural, Contractul de Finanțare se reziliază.

Decontarea TVA de la Bugetul de stat se poate solicita dacă beneficiarul se încadrează în prevederile OUG nr. 85/2023, conform dispozițiilor Contractului de finanțare și eventualelor modificări ale acestuia.

Reguli pentru depunerea dosarelor cerere de plată de către beneficiarii privaţi ai proiectelor de tip start-up neagricole:

Sprijinul pentru proiectele de tip forfetar se va acorda, sub formă de primă, în două tranşe de plată autorizate de AFIR, astfel:

- **prima tranşă - maxim 90%** (procentul va fi stabilit de fiecare GAL in Ghidul solicitantului) din cuantumul sprijinului **după semnarea Contractului de Finanţare** și numai după prezentarea documentului final de la APM (Clasarea notificării/Decizia etapei de încadrare, ca document final/ Acord de mediu) precum si avizul specific in baza HG 31/1996 cu modificările şi completările ulterioare, privind amplasamentul conformarea şi funcţionalitatea, eliberat de Ministerul Economiei, Digitalizarii, Antreprenoriatului si Turismului (MEDAT) (daca este cazul)
- **a doua tranşă - minim 10%** (procentul va fi stabilit de fiecare GAL in Ghidul solicitantului) din cuantumul sprijinului după îndeplinirea tuturor obiectivelor/acţiunilor din Planului de afaceri.

Atenţie! În cazul proiectelor de tip start-up care propun și achizitie de teren suplimentar, dupa achizitia terenului prevazut in proiect, beneficiarii se vor adresa autoritatii de mediu pentru revizuirea documentelor de mediu depuse la contractare sau la prima tranșă de plată, cu luarea in considerare a

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

locatiei suplimentare. In maximum 6 luni de la data acordării primei tranșe de plată beneficiarii vor avea obligatia prezentarii documentelor de mediu revizuite sub rezerva rezilierii contractului.

Precizări referitoare la acordarea avansului

Beneficiarii proiectelor de investiții finanțate prin intervenția DR 36 LEADER pot beneficia de plata în avans conform dispozițiilor aferente DR 36 LEADER din cadrul PS PAC 2023-2027, cu condiția constituirii unei garanții, corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate și cu prevederile art. 44 ale Reg. (UE) nr. 2021/2116, ale art. 23 din OUG nr.85/2023, respectiv ale art. 10 din HG nr. 1570/2022.

Garanția aferentă avansului trebuie să fie constituită la dispoziţia AFIR, se depune odată cu Dosarul Cererii de Plată a Avansului și trebuie să producă efecte pe întreaga perioadă cuprinsă între data cererii de acordare a avansului și data expirarii duratei de implementare prevăzute în contractul de finanţare. Utilizarea avansului se justifică de către beneficiar pe bază de documente până la expirarea duratei de implementare prevăzute în contractul de finanţare.

Beneficiariul poate opta pentru avans de până la maxim 50% din valoarea eligibilă nerambursabilă, la data depunerii Cererii de finanţare sau după semnarea contractului de finanțare, pe parcursul implementării proiectului, în condiţiile prevăzute în Instrucţiunile de plată anexă la Contractul de finanţare.

Avansul se acordă la solicitarea beneficiarului după semnarea Contractului de finanțare, conform prevederilor art. 44 din Regulamentului (UE)2021/ 2116 al Parlamentului si al Consiliului european din 2 decembrie 2021 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1306/2013 și a legislației naționale în vigoare.

Beneficiarii privaţi pot solicita avansul după semnarea Contractului de finanţare şi numai după avizarea achiziţiei majoritare de către AFIR.

În cazul celor care derulează achiziții directe utilizând Baza de date cu prețuri de referință AFIR, avansul se acordă pe baza contractului de vânzare-cumpărare a bunului/ echipamentului respectiv, prezentat de beneficiarul privat la momentul solicitării avansului.

In cazul proiectelor aferente beneficiarilor publici CU constructii montaj, acordarea avansului poate fi realizată în două variante, respectiv:

1. **În două tranșe**:
   - Maxim 10% după semnarea contractului de finanțare;
   - Diferența până la maxim 50% din contribuţia financiară a Uniunii Europene şi contribuţia publică naţională va fi acordată după emiterea ordinului de începere a lucrărilor.
2. **O singură tranșă** de până la maxim 50% din contribuţia financiară a Uniunii Europene şi contribuţia publică naţională va fi acordată după emiterea ordinului de începere a lucrărilor

In cazul proiectelor aferente beneficiarilor publici care depun proiecte FĂRĂ constructii montaj, acestia pot solicita un avans de până la maxim 50% din valoarea eligibilă nerambursabilă după semnarea Contractului de Finanţare şi numai după avizarea achiziţiei majoritare de către AFIR.

Cuantumul avansului este prevăzut în contractul de finanţare încheiat între beneficiar şi AFIR.

Beneficiarul care a încasat de la Autoritatea Contractantă plata în avans şi solicită prelungirea perioadei maxime de execuţie aprobate prin contractul de finanţare, este obligat ca, în vederea prelungirii duratei de execuţie iniţiale a contractului să depună la Autoritatea Contractantă documentul prin care dovedește prelungirea valabilității Scrisorii de Garanție Bancară/Nebancară (înregistrată pe toată perioada de valabilitate a garanției în Registrul special al Băncii Naționale a României), care să acopere întreaga perioadă de execuţie solicitată la prelungire.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

În cazul în care beneficiarul nu prezintă Autorității Contractante dovada prelungirii termenului de valabilitate a garanţiei cu cel puţin 5 zile lucrătoare înainte de expirarea valabilității acesteia, Autoritatea Contractantă va proceda la executarea garanţiei.

Beneficiarul trebuie să justifice valoarea avansului încasat, pe bază de documente justificative conform cerințelor Autorității Contractante prezentate în Instrucțiunile de plată, până la expirarea duratei de implementare a proiectului prevăzută în contractul de finanțare.

5.2.2 Plata pentru proiectele de servicii și de cooperare

Dosarul Cererii de Plată trebuie să cuprindă documentele justificative prevăzute în Instrucţiunile de plată (anexă la Contractul de finanţare)

Pentru prezentarea **primului** dosar de plată, se vor avea în vedere prevederile Art. 14 și Art. 16 din HG nr. 1570/2022, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare la data depunerii Dosarului Cererii de Plată.

Beneficiarul va depune Dosarele cererilor de plată în conformitate cu Graficul de eșalonare anuală a plaților asumat prin Contractul de finanţare. Beneficiarul are obligația/ responsabilitatea de a respecta prevederile Contractului de Finanțare, respectiv depunerea tranșelor de plată pentru îndeplinirea sumelor previzionate a fi plătite în fiecare an de implementare.

Modelele de formulare care trebuie completate/prezentate de beneficiar (Cererea de plată, Identificarea financiară, Declarația de cheltuieli, Raportul de asigurare, Declarația pe propria răspundere a beneficiarului) sunt disponibile pe site-ul AFIR (www.afir.ro).

Precizări referitoare la plata avansului

Conform prevederilor art. 44 din Regulamentul (U2021/2116/ și a prevederilor PS 2023 – 2027, toți beneficiarii LEADER pot solicita Agenției de Plăți plata unui avans. Cuantumul avansului nu poate depăși 50% din sprijinul public nerambursabil.

În cazul proiectelor umbrelă, avansul nu poate depăși 50% din cuantumul valorii eligibile aferente activității desfășurate de GAL pentru acordarea de sprijin solicitanților sub-proiectelor, respectiv maxim 15% din valoarea eligibilă a proiectului umbrelă

Pentru obținerea unei sume în avans, beneficiarii publici sau privați vor depune o solicitare în acest sens, la SLINA – CRFIR/ OJFIR, utilizând formularele menționate în Instrucțiunea de Plată (Anexa V la Contractul de finanțare).

Beneficiarul poate primi avansul după semnarea contractului de finanţare cu AFIR.

Avansul poate fi solicitat în tranșe de minim 10% până la incidența a maxim 50% din valoarea totală a ajutorului public nerambursabil. Utilizarea avansului se justifică de către beneficiar pe bază de documente, conform cerințelor Autorității Contractante detaliate în Instrucțiuni de plată Anexa V la contractul de finanțare. În cazul în care beneficiarul va solicita avansului după solicitarea și decontarea unei/ unor tranșe de plată, acesta se va acorda în procent de până la maxim 50% din valoarea totală a ajutorului public nerambursabil rămas de plătit.

Acordarea avansului este condiționată de constituirea unei garanții necondiţionate prin condiţii generale şi/ speciale de garantare, prezentate sub formă de scrisoare de garanţie, care corespunde procentului de 100% din valoarea avansului, conform prevederilor art. 23 din OUG nr. 85/2023 cu modificările și completările ulterioare.

Garanția trebuie să fie constituită la dispoziția AFIR pentru o perioadă cuprinsă între data solicitării avansului și data expirării duratei de execuție a contractului de finanțare, inclusiv termenul de 90 de zile calendaristice aferent ultimei tranșe de plată.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Recuperarea de către Autoritatea Contractantă a sumei reprezentând avansul acordat şi nejustificat prin plată voluntară, cât şi prin executarea garanţiei (după caz), se va face cu perceperea de dobânzi şi penalităţi, în condițiile legii

În cazul în care beneficiarul public sau privat a solicitat avans mai mic de 50% din valoarea totală a ajutorului public nerambursabil, acesta poate solicita o nouă tranșă de avans doar după justificarea integrală a avansului obținut anterior, având în vedere prevederile art. 23 alin. (11) din OUG nr. 85/2023 cu modificările și completările ulterioare.

5.3 Derularea contractelor de servicii și de cooperare

Beneficiarul are obligația să implementeze proiectul în conformitate cu descrierea acestuia cuprinsă în Cererea de finanţare așa cum a fost aprobată, împreună cu toate documentele anexate şi în baza modificărilor şi completărilor aprobate pe parcursul implementării. Acesta trebuie să respecte prevederile Contractului de finanțare, legislația în vigoare aplicabilă și regulile emise de Autoritatea Contractantă, inclusiv prevederile Ghidului de implementare a intervenției DR36, în vigoare la momentul realizării activității specifice proiectului.

În cazul în care Autoritatea Contractantă constată că beneficiarul nu respectă regulile de implementare, aceasta poate proceda la retragerea totală sau parțială a sprijinului financiar, conform legislației incidente.

In cazul contractelor de servicii și de cooperare, pe durata de execuție a Contractului de finanțare, beneficiarul trebuie să pună la dispoziția Autorităţii Contractante toate informațiile solicitate pentru realizarea monitorizării și verificării proiectului. Principalele documente pe care trebuie să le transmită beneficiarul în conformitate cu prevederile Contractului de finanțare sunt:

- Raportul de activitate intermediar și/sau final, care se verifică conform prevederilor prezentei proceduri;
- Documentația pentru avizarea achizițiilor (pentru beneficiari publici sau privați, în funcție de tipul de beneficiar), care se verifică la nivel OJFIR /CRFIR;
- Dosarul cererii de plată, care se verifică la nivelul OJFIR/CRFIR conform procedurii de autorizare plăți.

Autoritatea Contractantă verifică activitățile derulate de beneficiar pe baza Graficului calendaristic de implementare și pe baza rapoartelor de activitate transmise de beneficiar.

Verificarea pe teren a activităților aferente proiectelor de servicii și de cooperare

Verificările pe teren vor fi realizate la locul de desfășurare a evenimentelor doar pentru proiectele de servicii care vizează activități care implică un anumit grup țintă (de ex. acțiuni de formare profesională/ dobândirea de competențe/ activități demonstrative/ informare).

Beneficiarul prezintă în Cererea de finanțare activitățile pe care le va desfășura, precum și un grafic calendaristic de implementare. Deoarece intervalul de timp necesar de la momentul depunerii cererii de finanţare până la momentul semnării contractului poate fi diferit față de anticiparea inițială, poate fi necesară o actualizare a acestuia ulterior semnării Contractului.

Astfel, după semnarea Contractului de finanțare, cu minimum 10 zile lucrătoare înainte de desfășurarea primului eveniment/primei activități din cadrul proiectului, beneficiarul va transmite prin intermediul platformei graficul calendaristic de implementare actualizat, care să includă locul de desfășurare a activităților, precum și agenda activităților ce urmează a fi susținute.

Acest document va fi adăugat la dosarul administrativ al Contractului de finanțare în sistem.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

În vederea efectuării verificărilor pe teren, necesare în perioada de derulare a contractului, beneficiarul va preciza în cadrul Graficului de realizare a proiectului și numărul de rapoarte de activitate pe care le va depune, precum și data depunerii acestora (luna și anul).

Beneficiarul va avea în vedere faptul că este obligat să prezinte la vizita pe teren toate documentele care vizează proiectul în cauză.

Experții din cadrul SLIS sau SLIN CRFIR pot, de asemenea, să întreprindă vizite pe teren, fără a fi necesară înștiințarea prealabilă a beneficiarilor. În cazul unor sesizări, experții SLIS sau SLINA CRFIR pot realiza inclusiv vizite pe teren la sediul beneficiarilor, fără înștiințare prealabilă, pentru verificarea documentelor care vizează implementarea proiectelor.

Verificarea pe teren se realizează de către doi experți din cadrul SLINA OJFIR. Cei doi experți desemnați de către șeful SLINA OJFIR efectuează cel puțin o vizită pe teren în timpul derulării unui contract de finanțare. Aceștia pot notifica beneficiarul privind data şi ora verificării pe teren, cu cel mult 24 de ore înainte de efectuarea acesteia.

Un reprezentant al beneficiarului și al GAL vor participa la verificarea pe teren. Reprezentantul beneficiarului și al GAL vor avea obligatoriu o calitate oficială în cadrul entității juridice reprezentată de beneficiar/ în cadrul proiectului (manager sau expert în cadrul proiectului, angajat, președinte, administrator etc.).

Scopul vizitei pe teren este de a verifica modul de desfășurare a activităților și respectarea Contractului de finanțare.

În cadrul vizitei pe teren, cei 2 (doi) experți din cadrul SLINA OJFIR (sau, după caz, SLINA CRFIR/SLIS) completează „Fișa de verificare pe teren" (formular D1.1L). După verificarea pe teren consemnată în „Fișa de verificare pe teren" (formular D1.1L), experții vor completa Secțiunea „Concluzii" din acest formular. Aici se precizează dacă modalitatea de desfășurare a activității a fost corespunzătoare sau nu, iar rezultatul verificării poate fi:

- „**avizat**" (dacă toate căsuţele sunt bifate „DA");
- **„neavizat" (**dacă o parte din căsuțe au bifa „NU").

În cazul în care, în urma verificării pe teren, experții SLINA – OJFIR acordă viza "neavizat", aceștia vor detalia motivele pentru care au acordat această viză. Dacă o parte dintre activități au fost neavizate, acestea pot fi refăcute și cuprinse în Raportul de activitate revizuit sau în cadrul următorului Raport de activitate intermediar/Raportului final.

În situația în care experții SLINA OJFIR efectuează vizita pe teren la ultima activitate inclusă în graficul calendaristic de implementare depus de beneficiar și constată că modalitatea de desfășurare a activității (cursului/acțiunii de informare etc.) nu a fost corespunzătoare, întreaga activitate va fi considerată neavizată. Această activitate poate fi refăcută până la depunerea Raportului final sau a Raportului final revizuit.

Fişa de verificare pe teren va fi întocmită în dublu exemplar, unul pentru reprezentanții OJFIR/CRFIR/AFIR și unul pentru beneficiar. Fiecare exemplar va fi semnat de către experții care au întocmit-o și de către reprezentantul beneficiarului, care ia la cunoștință concluziile verificărilor. Reprezentantul beneficiarului poate să formuleze observaţii la concluziile verificatorilor din Fişa de verificare pe teren.

După semnare, un exemplar va rămâne la beneficiar, iar cel de-al doilea exemplar la experții verificatori.

Componentele de investiții ale proiectelor de cooperare vor fi implementate în conformitate cu prevederile generale aplicabile investițiilor finanțate prin PS 2023 - 2027, în funcție de specificul fiecărui proiect (agricol, cultural, turistic etc.).

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Verificarea raportului de activitate (intermediar sau final)

Beneficiarul întocmește Rapoarte de activitate intermediare (Formular D1.2.1L) numai în situația în care solicită tranșe de plată intermediare, acestea reprezentând documente obligatorii pentru decontarea tranșelor intermediare de plată. Rapoartele se încărcă în platformă, cu încadrarea în termenul de maximum 10 zile lucrătoare de la finalizarea ultimei activități prevăzută de Raportul de activitate.

În baza fiecărui Raport de activitate poate fi decontată o singură tranșă de plată.

Raportul de activitate final (Formular D1.2L) va fi încărcat în platformă în termen de maximum 10 zile lucrătoare de la încheierea activităților aferente proiectului.

Rapoartele de activitate intermediare/ final vor conține perioada de referință, descrierea activităților care urmează a fi solicitate la plată, persoanele implicate în derularea acestora și activitățile pe care le desfășoară, inclusiv numărul de ore necesar derulării activității respective, numărul participanților și rezultatele obținute, precum și documente justificative pentru activitățile desfășurate și tipurile de materiale relevante, elaborate prin proiect (materiale didactice, chestionare de evaluare, liste de prezență, comunicate de presă etc.).

Listele de prezență se realizează pentru fiecare zi a evenimentului și trebuie să includă rubrici privind numele și prenumele participanților, datele de contact ale acestora (adresă, telefon, e-mail) și semnături. De asemenea se va indica durata evenimentelor și locul de desfășurare. Experții responsabili de realizarea evenimentelor au obligația de a asigura păstrarea confidențialității asupra datelor înscrise în listele de prezență și de a le furniza doar beneficiarului și reprezentanților Autorității Contractante.

Atenție!

- Nu este permisă participarea aceleiași persoane din grupul țintă, stabilit în cadrul proiectului, la alte evenimente care vizează aceeași tematică (inclusiv finanțată printr-un proiect derulat în perioada de programare 2014 - 2020). Verificarea respectării acestei prevederi se va realiza în baza declarației pe propria răspundere, semnată de către fiecare participant la evenimentele organizate în cadrul proiectului, care va fi atașată la Raportul de activitate.

- Nu este permisă realizarea unor studii, monografii, care vizează aceleași teritorii ce au facut obiectul elaborării unor studii sau monografii, finanțate în cadrul altor proiecte, inclusiv a proiectelor depuse în cadrul altor programe de finanțare nerambursabilă (inclusiv finanțată printr-un proiect derulat în perioada de programare 2014 - 2020).

- Nu este permisă deservirea acelorași persoane, care au beneficiat de aceleași servicii, în cadrul altor proiecte cu tematică similară, finanțate în cadrul altor programe de finanțare nerambursabilă (inclusiv finanțate printr-un proiect derulat în perioada de programare 2014 - 2020).

Pentru rapoartele care conțin acțiuni de formare profesională/ dobândirea de competențe/ informare, expertul SLINA OJFIR va verifica dacă persoanele înscrise pe listele de prezență la aceste activități au completat și chestionarele de evaluare. Dacă mai mult de 50% din chestionare au fost punctate cu note mai mici de 3, activitatea nu va fi avizată. În acest caz, Raportul va fi avizat parțial/ neavizat, expertul va înscrie în rubrica ,,Observații" care dintre activitățile raportate nu au fost avizate și prin urmare, cheltuielile aferente acestora nu vor fi decontate.

În cazul proiectelor de tip umbrelă, este obligatorie depunerea unui Raport de activitate intermediar, ulterior derulării concursului de planuri de afaceri/ intervenție și anterior semnării contractelor de grant, în cadrul căruia se depune documentația integrală de desfășurare a concursului și modelul de contract de grant, care trebuie să conțină cel puțin prevederile menționate în Anexa nr.2 – „Detalii privind proiectele umbrelă" la prezentul Ghid de implementare. Avizarea Raportului de activitate intermediar echivalează cu validarea respectării criteriilor de acordare a granturilor și permite

Informațiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

semnarea contractelor de grant. În acest sens, în termen de maxim 10 zile lucrătoare de la finalizarea procesului de evaluare și selecție a planuri de afaceri/ intervenție, GAL transmite către AFIR primul Raport de activitate intermediar.

Dacă beneficiarul nu a întocmit Raport de activitate intermediar, atunci Raportul de activitate final va cuprinde toate activitățile din Cererea de finanțare și se va putea depune o singură cerere de plată.

În cazul Rapoartelor de activitate care includ activități care au făcut obiectul verificării pe teren, Experții SLINA OJFIR/CRFIR vor urmări ca activitățile care nu au fost avizate la verificarea pe teren (prezintă bifa ”NU” în cadrul “Fișei de verificare pe teren”) să nu fie incluse în Raportul de activitate (intermediar sau final) ca realizate, fiind în acest fel excluse de la plată.

Concluzia verificării (avizat/ avizat parțial/ neavizat) menționată în Raportul de activitate (intermediar/ final) este comunicată beneficiarului de către expertul SLIN OJFIR/CRFIR în termen de maximum 6 (șase) zile lucrătoare de la primirea Raportului, prin intermediul formularului D1.4L - Notificarea de avizare/ avizare parțială/ neavizare a Raportului de activitate (intermediar/ final).

În cazul avizării parțiale/ neavizării, beneficiarul are posibilitatea de a reface Raportul de activitate intermediar/ final (ținând cont de observațiile menționate în adresa de înștiințare preluate din ,,Fișa de verificare a Raportului de activitate (intermediar/final)” – Formular D1.3L, în termen de 5 (cinci) zile lucrătoare de la primirea înștiințării. În cazul avizării parțiale/ neavizării a Raportului final de activitate, termenul de transmitere a Raportului final revizuit poate fi prelungit cu maximum 10 zile lucrătoare. Fluxul procedural aplicabil după retransmiterea acestuia este același cu cel aferent depunerii inițiale.

Raportul de activitate (intermediar/final) poate fi retransmis o singură dată. În situația în care, după retransmiterea Raportului de activitate, se constată că beneficiarul și-a însușit observațiile OJFIR/CRFIR, Raportul de activitate va fi avizat. În situația în care se constată că beneficiarul nu și-a însușit observațiile OJFIR/CRFIR sau nu a exclus din Raport activitățile neavizate, Raportul de activitate nu va fi avizat/ va fi avizat parțial și prin urmare, cheltuielile aferente acestor activități neavizate nu vor fi decontate.

Raportul de Activitate aprobat reprezintă document obligatoriu de plată.

CAPITOLUL 6 INFORMAŢII UTILE

6.1 LISTA DOCUMENTELOR ȘI FORMULARELOR DISPONIBILE PE PAGINILE DE INTERNET ALE MADR şi AFIR

- **Manualul de procedură pentru implementarea proiectelor aferente intervenției DR 36;**
- **Manualul de procedura pentru achizitii beneficiari privati PS 2023-2027;**
- **Manualul de procedura pentru achizitii beneficiari publici PS 2023-2027;**
- **Manualul de Procedură pentru contractare și modificare contracte PS 2023-2027;**
- **Manual de Procedură pentru pentru constatare nereguli și stabilire creanțe bugetare;**
- **Manual consolidat de procedură pentru constituire debite si recuperare datorii aferente fondurilor europene si/sau fondurilor publice nationale;**
- **Procedura operațională privind verificarea statutului de IMM;**

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

- **Declarație privind prelucrarea datelor cu caracter personal**;
- **Formularele de plată** (Cererea de Plată, Declaraţia de eşalonare a depunerii Dosarelor Cererilor de Plată, Declaraţia de cheltuieli, Raportul de asigurare pentru proiectele de servicii, Declaraţia pe propria răspundere a beneficiarului etc.);
- **Actele normative utile** (Informaţii utile – Acte normative – Legislaţie specifică FEADR).

Toate formularele al căror format este elaborat de AFIR pot fi consultate și descărcate direct de pe pagina de internet a AFIR (www.afir.ro) sau pot fi solicitate de la sediile AFIR din ţară.

Atenţie! Solicitantul/ Beneficiarul trebuie să depună toate diligenţele pentru a lua cunoştinţă despre informaţiile publice referitoare la intervenția DR 36 din PS PAC 2023-2027/ schema de ajutor pentru care depune proiectul.

6.2 DICȚIONAR DE TERMENI

Administrator al Schemei de minimis LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității – DR 36- calitate deținută de AFIR, autoritate contractantă în cadrul contractelor semnate cu beneficiarii Schemei de ajutor de minimis aferente intervenției DR 36

Administrator de grant - calitate deținută de GAL, poate fi sub-administrator al schemei de minimis pentru proiectele umbrelă, în cadrul contractelor de grant pe care le elaborează și le incheie cu beneficiarul final al ajutorului de minimis; acesta stabilește obiectivul proiectului, criteriile de admisibilitate, domeniul specific și se ocupă de evaluarea, selectarea sub-proiectelor și efectuarea plăților în calitate de promotor al proiectului;

Ajutor de minimis - ajutor limitat conform normelor Uniunii Europene la un nivel care nu distorsionează concurența și/sau comerțul cu statele membre, respectiv ajutor acordat conform Regulamentului (UE) nr. 2023/2831, a cărui valoare, per întreprindere unică, nu trebuie să depășească 300.000 EUR în nicio perioadă de 3 ani calendaristici, cu evaluare continuă;

Beneficiar – organizație publică sau privată care preia responsabilitatea realizării unui proiect și pentru care a fost emisă o Decizie de finanțare de către AFIR/care a încheiat un Contract de finanțare cu AFIR, pentru accesarea fondurilor europene prin FEADR;

Cerere de finanțare – reprezintă solicitarea completată electronic pe care potenţialul beneficiar o înaintează pentru aprobarea contractului de finanţare a proiectului de investiţii în vederea obţinerii finanţării nerambursabile;

Contribuţia privată – o sumă de bani care reprezintă implicarea financiară obligatorie a persoanei care solicită fonduri nerambursabile și pe care trebuie să o utilizeze în vederea realizării propriului proiect de investiţii. Contribuţia privată reprezintă un anumit procent din valoarea eligibilă a proiectului de investiţii, variabil în funcţie de categoria de beneficiari eligibili şi de tipul investiţiei propuse spre finanţare. Contribuţia privată trebuie să acopere diferenţa dintre cofinanţarea publică (fondurile europene nerambursabile) și valoarea eligibilă a proiectului.

Contribuţia privată poate fi asigurată fie din surse proprii, valabil în cazul potenţialilor beneficiari care deţin deja fondurile necesare pentru contribuţia financiară. Un alt mod de asigurare a cofinanţării private este prin credit bancar și nebancar, valabil în cazul în care potenţialii beneficiari nu deţin fondurile necesare pentru contribuţia financiară proprie, dar îndeplinesc condiţiile contractării unui credit bancar și nebancar.

Cofinanțare publică – reprezintă fondurile nerambursabile alocate proiectelor prin FEADR - aceasta este asigurata prin contribuția Uniunii Europene și a Guvernului României;

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Contract/Decizie de Finanțare – reprezintă documentul juridic încheiat în condiţiile legii între Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale şi beneficiar, prin care se stabilesc obiectul, drepturile şi obligaţiile părţilor, durata de execuție/valabilitate, valoarea, plata, precum şi alte dispoziţii şi condiţii specifice, prin care se acordă asistenţă financiară nerambursabilă din FEADR şi de la bugetul de stat, în scopul atingerii obiectivelor măsurilor cuprinse în PS 2023-2027;

Contract de grant - actul juridic semnat între GAL ca beneficiar al unui proiect-umbrelă şi beneficiarul final selectat în cadrul proiectului-umbrelă, prin care se stabilesc drepturile şi obligaţiile corelative ale părţilor în vederea implementării acţiunilor finanţate prin intervenţia din SDL;

Derulare proiect - reprezintă totalitatea activităților efectuate de beneficiarul FEADR de la semnarea contractului/deciziei de finanțare până la finalul perioadei de monitorizare a proiectului;

Eligibilitate - suma criteriilor și a condițiilor minime pe care un solicitant trebuie să le îndeplinească în vederea obținerii finanțării prin Interventia DR 36 LEADER

Eroare materială – greșeală tehnică, de redactare sau de calcul, neintenționată, care se strecoară în redactarea unui act și care nu afectează fondul dreptului.

Evaluare – acţiune procedurală prin care documentaţia pentru care se solicită finanţare este analizată pentru verificarea îndeplinirii criteriilor de eligibilitate şi pentru selectarea proiectului în vederea contractării;

Fişa intervenţiei – descrie motivaţia sprijinului financiar nerambursabil oferit, obiectivele intervenţiei, aria de aplicare şi acţiunile prevăzute, tipul de investiţie, menţionează categoriile de beneficiari şi tipul sprijinului;

Fonduri nerambursabile – reprezintă fondurile acordate unei organizații publică sau privată în baza unor criterii de eligibilitate pentru realizarea de investiții/servicii încadrate în aria de finanțare a Interventiei și care nu trebuie returnate – singurele excepții sunt nerespectarea conditiilor contractuale și nerealizarea investiției/serviciului conform proiectului aprobat de AFIR.

Grup de Acțiune Locală (GAL) – este un parteneriat format în baza unui acord de parteneriat, care reunește reprezentanți ai sectoarelor privat, public și ai societății civile, inclusiv persoane fizice relevante, constituit cu scopul de a implementa o Strategie de Dezvoltare Locală în teritoriul vizat de parteneriat.

Implementare proiect – reprezintă totalitatea activităților efectuate de beneficiarul FEADR de la semnarea Contractului până la data depunerii ultimei tranșe de plată;

Intervenție – instrument de sprijin insotit de un set de conditii de eligibilitate specificate in PS 2023-2027 pe baza unui tip de interventie FEADR prevazut in regulamentul PS 2023- 2027.

Investiţia nouă - cuprinde lucrările de construcţii-montaj, utilaje, instalaţii, achiziția de echipamente si/sau dotari, care se realizează pentru construcţii noi sau pentru constructiile existente cărora li se schimbă destinaţia sau pentru construcţii aparţinând întreprinderilor cărora li s-au retras autorizaţiile de funcţionare şi nu-şi schimbă destinaţia iniţială.

Investitii de tip social – sunt investiții realizate atât de către furnizori de servicii sociale, cât și de entități publice sau private care dezvoltă un proiect în domeniul social, inclusiv multiplicare în sectorul zootehnic. Aceasta nu presupune obligativitatea ca beneficiarul să fie acreditat ca furnizor de servicii sociale, cu excepția cazurilor reglementate de legislația națională

Investitii în interesul comunității – sunt tipuri de investiții care pot fi dezvoltate atât de către entități publice sau private, care are au ca obiectiv principal deservirea nevoilor colective ale comunităților.

Investițiile neproductive – sunt investitii relizate de beneficiari publici sau privati, pe terenuri agricole, forestiere sau alte suprafete rurale eligibile, care nu generează venituri, profit sau avantaje economice directe ori indirecte pentru beneficiar, nu conduc la creșterea capacității productive

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

și nu sporesc valoarea economică a activelor, fiind destinate exclusiv atingerii obiectivelor de mediu, climă și biodiversitate, precum protectia și refacerea ecosistemelor, conservarea peisajului, protectia solului, a apei și a biodiversității, in conformitate cu Regulamentul (UE) 202112115.

Aceste investitii pot viza, printre altele, investitiile in refacerea potentialului agricol sau forestier (ex.: perdele forestiere) în urma unor dezastre naturale, a unor fenomene climatice nefavorabile sau a unor evenimente catastrofale, inclusiv incendiu, furtuni, inundatii, dăunători și boli, investiții menite să protejeze efectivele de animale si culturile de daune provocate de animate sălbatice, precum și refacerea sau crearea elementelor de peisaj și a habitatelor naturale sau semi-naturale cu valoare ecologică ridicată, incluzand zonele umede, pajiștile permanente bogate in specii, gardurile vii, limitele traditionale ale terenurilor agricole, benzile de vegetatie de protectie și alte elemente de infrastructurii verde fără caracter productiv.

Investitii de tip competitiv/economic sunt tipuri de investiții care pot fi dezvoltate de entități care desfășoară activități economice, cu scopul de stimulare a dezvoltării economice și creșterea competitivității.

LEADER – Interventie din cadrul PS ce are ca obiectiv dezvoltarea comunităților rurale ca urmare a implementării strategiilor elaborate de către GAL. Provine din limba franceză „Liaisons Entre Actions de Developpement de l'Economie Rurale" – „Legături între Acțiuni pentru Dezvoltarea Economiei Rurale";

Modernizarea - cuprinde achiziția de echipamente si/sau dotari sau lucrările de construcţii şi instalaţii privind retehnologizarea, reutilarea și refacerea sau extinderea construcţiilor aferente unităţilor în funcţiune şi cu autorizaţii de funcţionare valabile, fără modificarea destinaţiei iniţiale.

Proiecte cu beneficii comunitare în domeniul social – sunt tipuri de operațiuni /proiecte care pot fi dezvoltate atât de către furnizori de servicii sociale, cât și de entități publice sau private care dezvoltă un proiect în domeniul social. Aceasta nu presupune obligativitatea ca beneficiarul să fie acreditat ca furnizor de servicii sociale, cu excepția cazurilor reglementate de legislația națională.

Proiecte "Smart village" - "Sate inteligente" - sunt proiecte care folosesc soluții inovatoare pentru a-și îmbunătăți calitatea vieții, condițiile economice, sociale și/sau de mediu, în special prin mobilizarea soluţiilor oferite de tehnologiile digitale în mod complementar cu investițiile aferente.

Proiecte umbrelă - sunt proiecte finantate prin DR36 cu un scop/ obiectiv comun, care cuprind mai multe sub-proiecte, dar nu mai putin de 3 proiecte cu o valoare prestabilită de GAL de maximum 30.000 euro/ proiect.

Start-up neagricol – Înființarea și dezvoltarea (doar în sensul diversificării) de microîntreprinderi, pentru care se acordă sprijin forfetar (suma globală fixă), în baza unui plan de afaceri, cu o valoare maximă de 70.000 euro (poate fi stabilit un prag mai mic al sumei forfetare la nivel de GAL).

Proiecte de multiplicare în sector zoo – Intervenții/proiecte de tip social care sprijină multiplicarea în sectorul zootehnic (grupul țintă este format în mod obligatoriu din persoane vulnerabile, inclusiv membri ai comunităților de minorități). Aceste intervenții/proiecte pot fi dezvoltate de o societate civilă sau autoritate publică locală, care definește un grup vulnerabil din teritoriu și acordă unor persoane din acest grup un nr. de animale. Persoanele care au primit animalele au obligația de a le crește, iar la momentul reproducerii acestora, trebuie să ofere produșii rezultați altor persoane incluse in același grup vulnerabil, care trebuie să respecte același ciclu.

Operațiuni/proiecte colective în domeniul agricol și agro-alimentar - tipuri de operațiuni/proiecte dezvoltate de parteneriate informale sau structuri asociative constituite juridic, în domeniul agricol sau agro-alimentar.

Operațiuni/proiecte colective (cu excepția sectorului agricol) – tipuri de operațiuni/proiecte dezvoltate de parteneriate informale sau structuri asociative publice sau private constituite juridic, în domeniul social (inclusiv servicii de baza), economic sau de mediu.

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Planul strategic PAC 2023 – 2027- documentul programatic, in sensul art. 104 din regulamentul PS, in care sunt prevazute interventiile si sumele alocate Romaniei din FEADR, care se aproba de Comisia Europeana prin decizie de punere in aplicare, denumit PS 2023- 2027;

Proiect cu construcții montaj (complex) - proiect cu investiții în achiziții complexe care prevăd lucrări de construcții-montaj și care necesită autorizație de construire în conformitate cu prevederile Legii nr. 169/2026 privind Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor, cu modificările și completările ulterioare

Proiect eligibil – reprezintă proiectul care indeplineste conditiile de eligibilitate prevazute in fisa tehnica a interventiei/ schemei de ajutor de stat/schemei de minimis conform criteriilor aprobate si detaliate in manualele de proceduri si in Ghidul solicitantului.

Proiect simplu - proiect cu investiții în achiziții simple de servicii, lucrări, bunuri sau echipamente cu sau fără montaj, pentru care lucrările (inclusiv cele aferente montajului) nu implică emiterea autorizației de construire, în conformitate cu prevederile Legii nr. 169/2026 privind Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor, cu modificările și completările ulterioare.

Reprezentantul legal – reprezentant al beneficiarului care semnează angajamentele legale, desemnat potrivit actului normativ privind organizarea și funcționarea entității/persoanei juridice respective și conform actelor constitutive/ statutului solicitantului/beneficiarului;

Solicitant – entitate publică sau privată, potenţial beneficiar al sprijinului nerambursabil din FEADR;

Strategie de Dezvoltare Locală - Document ce trebuie transmis de potențialele GAL-uri către Autoritatea de Management și care va sta la baza selecției acestora. Prin acest document se stabilesc activitățile și resursele necesare pentru dezvoltarea comunităților rurale și măsurile specifice zonei LEADER;

Valoare eligibilă a proiectului – reprezintă suma cheltuielilor pentru bunuri, servicii, lucrări care se încadrează în Lista cheltuielilor eligibile precizată în prezentul ghid și care pot fi decontate prin FEADR; procentul de confinanţare publică și privată se calculează prin raportare la valoarea eligibilă a proiectului;

Valoarea neeligibilă a proiectului – reprezintă suma cheltuielilor pentru bunuri, servicii şi/sau lucrări care sunt încadrate în Lista cheltuielilor neeligibile precizată în prezentul ghid şi, ca atare, nu pot fi decontate prin FEADR; cheltuielile neeligibile nu vor fi luate în calcul pentru stabilirea procentului de cofinanţare publică; cheltuielile neeligibile vor fi suportate financiar integral de către beneficiarul proiectului;

Valoare totală a proiectului – suma cheltuielilor eligibile şi neeligibile pentru bunuri, servicii, lucrări;

6.3 ABREVIERI

AFIR – Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale;

DGDR - AM PS – Direcția Generală Dezvoltare Rurală - Autoritatea de Management pentru Planul Strategic

FEADR – Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, este un instrument de finanţare creat de Uniunea Europeană pentru implementarea Politicii Agricole Comune;

MADR – Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale;

PS –Planul Strategic;

SDL – Strategia de Dezvoltare Locală;

CRFIR – Centrul Regional Pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale;

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

OJFIR – Oficiul Judeţean pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale, structură organizatorică la nivel judeţean a AFIR (la nivel naţional există 41 Oficii Judeţene);

SLINA – CRFIR – Serviciul LEADER și Investiții Non-agricole din cadrul Centrului Regional pentru Finanțarea Investițiilor Rurale;

SLINA – OJFIR – Serviciul LEADER și Investiții Non-agricole din cadrul Oficiului Județean pentru Finanțarea Investițiilor Rurale;

ANSVSA – Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor;

DSVSA – Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor;

DSP – Direcția de Sănătate Publică.

INSCC - Institutul Național de Studii și Cercetări pentru Comunicații.

6.4 LEGISLAŢIE EUROPEANĂ ŞI NAŢIONALĂ APLICABILĂ

Legislaţia europeană

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Tratatul privind aderarea Republicii Bulgaria şi a României la Uniunea Europeană ratificat prin **Legea nr. 157/2005**;

Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize;

Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1475 al Comisiei din 6 septembrie 2022 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește evaluarea planurilor strategice PAC și furnizarea de informații pentru monitorizare și evaluare;

Regulamentul (UE) 2023/2831 privind aplicarea articolelor 107 şi 108 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis

Regulamentul (UE) nr. 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 mai 2018 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor);

Regulamentul (UE) 2021/2116 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013;

Regulamentul (UE) 2021/2115 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013;

Regulamentul (UE) 2022/126 de completare a Regulamentului (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului cu cerințe suplimentare referitoare la anumite tipuri de intervenții specificate de statele membre în planurile lor strategice PAC pentru perioada 2023-2027 în temeiul regulamentului respectiv, precum și cu norme privind raportul pentru standardul GAEC 1 (bune condiții agricole și de mediu);

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Regulamentul (UE) 2022/127 de completare a Regulamentului (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului cu norme privind agențiile de plăți și alte organisme, gestiunea financiară, verificarea conturilor, garanțiile și utilizarea monedei euro;

Regulamentul (UE) 2022/128 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește agențiile de plăţi şi alte organisme, gestiunea financiară, verificarea conturilor, controalele, garanțiile și transparenţa;

Regulamentul (UE) 2023/2141 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2023/130 în ceea ce privește raportarea sancțiunilor aferente condiționalității și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2021/2290 în ceea ce privește raportarea avansurilor în cadrul indicatorilor de realizare utilizați pentru verificarea performanței și raportarea valorilor agregate ale indicatorilor de realizare;

Legislaţia naţională

Legea nr. 160/1998 pentru organizarea şi exercitarea profesiunii de medic veterinar, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2014 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, prin reorganizarea Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, aprobată prin Legea nr. 43/2015, cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații si fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 85/2023 privind gestionarea financiară a fondurilor europene nerambursabile alocate României din FEGA şi FEADR, aferente politicii agricole comune, precum şi a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru perioada de programare 2023-2027 şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative din domeniul garantării, cu modificările și completările ulterioare**;**

Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea şi sancţionarea neregulilor apărute în obţinerea şi utilizarea fondurilor europene şi/sau a fondurilor publice naţionale aferente acestora, cu modificările şi completările ulterioare;

Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naţionale în domeniul ajutorului de stat, precum şi pentru modificarea şi completarea Legii concurenţei nr. 21/1996, cu modificările şi completările ulterioare;

Legea nr. 98/2016 privind achiziţiile publice, cu modificările și completările ulterioare**;**

Hotărârea Guvernului nr. 1570/2022 privind stabilirea cadrului general de implementare a intervenţiilor specifice dezvoltării rurale cuprinse în Planul strategic PAC 2023-2027, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 907/ 2016 privind etapele de elaborare şi conţinutul-cadru al documentaţiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiţii finanţate din fonduri publice, cu modificările şi completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 30/2017 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, precum şi pentru modificarea art. 6 alin. (6) din Hotărârea Guvernului nr. 1.186/2014 privind organizarea şi funcţionarea Autorităţii pentru Administrarea Sistemului Naţional Antigrindină şi de Creştere a Precipitaţiilor, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 395/2016 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziţie publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2016 privind achiziţiile publice, cu modificările și completările ulterioare;

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.

Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 1.571/2014 privind aprobarea Bazei de date cu preturi de referință pentru masini, utilaje si echipamente agricole specializate ce va fi utilizată în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală, cu modificările și completările ulterioare;

Ordinul președintelui Autorității Naționale pentru Turism nr. 65/2013 pentru aprobarea Normelor metodologice privind eliberarea certificatelor de clasificare a structurilor de primire turistice cu funcţiuni de cazare şi alimentaţie publică, a licenţelor şi brevetelor de turism, cu modificările şi completările ulterioare;

Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 19/2024 privind aprobarea manualelor de proceduri specifice intervențiilor din cadrul Planului strategic PAC 2023-2027, elaborate de Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, cu modificările și completările ulterioare;

Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 569/R/2026 pentru aprobarea structurii organizatorice, a regulamentului de organizare şi funcţionare și a statului de funcții pentru Agenţia pentru Finanțarea Investițiilor Rurale;

Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 206/2025 privind aprobarea schemei de ajutor de minimis "LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității”

6.5 AFIR ÎN SPRIJINUL DUMNEAVOASTRĂ

Fiecare cetăţean al României, precum și persoanele juridice de drept român care se încadrează în aria de finanţare a Măsurilor intervențiilor din cadrul PS 2023-2027, au dreptul să beneficieze de fondurile europene nerambursabile pentru finanţarea propriilor proiecte de investiţii pentru dezvoltare rurală.

AFIR vă stă la dispoziţie de luni până joi între orele 8:30 și 17:00 și vineri între orele 8:30 și 14:30 pentru a vă acorda informaţii privind modalităţile de accesare a PS 2023-2027, dar și pentru a primi propunerile sau sesizările dumneavoastră privind derularea PS 2023-2027.

Experţii AFIR vă pot acorda, pe loc sau în termenul legal (maximum 30 de zile calendaristice), orice informaţie necesară în demersul dumneavoastră pentru accesarea fondurilor europene. Însă, nu uitaţi că experţii AFIR nu au voie să vă acorde consultanţă privind realizarea proiectului.

Echipa AFIR vă poate ajuta ori de câte ori aveţi o plângere, o reclamaţie sau o petiţie privind o situaţie care intră în aria de competenţă a AFIR.

De asemenea, dacă consideraţi că sunteţi nedreptăţit, defavorizat sau sesizaţi posibile neregularităţi în derularea PS 2023-2027, nu ezitaţi să vă adresaţi în scris Agenţiei pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale, pentru soluţionarea problemelor.

Pentru a reclama o anumită situaţie sau pentru a sesiza eventuale neregularităţi informaţi-ne în scris. Trebuie să ţineţi cont că pentru a putea demara investigaţiile și aplica eventuale sancţiuni, reclamaţia sau sesizarea trebuie să fie explicită, să conţină informaţii concrete, verificabile și datele de contact ale persoanei care a întocmit respectiva reclamaţie sau sesizare.

Pentru a afla detalii privind condiţiile și modalitatea de accesare, fondurile disponibile precum și investiţiile care sunt finanţate prin intervenția DR 36 din PS 2023-2027, consultaţi acest Ghid. Dacă doriţi informaţii suplimentare puteţi să formulaţi întrebări către departamentele de relaţii publice din cadrul AFIR.

* * *

Informaţiile din Ghidul de implementare nu pot fi utilizate în scopuri comerciale. Distribuirea acestui Ghid se va realiza în mod gratuit și doar cu acordul MADR sau AFIR. Toate drepturile rezervate.